ጂማ ዩኒቨርሲቲ ኮሌጅ

ማህበራዊ ሳይንሰና ስነ-ሰብዕ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋ (ዎች) እና ስነ-ጽሁፍ የአማርኛ ቋንቋ

ትምህርት ክፍል የድህረ ምረቃ መርሀ ግብር

በ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች ተነባቢነት የምንባቦች አቀራረብና አደረጃጀት ትንተና

በ

ሸዋይንጉ ታደሰ

ጳጉሜ፣ 2013 ዓ.ም

ጅማ ፣ኢትዮጵያ

በ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች ተነባቢነት የምንባቦች አቀራረብና አደረጃጀት ትንተና

በጅማ ዩኒቨርስቲ

ማህበራዊ ሳይንስና ስነሰብዕ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋ (ዎች) እና ስነ-ጽሑፍ የአማርኛ ቋንቋ

ትምህርት ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሀ ግብር

በ

ሸዋይንጉ ታደሰ

አማካሪ

ረዳት ፕርፌሰር ፡- በቃሉ ፈረደ

ረዳት አማካሪ ፡- ሀብታሙ እንግዳ (M.A)

ነሐሴ 2013 ዓ.ም

ጅማ ፣ኢትዮጵያ

ጅማ ዩኒቨርሲቲ ኮሌጅ

ማህበራዊ ሳይንስና ስነ-ሰብዕ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋ (ዎች) እና ስነ-ጽሁፍ አማርኛ ቋንቋ ትምህርት ክፍል

ድህረ ምረቃ መርሃ ግበር

የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች ተነባቢነት የምንባቦቹ አቀራረብና አደረጃጀት ትንተና በሚል ርዕስ በአማርኛ ቋንቋ ማስተማር የሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ በሸዋይንት ታደሰ የቀረበው ይህ ጥናት የዩኒቨርስቲው ጥራትና ወጥነት ስለማሞላቱ በፈታዮች ተረጋግጠ ተፈርሟል፡፡

ዋና አማካሪ -------------------------------------ፊርማ----------------ቀን------------------

ረዳት አማካሪ-------------------------------------ፊርማ------------------ቀን-------------------

የውጭ ፈታኝ-------------------------------------ፊርማ------------------ቀን-------------------

የውስጥ ፈታኝ-----------------------------------ፊርማ------------------ቀን------------------

ማረጋገጫ

የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች ተነባቢነት የምንባቦቹ አቀራረብና አደረጃጀት ትንተና በሚል ርዕስ በጅማ ዩኒቨርስቲ ማህበራዊ ሳይንስና ስነሰብዕ ኮሌጅ የኢትዮጵያ ቋንቋ (ዎች) እና ስነ-ጽሁፍ የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ክፍል ለሁለተኛ ዲግሪ ያቀረብኩት ይህ ጥናት የራሴ ሥራ መሆኑንና የተጠቀምኩባቸው ክለሳ ድርሳናትም በትክክል የተቀመጡና ጅማ ዩኒቨርስቲ ህጋዊ መብት ያለው መሆኑን በፊርማዬ አረጋግጣለሁ፡፡

ምስጋና

በመጀመሪያ ለዚህ ቀንና ሰዓት ያደረሰኝን እግዚአብሔር አመሰግናለሁ፡፡ በመቀጠል ይህ ጥናት ተጀምሮ እስኪጠናቀቅ ጊዜያቸውን ሰጥተው በየጊዜው ረቂቁን በማንበብ፣ በማረም ማሻሻያ ሀሳብ በመስጠት ሙያዊ ድጋፋቸው ትዕግስት የተሞላበት ክትትላቸው ሳይለየኝ ለረዱኝ ዋና አማካሪዬ ለረዳት ፕሮፌሰር በቃሉ ፈረደ ከልብ ሳመሰግን፤ ለማበረታቻቸው ሁሌም ለሚያደርጉልኝና ትህትና የተላበሰ ልዩ አክብሮት አለኝ፡፡

በተጨማሪም ጥናቱ የአሁኑን ቅርጽ እንዲይዝ የስራዎቼን ክፍተት በመሙላት ትርፍ ጊዜያቸውን ጭምር በመሰዋት ከፍተኛ ድጋፍ ላደረጉልኝ ለረዳት አማካሪዬ ለመምህር ሀብታሙ እንግዳ ምስጋናዩ ከልብ የመነጨ ነው፡፡ አስከትሎም ጅማ ዩኒቨርስቲ ለጥናታዊ ጽሁፍ አስፈላጊ የሆነውን ገንዘብ በመሸፈን ላደረጉልኝ ትብብር ከልብ አመሰግናለሁ፡፡ በቀጣይ ለጥናቱ አስፈላጊውን መጠይቅ የሞሉልኝ አጋሮ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት እና ጅዳ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ያሉ መምህራን እና ተማሪዎች ላደረጋችሁልኝ ትብብር ልባዊ ምስጋናዬን አቀርባለው፡፡

ማውጫ

ምስጋና ii
አጠቃሎ vii
ምዕራፍ አንድ 1
መግቢያ 1
1.1 የጥናቱ ዳራ 1
1.2 የጥናቱ አነሳሽ..3
1.3 የጥናቱ ዓላማ 5
1.4 የጥናቱ ጠቀሜታ 6
1.5 የጥናቱ ወሰን 6
1.6 የጥናቱ ውስንነት 7
1.7 የጥናቱ ቁልፍ ቃላትና ሀረጋት ብያኔዎች 7
ምዕራፍ ሁለት 9
የተዛማጅ ጽሁፍ ቅኝት 9
2.1 የአንብቦ መረዳት ምንነት..9
2.2 የንባብን ትምህርት አስቸጋሪ የሚያደርጉ 11
2.2.1 ፍላጎት..11
2.2.2 የቀደመ እውቀት..11
2.2.3 የቃላት እውቀት..12
2.3 የአንብቦ መረዳት ችሎታን ለማረጋገጥ የሚያስችሉ ፈተናዎች 12
ባህሪያት 12
2.4 የአንብቦ የመረዳት ችሎታ ደረጃ 13
2.5 የአንብቦ መረዳት ስልቶች..14
2.5.1 የገረፍታ ንባብ (የምልከታ) ንባብ 14
2.5.2 የአሰሳ ንባብ..15
2.5.3 ሰፊ ንባብ 16
2·5·4· ጥልቅ ንባብ..17
2.6 የንባብ ትምህርት አቀራረብ..17
2.6.1 ቅድመ ንባብ..17
2.6.2 የንባብ ጊዜ 19
2.6.3 ድህረ ንበብ..20
2·7 በመማሪያ መጽሐፍ ውስጥ የምንባብ አዘገጃጀት 21

2·8 የምንባብ ክሂል ይዘት ተከታታይነት 21
2·9 የምንባብ ክሂል ይዘት ተለጣጣቂነት 22
2·10 የቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ተነባቢነት 22
2.10.1 የ'Flesch' ተነባቢነት ቀመር መወሰኛ 23
2-በ100 ቃላት ውስጥ የሚገኙ ቀለሞችን መቁጠርና አማካኝ ማውጣት 23
3-በ100 ቃላት ውስጥ የሚገኙ ዐ.ነገሮችን መቁጠርና አማካይ ማውጣት 23
4-ይህ ከተከናወነ በኃላ ቀመሩን በመጠቀም ስሌቱን ማሳየት ናቸው፡፡ 23
2.10.2 የ'Tayler' የተነባቢነት ቀመር መወሰኛ 24
2.10.3 የ'Dale-Chall' የተነባቢነት ቀመር መወሰኛ 25
ሰንጠረዥ1- የDale-Chall የነጥብ ውጤት 26
2.9 የቀደምት ጥናቶች ቅኝት 27
ምዕራፍ ሦስት 29
የአጠናን ንድፍና ዘዴ 29
3.1 የጥናቱ ንድፍ 29
3.2 የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች 29
3.2.1 ሰነድ ፍተሻ 29
3.2.2 ዝግ ፈተና 30
3.2.3 የጽሁፍ መጠይቅ 31
3.3 የናሙና አመራረጥ 31
3.3.1 የተማሪዎች እና የመምህራን ናሙና አመራረጥ 31
ሰንጠረዠ2፡- ከሁለት ትምህርት ቤቶች ለፈተና እና ለጽሁፍ መጠይቅ በናሙናነት የተመረጡ ተማሪዎችና መምህራን ዝርዝር መረጃ 32
3.3.2 የምንባብ አመራረጥ 32
3.4 የመረጃ አሰባሰብ ሂደት 33
3.5 የመረጃ አተናተን ሂደት 33
ምዕራፍ አራት 34
4. የውጤት ትንተና እና መብራሪያ 34
4.1 የውጤት ትንተና 34
4.1.1 ከምንባቡ በፊት የቀረቡ መሪ ጥያቄዎች አንጻር 34
4.1.2 ምንባቡ ለመነበብ ፍላጎት ከማሳደር አንጻር 37
4.1.3 ካለፈው የክፍል ደረጃ ጋር የምንባቡ ይዘት ያለው ተለጣጣቂነት 39
4.1.4 የምንባቡ ዓላማና ይዘት አቀራረብ 41
4.1.5 በምንባቡ መካከል የቀረበ የመወያያ ጥያቄ አቀራረብ 43
4.1.6 የምንባቡ የይዘት ተከታታይነት 45

4.1.7 ምንባቡ እንዲነበብ የቀረበበት የንባብ ስልት 46
4.1.9 የመገምገሚያ ጥያቄዎች ምንባቡን መሰረት አድርገው ከመቅረብ አንጻር.................. 50
4. 10 የምንባቦች ተነባቢነት 55
4.11 የዝግ ፍተና መረጃ ትንተና 59
4.12 የጽሁፍ መጠይቅ መረጃ ትንተና 61
4.2 የውጤት ማብራሪያ 63
ምዕራፍ አምሰት 67
5.1 ማጠቃለያ 67
5.2 መደምደሚያ... 68
5.3 የመፍትሄ ሀሳብ... 69
ዋቢዎች 71
አባሪዎች 75
አባሪ ለ... 90
አባሪ ሐ... 91
አባሪ መ 97
አባሪ ሠ... 99
አባሪ - ረ.. 101

የሠንጠረዥ ማውጫ

ሰንጠረዥ1- የDale-ChaIl የነጥብ ውጤት 26

ሰንጠረዠ2፡-ከሁለት ትምህርት ቤቶች ለፈተና እና ለጽሁፍ መጠይቅ በናሙናነት የተመረጡ ተማሪዎችና መምህራን ዝርዝር መረጃ 32

ሰንጠረዥ3፡-የቀለም ቆጣሪዎች የቆጠራ ውጤት 55

ሰንጠረዥ 4፡-ከሶስቱ ምንባቦች የተገኛ ውጤት መግለጫ 56

ሰንጠረዥ5፡-ከሦስት ምንባቦች የተገኙ ያልተለመዱ ቃላት ብዛት 57

ሠንጠረዥ ስድስት፡- በሶስቱ ምንባብ ዝግ የፈተና ናሙና ምንባቦች የተገኘው ውጤት 60

አጠቃሎ

የዚህ ጥናት አብይ አላማ በ2004 ዓ.ም ታትሞ በሥራ ላይ የዋለው የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሃፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች ለክፍል ደረጃው ያላቸው ተነባቢነት፣ የምንባቦች አቀራረብና አደረጃጀት መፈተሽ ፤ ሲሆን ይህን ዓላማ መሰረት በማድረግ በመማሪያ መጽሃፍ ውስጥ ያሉ የምንባብ ክሂል ይዘቶች እንዴት ባለ መልኩ ተደራጅተዋል ምንባቦቹ ለደረጃው ተማሪዎች ያላቸው ተነባቢነት ምን ያህል ነው?ይህን ዓላማ ለማሳካት የተመረጠው ገላጭ ምርምር ንድፍ ሲሆን የተገኙት መረጃዎች ተሰብስበው በመጠናዊና በዓይነታዊ የምርምር ዘዴዎች ተተንትነዋል፡፡ ለዚህ ጥናት በአጋሮ ከተማ ለሚገኙ ሁለት የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በዓላማ ተኮር ንሞና ዘዴ ተመርጠዋል፡፡ በነዚህ ትምህርት ቤቶች በ2013 ዓ.ም በ10ኛ ክፍል በመማር ላይ የሚገኙ ተማሪዎች ከሁለት ትምህርት ቤት 50፣ 50 ተማሪዎች በወሳኝ ንሞና ዘዴ ፈተናውን እንዲፈተኑ ተደርጎል፡፡ በእነዚህ ሁለት ትምህርት ቤቶች አማርኛን ቋንቋ በማስተማር በሚገኙ 3 መምህራን በእድል ሰጪ ንሞና ዘዴ ተመርጠው የጽሁፍ መጠይቅ ተሰጥቷል፡፡ ጥናቱን ለማካሄድ በመጽሃፍ ውስጥ ከሚገኙ 10 ምንባቦች መካከል 3 ምንባቦች ምዕራፍ አንድ "የቋንቋ አጀማመር" ምዕራፍ ሦሰት "ልቦለድ" ምዕራፍ አምስት "ቀና አመለካከት" ተመርጠዋል፡፡ ከእያንዳንዱ ምንባብ 100፣100 ቃላት ተቆጥረወ በሦስት የሁለተኛ ዲግሪ ባላቸው መምህራን የቀለም ቆጠራ ውጤት ተደምሮና በሦስት ተከፍሎ የተገኘው አማካይ ውጤት ተወስዶ በDalle-Chall ተነባቢነት ቀመር ተሰልቷል፡፡ ምንባቦቹ ከክፍል ደረጃው ከባድና ከተማሪዎች ደረጃ በላይ መሆናቸውን አሳይቷል፡፡ በነዚህ የተነባቢነት ቀመሮች የተገኘው ውጤት የበለጠ ለማጠናከር ቀደም ሲል ከተመረጡት ሦስት ምንባቦች ዝግ ፈተና ተዘጋጅቶ ተማሪዎች እንዲፈተኑ ተደርጎል፡፡በነዚህ ዝግ ፈተና ዘዴዎች የተገኘው ውጤት አብዛኛዎቹ ተማሪዎች ምንባቦቹን አንብበው መረዳት የማይችሉ መሆናቸውን አሳይቷል፡፡ በተጨማሪም የእነዚህ ምንበቦች ተነባቢነትን በተመለከተ ከመምህራን ጋር የጽሁፍ መጠይቅ ተካሂዷል፡፡ ከላይ ከቀረበው መረጃ ጋር ሲመሳከር ምንባቦቹ ተነባቢነት እንደሚጎድላቸው አመላክቷል፡፡ የምንባቦቹ አቀራረብና አደረጃጀት አስመልክቶ የቅድመ ንባብ ጥያቄዎች በአብዛኛው ለንባቡ መንደርደሪያ የሚሆኑ መሆናቸው፤ የንባብ ጊዜ ተግባራት ላይ በምንባቡ መካከል የቀረቡ ጥያቄዎች ለጽህፈት ክሂል ትኩረት እንደማይሰጥ ጥናቱ አሳይቷል፡፡ ይህ መሆኑ ደግሞ ተማሪዎች ሃሳባቸውን በመረጃ አጠናክረው እንዳይዙ ስለሚያደርግ መረሳትን ያስከትላል፡፡ በመጨረሻም በድህረ ንባብ ተግባራት ውስጥ ለተማሪዎች የቀረቡላቸው የመገምገሚያ ጥያቄዎች በአብዛኛው ትኩረት ያደረገው አንብቦ መመለስ ክሂልና አዳምጦ መመለስ ክሂል ላይ ብቻ ትኩረት ያደረገ መሆኑን ጥናቱ አሳይቷል፡፡ ስለዚህ ለመማሪያነት የሚመረጡ ምንባቦች ለትምህርት መስጫነት ከመቅረባቸው በፊት በጥናት ተደግፈው ምንባቦቹ ቢዘጋጁ የሚቀርቡት ምንባቦች ተነባቢነት እንደሚኖራቸው ጥናቱ ይጠቁማል፡፡

ምዕራፍ አንድ

መግቢያ

1.1 የጥናቱ ዳራ

የአንብቦ መረዳት ክሂል ዓላማ አንድን በጽሁፍ የቀረበ ሀሳብ ዋና ጉዳይ የማስተዋልና የመገንዘብ ሂደት እንደሆነ የዘርፉ ምሁራን ያስረዳሉ፡፡ ይህም ማለት አንባቢው የቀረበው ምንባብ ሀሳብ በመገንዘብ አዲስ መልዕክትን የሚቀበልበት ክሂል መሆኑን ያስረዳናል፡፡ ከዚህም ሌላ የአንብቦ መረዳት ጉዳይ ከዝቅተኛ የክፍል ደረጃ ወደ ከፍተኛ ክፍል ደረጃ በሚደረግ ሽግግር ጊዜ እየዳበረና እያጎለበተ የሚሄድ ክሂል ነው፡፡ Harmer (1991) እንደገለጸው ንባብ በዓይንና በአእምሮ የነቃ እንቅስቃሴ የሚከናወን ተግባር ሲሆን፤ይህን ዓይን መልዕክት ሲቀበል አእምሮ ደግሞ የተቀበለውን መልዕክት ከጥቅም ላይ ያውለዋል፡፡ በሌላ በኩል ደግሞ Anderson (2000) የተባለ ባለሙያ የንባብ ክሂል አንድን መልዕክት በመገንዘብ መረጃ የመውሰድና የማግኘት ሂደት ብቻ እንዳልሆነ ያስረዳል፡፡ ይኸውም አንድ አንባቢ ንባብን ለተለያየ ዓላማዎች ሊያነብ የሚችልበት ጊዜ አለና፡፡ ስለዚህም ከዓላማው አንጻር የተለያዩ ውህድ ክሂሎችን ሊተገበር ይችላል፡፡ በዚህም መሰረት ንባብ አንድን ጉዳይ ለማወቅና ለመረዳት ተብሎ ብቻ የሚተገበር ክሂል ሳይሆን እንደ አንባቢው ዓላማና ግብ ለተለያዩ ተግባራት የሚከወን ክሂል መሆኑን መገንዘብ ይቻላል፡፡ ከዚህ እሳቤ አንጻር ንባብ ዓላማን መሰረት በማድረግ የአንድን ጽሁፍ መልዕክት የምንረዳበት ሂደት እንደሆነ እንረዳለን ለዚህም ተግባር እውን መሆን ደግሞ የተመረጠው ምንባብ ተነባቢነት አስፈላጊ መሆን ምሁራን ይገልጻሉ፡፡ Srisunakrua እናChumworfyee,t. (2019) የተባሉ ምሁራን የአንድ ምንባብ ተነባቢነት ደረጃን ከግምት ውስጥ ማስገባት የተመረጠው ምንባብ ከአንባቢው የመረዳት ብቃት ጋር የተጣጣመ መሆኑን ለማወቅ አስፈላጊ ነው፡፡ በማለት ያስረዳሉ፡፡ ይህም ማለት የምንባቡ ክብደትና ቅለት ከግምት ውስጥ ማስገባት አንባቢው የመረዳትና የመገንዘብ ችሎታውን ለማወቅ የሚያስችል መሆኑን ያሳያል፡፡ የንባብ ተነባቢነት የሚኖረው ምንባቡ ሲዘጋጅ የሚዋቀሩ ቃላትና የሀሳብ መዋቅሮች ደረጃቸውን ጠብቀው የቀረቡ እንደሆነ ነው፡፡ በሌላ አገላለጽ የሚቀርበውን ምንባብ የክብደት ደረጃና የአካባቢውን አረዳድና ብቃት እንዲጣጣም ማድረግ ለቋንቋ ትምህርትና እድገት አጋዥና ጠቃሚ ነው፡፡ (Adams,2009፣ Mesner,2005፣ moje,2006)

Garellet (1981) በበኩሉ አንዱ የንባብ ጠቀሜታ መረጃ ማግኛ መሆኑን ስለሆነ አንባቢው ከምንባቡ ጸሀፊ ጋር የሚገናኝበት መንገድ እንደሆነም ያስረዳል፡፡ በዚህም

ሂደት አማካይነት አንባቢው ጸሀፊው በምንባቡ ውስጥ ያሰፈረውን ዋና ፍሬ ሀሳብ መረዳት ይችላል ተብሎ ይታሰባል፡፡ የምንባቡ የክብደትና የቅለት ደረጃ መጠናት አስፈላጊነትም አንባቢው ያነበበውን ምንባብ ፍሬ ነገር ለመረዳት የሚያስችል ብቃትና ክህሎት መኖር ስለመኖሩ ወይም ያለበትን ደረጃ ለማወቅ ነው፡፡

ይህን ሀሳብ በመደገፍ Dubay እና William (2004) ሲያብራሩ ተነባቢነት ማለት በአንባቢውና በሚነበበው ምንባብ ፍሬ ሃሳብ መካከል የሚኖረው መስተጋብር ነው፡፡ ይህም የሚያሳየው አንብቦ መረዳት ከፍተኛ የሆነ ንቁ ተሳትፎ የሚጠይቅና በፀሀፊውና በአንባቢው መካከል የሰመረ የሀሳብ መጋራት ሂደት እንዲኖረው የሚያደርግ መሰረታዊ እውቀት መሆኑን ነው፡፡

በዚህም መሰረት ስኬታማ የአንብቦ መረዳት ክሂል መኖር የሚቻለውና በየደረጃው ሊደብር የሚችለው በተማሪዎች የማንበብ ችሎታ እና ብቃት ላይ ተመስርቶ እንደሆነ Nattal (1982) ያስረዳል፡፡ ከዚህም ሀሳብ መረዳት የሚቻለውም ተማሪዎች ተፈላጊው እውቀት ሲኖረውና ክዕሎቱም የሚዳብረው አንድን የቀረበለትን ሃሳብ አንብቦ መረዳት የሚችል ሲሆን ብቻ መሆኑን ነው፡፡ ይህን ስኬታማ ለማድረግ ደግሞ ለማስተማሪያነት ተመርጠው የሚቀርቡ ምንባቦችና ይዘት የተነባቢነት ደረጃ ከግምት ውስጥ ተወስደው የተዘጋጁ መሆን ሲችል ነው፡፡ የአንድን ምንባብ የተነባቢነት ሁኔታ ሊያሳጡ የሚችሉ የተለያዩ ምክንያቶች ቢኖሩም በዋናነት ከአንብቦ መረዳት ጋር ጥብቅ ቁርኝነት ያላቸው ጉዳዬች ግን በምንባቡ ውስጥ የሚገኙ የቃላት ክብደት እና የዐ.ነገሮች ርዝመት መሆናቸውን Mc Andrew (2oo8) ይገልጻል:: በተመሳሳይ መልኩ Nattall (2005) ሲያስረዳ የምንባቡን ክብደትና ቅለት ወሳኝ ማሳያ ከሆኑ ጉዳዬች ውስጥ ምንባቡ የተዋቀረበት አደረጃጀት እና በውስጡም ያሉ የቃላት ባህርይ ዋናዎቹ ናቸው ይላል፡፡

ይህንን ተከትሎ በመማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የተነባቢነት ውጤቶችን መሰረት በማድረግ የሚያዘጋጇቸውን መጽሀፍ እየመዘኑ ማዘጋጀት ይገባል:: 'Dale-Chall'(1984) የተነባቢነት ቀመር ዋናዓላማ ምንባቦችን ለአንብቦ መረዳት ምቹ ማድረግና አንባቢውን ከምንባቡ ጋር ማገናኘት እንደሆነ ይገልፃሉ። የንባብ ቅለት ለመወሰን በመማሪያ መጽሐፍ የቀረቡ ምንባቦች ምንባቦቹ ከተማሪዎች የክፍል ደረጃ በላይ ወይም በታች መሆናቸውን ለመወሰን የሚተነብዩ የቁጥር ቀመሮችና ዝግ የፈተና ዘዴዎች መሆናቸውን Taylor(1953) ይገልፃል። በመማሪያ መጽሀፍት ውስጥ የሚቀርቡ ምንባቦች የሚመዘኑበት ጉዳይ ለይቶ በማሳየት ያለው ፋይዳ ከፍተኛ ነው። ሌላው የንባብ ትምህርት በመማሪያ መጽሀፍ ውስጥ በተገቢው መንገድ የተዘጋጁ የንባብ ክሂል ትምህርት በሶስት የንባብ ደረጃዎች በቅድመ ንባብ ፣በንባብ

ጊዜና በድህረ ንባብ ጊዜ ተከፍለው በመማሪያ መጽሀፉ ውስጥ በግልጽ መቀመጥ እንዳለባቸው Atkins (1995:77) ያስገነዝባል፡፡ ለምንበብ ክሂል ማጎልበቻ ይዘቶች ቅደም ተከተል ተደራጅተው መቅረብ እንዳለባቸው ታውቀው ሊዘጋጅ ይገባል፡፡ እነዚህ ሦስት የንባብ ደረጃዎች መምህሩም ሆነ ተማሪው የሚያከናውኗቸው ልዩ ልዩ ስልቶች ለክሂሉ ትምህርት ስኬታማነት ጉልህ አስተዋጽኦ እንደሚያደርጉ Atkins (1995) እና Nattal (2005) በዝርዝር ያስረዳሉ፡፡

1.2 የጥናቱ አነሳሽ

የንባብ ክሂል ከሌሎች የቋንቋ ክሂል ከማዳመጥና ከመናገር ተከትሎ የሚመጣ በመማር ብቻ የሚገኝ ክሂል ነው፡፡ ማንበብ በመጀመሪያዎቹ የትምህርት ደረጃዎች ለተማሪዎች ከሚያስፈልጓቸው እጅግ ከሚጠቅሟቸው ክሂሎች አንዱ ነው፡፡ ስለዚህ በትምህርት ቤት የሚሰጠው የንባብ ክሂል ዋና ዓላማው አንብቦ የመረዳት ክሂሎች ማጎልበት ነው፡፡ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ሲተረጎመ አንብቦ መረዳት ሰፊ ጽንሰ ሀሳብ የያዘ ሲሆን ፊደላትን አገጣጥመው ቃላት መስርተው ቃላት ገጣጥሞ ዐ.ነገር መስርተው መልዕክት የመውሰድና መልዕክቱን የማንጸባረቅ ሂደት ነው፡፡ Grellet (1981) በሌላ አገላለጽ የአንብቦ መረዳት ችሎታ የተጻፉ ጽሁፎችን የመረዳት ችሎታና የተረዳውን ነገር ማህበረሰቡ ወይም ግለሰቡ በሚፈልገው መንገድ መጠቀም ማለትነው፡፡ ከሚታየው ምልክቶች ወይም በምልክት አማካኝነት ከተጻፈው ጽሁፎች መልዕክት መቀበያ መንገድ መሆኑን ነው፡፡

የአንብቦ መረዳት ግቡ እንዲደርስ ለማድረግ ለማስተማሪያነት የሚመረጡ ምንባቦች ከተማሪዎች እድሜና አንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር ተጣጥመው መቅረብና የተነባቢነት ደረጃ ያለው እንዲሆን ማድረግ ነው፡፡ ተነባቢነት የሚገለጸው መጽሀፉ አንባቢው እንዲስበው እንዲያስደስተውና በቀላሉ እንዲረዳው ሆኖ ሲቀርብ ነው፡፡ ለዚህ ደግሞ የሚነበበው ጽሁፍ ውስጥ ያለው የአዳዲስ ቃላት ቁጥር (ያልተለመዱ)ቃላት በማስተማሪያነት በሚቀርቡ ምንባቦች ውስጥ የተነባቢነት ችግር ሲከሰት በትምህርቱ ላይ ዝቅተኛ ውጤት ማስመዝገብ፣ ዝቅተኛ ውጤት ማስመዝገብ ደግሞ ክፍሉን መድገምና ከትምህርት ገበታ ማቋረጥን ያስከትላል፡፡ ስለዚህ ይህን ችግር ለመቅረፍ በመማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የሚቀርቡ ምንባቦች ከተለያዩ መመዘኛዎች አንጻር ታይተው ተስማሚነቱና ወቅታዊነቱን ተረጋግጦ ብቃት ያለው ሆኖ መቅረብ እንዳለበት Harmer (1983) ያስረዳሉ፡፡ ይህን ለማሳካት ለአንድ ለተወሰነ ዓላማ የሚዘጋጅ ምንባብ ተገቢ የሆነ የተነባቢነት ደረጃ ያለው እንዲሆን የተነባቢነት ቀመሮች መጠቀም ወሳኝ ነው፡፡

Foulger (2009) ይገልጻል፡፡ ስለዚህ ምንባቦች በተነባቢነት ቀመር ተወስነው መቅረብ አለባቸው፡፡

በዚህ ርዕስ ዙሪያ የተጠኑ ጥናቶች መጋቢው ኃይለማሪያም (2009) የ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረቡት ምንባቦች ተነባቢነት ደረጃ በመፈተሽ ላይ ያተኮረ ነው፡፡ በዚህ ጥናት ሦስት ምንባቦች በDale-Chall እና Flesch ተነባቢነት ቀመር ተለክቷል፤ ለተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ደረጃ ለማወቅ የግንዛቤ ሙከራ ከመስጠቱ በተጨማሪም በጽሁፍ መጠይቅ፣ በቃለ መጠይቅ፣ በቡድን ተኮር ውይይት ተደርጎ ምንባቦቹ በጣም ከባድና ከተማሪዎች ደረጃ በላይ መሆናቸውን አሳይቷል፡፡

ጌታቸው (1986) በ1984 ታትሞ የነበረው የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ የምንባቦች ተነባቢነት ብቃት መገምገም ላይ ያተኮረ ነው፡፡ የጽሁፍ መጠይቅ በማቅረብ መረጃው ተተንትኖ ምንባቦቹ በአብዛኛው ተማሪ ምንባቡን አንብቦ መረዳት እንደማይችሉ አሳይቷል፡፡ ማስተዋል ውበቱ (1989) በ1984 ታትሞ የነበረው የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ምንባቡን አንብበው የመረዳት ችሎታ ላይ ሲያተኩር የአንብቦ መረዳት ችሎታ ማጎልበት እንዳለባቸው በመፍተሄ ሀሳብ አስቀምጧል፡፡ መሪነሽ ፀጋዬ (2004) የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች የአማርኛ መማሪያ መጽሀፍ የማንበብ ተነሳሽነትና አንብቦ መረዳት ችሎታ ተዛምዶ የትኩረት አቅጣጫ ያስቀመጠችው ውጫዊና ውስጣዊ የአንብቦ መረዳት ችሎታ መካከል ተዛምዶ አለመታየትና ውስጣዊ የማንበብ ተነሳሽነት የአንብቦ መረዳት ችሎታን ጉልህ ተንባይ መሆኑን አመላክቷል፡፡ ነገር ግን ተነሳሽነት ለአንብቦ መረዳት ችሎታ ተንባይ መሆን አለመሆኑን ጥናቱ አላረጋገጠም፡፡

እነዚህ ከላይ የተጠቀሱ አጥኚዎች የትኩረት አቅጣጫ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች ተነባቢነትና የአንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ ሲሆን ይህ ጥናት ደግሞ እነሱ ያልተመለከቷቸው በመማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች ተነባቢነትና የምንባቦች አቀራረብና አደረጃጀት ለመገምገም በቋንቋ ውስጥ ያሉ ያልተለመዱ ቃላት በመማሪያ መጽሀፍት ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች ከክፍል ደረጃው ጋር መጣጣም አለመጣጣማቸውን ለመፈተሽ መነሻ የሆነው፡-

1-የመማሪያ መጽሀፍ ተግባራዊ እንዲሆን በሚዘጋጅበት ጊዜ በተነባቢነት ቀመር መወሰኛ ብዙ ጥናት እንዳልተካሄደባቸው ወደ ፊት እንዲጠኑባቸው ጥቆማ

የተሰጠባቸውን ጥናት ክፍተት ለመሙላት ቀመሮችን መሰረት በማድረግ ያሉባቸውን ክፍተቶች ለማረጋገጥ ቀዳሚ ምክንያት ሆኗል፡፡

2-በ2004 ዓመተ ምህረት በተዘጋጀው የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ በቀረቡ ምንባቦች ላይ ተነባቢነት የንባብ ትምህርት አቀራረብና አደረጃጀት ላይ የተደረጉ ውስን ጥናቶች ውስጥ የምንባቦቹ የይዘት አደረጃጀት እና የምንባቦች ተነባቢነት በ flesch እና በfray የተነባቢነት ቀመር መወሰኛ የምንባቦች ቅለት ተጠንቷል፡፡ ካልተጠኑ ጥናቶች ውስጥም ለዚህ ጥናት የተመረጠው ምንባብ አለመጠናቱና የመንባቦቹ ተነባቢነት በDalle-Chall የተነባቢነት ቀመር ምንባቦቹ አለመጠናታቸው በተጨማሪም በሌላ የክፍል ደረጃ በመጠናታቸው ለዚህ ጥናት መነሻ ሆኖል፡፡

3-አጥኚዋ በምታስተምርበት ወቅት በተለያዩ ጊዜ በሚሰጣቸው ምንባብ ላይ ተማሪዎች ምንባቡን ለማንበብ ተነሳሽነት ዝቅተኛ መሆኑ፤ በተጨማሪም በአንብቦ የመረዳት ጥያቄዎች የክፍልና የቤት ሥራ ሲሰጣቸው ተግባራቱን ለመከወን ሲቸገሩ በማየት፤ በመደበኛ ትምህርት የሚቀርቡ የማስተማሪ ምንባቦች መለያየት በተማሪው መካከል የአንብቦ መረዳት ልዩነት በማስተዋል፤ይህን ጥናት መነሻ በማድረግ ጥናቱ የሚመልሳቸው ጥያቄዎች፡-

ሀ- የንባብ ትምህርት አቀራረብና አደረጃጀት በመማሪያ መጽሀፍ ውስጥ ምን ያህልነው?

ለ-በ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ ዉስጥ ተመርጠዉ የቀረቡ ምንባቦች የቅለት ደረጃ ምን ያህል ነው ?

ሐ -በ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ ምንባቦች ለተዘጋጀላቸዉ የክፍል ደረጃ ያላቸዉ ተነባቢነት ምን ያህል ነዉ? የሚሉት ናቸው፡፡

1.3 የጥናቱ ዓላማ

የጥናቱ አላማ በ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ ዉስጥ የቀረቡ ምንባቦች ተነባቢነት፣ የምንባቦቹ አቀራረብና አደረጃጀት መፈተሽ ሲሆን ጥናቱም የሚከተሉት ዓላማዎች ይኖሩታል እነሱም፡-

- ✓ የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ የምንባቦች አቀራረብና አደረጃጀት በመማሪያ መጽሀፍ ውስጥ አቀራረባቸውን ማየት፣
- ✓ ለ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ ተመርጠዉ የቀረቡ ምንባቦችን ከክፍል ደረጃቸዉ ጋር ያለዉ ግንኙነት ማየት፣

- ✓ በ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ ዉስጥ የተካተቱ ምንባቦች ለደረጃው ተማሪዎች ያላቸዉ ተነባቢነት ምን ያህል እንደሆነ መለየት፣

1.4 የጥናቱ ጠቀሜታ

የመማር ማስተማር ሂደት ውጤታማ ለማድረግ የማስተማሪያ መጽሐፍ በየወቅቱ ሊፈተሹና ሊሻሻሉ ይገባል፡፡ ይህ ጥናት የሚከተሉት ጠቀሜታዎች ያስገኛሉ፡፡

-የተነባቢነቱ ደረጃ ዝቅተኛ ወይም ከፍተኛ መሆኑ ከተረጋገጠ መምህራን ለክፍሉ ደረጃው የሚመጥን ምንባቦች በመምረጥ ማሻሻያ ያደርጋሉ፡፡

-ተማሪዎች ለመማር ከፍተኛ ተነሳሽነት ይኖራቸዋል፡፡ በተጨማሪም ውጤታማ ይሆናሉ፡፡

-ለሥርዓተ ትምህርት መጽሀፍ አዘጋጆች የምንባቡ ተነባቢነት አቀራረብና አደረጃጀት ደረጃ ምን መሆን እንዳለበት ለቀጣይ ሥራቸው ማሻሻያ እንዲያደርጉ አቅጣጫ ሊጠቁም ይችላል፡፡

-በመማሪያ መፅሐፍ በተነባቢነት አቀራረብና አደረጃጀት ሰፊ ጥናትና ምርምር ማድረግ ለሚፈለጉ አጥኚዎች መረጃ በመስጠት ባገኙት መረጃ መነሻ በማድረግ የተሻለ ሥራ እንዲሰሩና ክፍተቱን አይተዉ ይበልጥ አጠናክረዉ እንዲሰሩ ያመቻቻል፡፡

1.5 የጥናቱ ወሰን

የዚህ ጥናት ወሰን ከአራቱ ክህሎች ውስጥ ምንባብ ላይ ብቻ ያተኮረ ነው፡፡ በዋነኛነት በ2004 ዓመተ ምህረት በተዘጋጀው የ10ኛ ክፍል መማሪያ መጽሀፍ ላይ ብቻ ተወስኖ በመጽሀፍ ውስጥ ከሚገኙ ከአስር ምንባብ ውስጥ ሦስት ምንባቦች ላይ ብቻ ነው፡፡ የምንባቦቹ ተነባቢነት የምንባቦቹ አቀራረብና አደረጃጀት ገምግሞል፡፡ በዋነኛነት በአጋሮ ከተማ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤትና በጅዳ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የሚገኙ የ10ኛ ክፍል ተማሪዎችና መምህራን ላይ ተወስኖ የተከናወነ ነው፡፡ ሌሎች የክፍል ደረጃዎችና መምህራን አያካትትም፡፡ ጥናቱ በተማሪዎች የመማሪያ መጽሀፍ ላይ ብቻ የተወሰነ ሆኖ እንደ አስፈላጊነቱ የመምህሩ መምሪያና የ9ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ለማመሳከሪያነት እንደ መገምገሚያ መስፈርቱ ተጠቅሞል፡፡ በአጠቃላይ ለመማሪያነት የቀረቡ አሥሩም ምንባቦች ተነባቢነታቸውን ለመፈተሸ መረጃ ለማጠናከርና ከመምህራን እና ከተማሪው ትክክለኛ መረጃ ለመሰብሰብ ተአማኒነቱን ስለሚያጎድለው ለጥናቱ አመቺ ሂደት ስለማይፈጠር መመህራን አስሩንም ምንባብ አስተምረውና ተማሪዎች ተምረውት እስኪጨርሱ ሊወሰድ የሚችለው ጊዜ ለአጥኚዋ

ለጥናቷ መሳካት አክል ስለሚፈጥርባትና የጥናቷን ተአማኒነት ስለሚያጎድልባት ሁሉም ምንባብ በጥናቱ ውስጥ አልተካተቱም፡፡

1.6 የጥናቱ ውስንነት

ይህ ጥናት በመማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች የምንባቡ አቀራረብና አደረጃጀት የሚገመግም ሲሆን የመረጃ መሰብሰቢያዎች ሰነድ ፍተሻ፣ ዝግ ፈተና እና የጽሁፍ መጠይቅ ናቸው፡፡ ለዝግ ፈተናው የተመረጡ ተማሪዎች ከሁለቱ ትምህርት ቤቶች መቶ ተማሪዎች ሲሆኑ ለጽሁፍ መጠይቅ የቀረቡ ሦስት የአማርኛ ቋንቋ የ10ኛ ክፍል መምህራን ተሳትፈዋል፡፡ ለዝግ ፈተናው የቀረቡ ምንባቦች ምዕራፍ አንድ "ቋንቋና ህብረተሰብ" ምዕራፍ ሦስት "ልቦለድ" ምዕራፍ አምስት "ቀና አመለከከት" በሚል ርዕስ የቀረቡ ምንባቦች ተነባቢነት በDale-Chall የተነባቢነት መወሰኛ ቀመር ተሰልተዋል፡፡ በተጨማሪም የምንባቦቹ አቀራረብና አደረጃጀት ለመፈተሽ ቅድመ ንባብ፣ የንባብ ጊዜና ድህረ ንባብ የንባብ ትምህርት አቀራረብ አገልግሎት ላይውሎል፡፡ የተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ለመመዘን እንዲቻል አገልግሎት ላይ የዋለው ዝግ የፈተና ዘዴ ነው፡፡ የቀረቡት ምንባቦች ተማሪዎች ቀድመው ያነበቧቸው ስለሆነ በአንብቦ መረዳት ውጤት ላይ ውስንነት ሊኖር ይችላል፡፡

በተጨማሪም ተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ጥያዌዎች ሲፈተኑ በሚፈተኑበት ጊዜ ረጅም ጊዜ የሚወስድ በመሆኑ የመሰላቸት የመዳከምና ጥያቄዎችን አጠናቀው ሳይሰሩ እንዳይወጡ በአግባቡ ፈተናውን ትኩረት ሰጥተው እንዲፈተኑ ጥረት ተደርጓል፡፡

1.7 የጥናቱ ቁልፍ ቃላትና ሀረጋት ብያኔዎች

- ተነባቢነት፡- መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የሚካተቱ ምንባቦች ከተማሪው የክፍል ደረጃ ከአንብቦ መረዳት ጋር ያለው ተጣጥመው መቅረብ አለመቅረብ፡፡- የተነባቢነት ቀመር፡- በመማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች ከክፍል ደረጃው ጋር ተጣጥመው መቅረብ አለመቅረቡን የሚያሳይ የቀመር ስሌት፡፡
- የቃላት ርዝመት፡- ለናሙናነት የተመረጡ ምንባቦች የቀለም ብዛት ተቆጥሮ በምንባቡ ለተገኘው የቃላት ብዛት ተከፍሎ የሚገኘው ውጤት የቃላት ርዝመት ይባላል፡፡
- የዐ.ነገሮች ርዝመት፡- በናሙና ምንባብ የያዙ ቃላት ተቆጥሮ ለዐ.ነገሮች ብዛት ተካፍሎ የሚገኘው ውጤት የዐ.ነገር ርዝመት ይባላል፡፡
- ዝግ ፈተና፡- ለዚህ ጥናት የቀረቡ ምንባቦች የተማሪዎችን የአንብቦ የመረዳት ችሎታ ለመለየት በየአራት አራት ቃላት ልዩነት መካከል ክፍት 50ቦታዎች

በመተው በክፍት ቦታው የሚገቡ 50ቃላት በማውጣት በጎደለው ክፍት ቦታ እንደተስማሚነታቸው ቃላትን እንዲያሞሉ በማድረግ የቀረበ ፈተና ነው፡፡

- የንባብ ቅለት፡-በመማሪያ መጽሀፍ የቀረቡ ምንባቦች በDalle-chall ቀመር ተሰልተው ምንባቦቹ ከተማሪዎች የክፍል ደረጃ በላይ ወይም በታች መሆናቸውን ለመወሰን የሚያስችል ነው፡፡
- ያልተለመዱ ቃላት፡- ለመማሪያነት የቀረቡ ምንባቦች በቃላት ውስጥ የሚገኙ የእርባታና የምሰረታ ቅጥያ ቃላት ይወክላል፡፡

ምዕራፍ ሁለት

የተዛማጅ ጽሁፍ ቅኝት

2.1 የአንብቦ መረዳት ምንነት

Nattal (1982፣ 33)፣ Williams (1984፣ 8) አንብቦ መረዳት ማለት ለንባብ የቀረበውን ፅሑፍና የአንባቢውን አእምሮአዊ እውቀት እንዲሁም ስነልሳናዊ ችሎታ በሂደት በማገናኘት ለተፃፈው ጽሑፍ ወይም ምንባብ ትርጉም መስጠት ማለት ነው ይላሉ፤ አንብቦ የመረዳት ችሎታ ተማሪዎች በራሳቸው ምርጫ ሆነ ለትምህርት የቀረበላቸውን ምንባብ መልዕክት መርምረው፣ገምግመውና አመዛዝነው ለመረዳት ያላቸውን ችሎታ ለመመልከት የገባ ስሜት ነው፡፡የአንብቦ መረዳት ችሎታ ማለት መጠየቅን፣ማመዛዘንን፣ መመርመርን ና ማመሳከርን የሚያጠቃልልነው፡፡ከዚህ ሀሳብ መረዳት የምንችለው አንባቢው የዳበረ የንባብ ችሎታና ክህሎት ካለው እነዚህን ከላይ የተዘረዘሩትን ጠቃሚ የአንብቦ መረዳት ክህሎቶችን በቀላሉ በመተግበር የሚቀርብለትን ምንባብ በተገቢው ደረጃ መረዳት ይችላል ማለት ነው፡፡ እነዚህ ንባብን በተመለከተ የሚነሱ ሀሳቦችን መረዳት መቻል አስፈላጊ ነው፡፡የተለያዩ ምሁራን በተለያዩ ጊዜ በጥናታቸው አብራርተው እናገኛለን፡፡

ለሀብነትም Nattal (1982፣ 33) እና Grellet (1981፣ 8) እንዳብራሩት አንድን ጽሁፍ አንብቦ መረዳት ማለት ለንባብ የቀረበውን ጽሑፍና የአንባቢውን አእምሯዊ እውቀትእንዲሁምስነ ልሳናዊ ችሎት በሂደት በማገናኘት ለተፃፈው ጽሑፍ ትርጉም መስጠትማለት ነው፡፡ በተጨማሪም Grellet (1981፣ 3) የአንብቦ መረዳትን ምንነት ሲገልጹከአንድ ጽሑፍ ውስጥ አንባቢ የሚፈልገውን መረጃ በተቻለ መጠንና አቅምመዞ ማውጣትመቻል ነው፡፡ በዚህ መሰሉ ሙከራውስጥ ጽሑፉን የሚያነበው በምንባቡ ውስጥየማይፈልገው መረጃ እየመረጠ በመተው ተፈላጊውን ሀሳብ ብቻ ሊወስድ ይችላል፡፡ከዚህም ሌላ የአንድን ሰው ጽሑፍ መሰረታዊ ሀሳብ ከመረዳት አልፎ የጽሑፉንአጠቃላይ ሀሳብ ወይም መልዕክት በጥራትና በብቃት መገንዘብ የሚቻልበትም አጋጣሚየሚታየው ወይም የሚጠቃልለው በዚሁ አንብቦ መረዳት በሚባለው ተግባር ውስጥ ነውይላሉ፡፡ከዚህ ተንታኔ የምንረዳው አንድ አንባቢ አንድን ንባብ ተረድቶታል ሲባል እነዚህን ከላይ የተጠቀሱ አስፈላጊ የንባብ እውቀቶች በተፈላጊው ቦታና ጊዜ መተግበር ሲቻልና ተግባር ላይ ሲያውላቸው መሆኑን ነው፡፡

በተመሳሳይ መልኩ William (1994) አንብቦ የመረዳት ክሂልን ለማዳበር ተማሪዎች ድምፃቸውን ሳያሰሙበአርምሞ እንዲያነቡማበረታታት ያስፈልጋል በማለት ይገልጻሉ፡ ፡ከዚህም በተጨማሪ ይህ ምሁር የGrelletን ሀሳብ በመደገፍ አንብቦ መረዳት ማለት የቀረበውን ምንባብ በመረዳትና በመገንዘብ ላይ ያተኩራል እንጂ መረዳትን ወይም መገንዘብን በማይጨምር በጮኸታ ማንባብ ላይ ብቻ አይመሰረትም በማለት ሀሳቡን ያስረዳል፡ ከተሰጠው ብያኔ መረዳት የሚቻለው ነገር ቢኖር አንብቦ መረዳት ማለት የአንድን ነገርምንነት ማወቅ ወይም ለማወቅ የሚደረግ ንቁ እንቅስቃሴ መሆኑን ነው፡፡ ከዚህም በተጨማሪ አንብቦ መረዳት ማለት ከአንድ ጽሑፍ ውስጥ ያለን መልዕክት እና መረጃጥሩ አድርጎ መገንዘብን፣ መረዳትን፣ መጨበጥን፣ ወዘተ.የሚገልጽ እሳቤ ነው፡፡ይሁንእንጂ እነዚህ ከላይ የጠቀስናቸው እሳቤዎች እውን የሚሆኑት አንባቢው ምንባቡን በቀላሉመረዳት ከቻለ ብቻ ነው ማለት ይቻላል፡፡ይህ የሚሆነው ደግሞ የቀረበው ምንባብ ተነባቢነትሲኖረው ነው፡፡በዚህ መሰረት ምንባቡ የአንባቢውን ስሜት በመያዝ ከገጽ ወደ ገጽ እያሸጋገረሳቢነት ያለው ከሆነ፣በውስጡ ያሉት ቃላት በብዛት ከባድ ይሆኑ ከሆነ ከተማሪው ደረጃናየመዝገበ ቃሎች ጋር የተጣጣመ ከሆነ ነው ብሎ መደምደም ይቻላል፡፡

Hudghes (1989፣ 119) ደግሞአንድ ጽሑፍ የያዘው ንሀሳብ ወይም መልዕክት ተፈታኞች ሙሉ በሙሉ ተረድተውታል ለማለት የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን በሙሉ መመለስ ይጠበቅባቸዋል ፡፡ነገር ግን የሰው አእምሮ በጽሑፍ የቀረቡ ሀሳቦችን ከተለያዩ አቅጣጫዎች በመመልከት የሚገነዘብ በመሆኑ ይህ ሁልጊዜም ይሳካል ማለት እንዳልሆነ ይገልጻሉ፡ Heaton (1975፣103) በበኩላቸው አንብቦ መረዳት በዝርዝር ሲታይ የሚከተሉት ነጥቦች ሊያካትት እንደሚችል ያስገነዝባሉ፡፡የቃላትን ፍች መገንዘብ አንባቢ በጽሑፍ የቀረቡ ቃላትም አውዳዊና አገባባዊ ፍቻቸውን በሚገባ ሊገነዘቡ ይገባል፡፡ከዚህ ውጭ ግን የጽሑፉን መልዕክት ለመረዳት ያስቸግራል፡፡ይህ ሲባል ግን የጽሑፉን መልዕክት ለመረዳት በጽሑፉ ውስጥ ያለውን ጠቅላላ የቃላት ትርጉም ማወቅ የግድ ላይሆን እንደሚችል የቃላቱን የህብረት ፍች ማወቅ ተገቢ መሆኑን ይገልጻሉ፡፡የጽሑፍን ግልጽ መልዕክት አንባቢው በጽሑፍ ውስጥ ግልጽ በሆነ መልኩ የቀረበውን መልዕክት ለማጉላት ለማብራራትና አጽንኦት ለመስጠት ሲል የተጠቀማቸውን የተለያዩ ሀሳቦች መገንዘብን የሚያመላክት ነው፡፡የጽሑፉን ድብቅ መልዕክት መረዳት በጽሑፍ ውስጥ ግልጽ ባለ ሁኔታ የቀረበውን መልዕክት መነሻ በማድረግ አንባቢ በስውር ወይም በድብቅ የተላለፈውን መልዕክት ለመረዳት ሰፊ ምርምር እና ማስተዋልን መጠቀም ይገልጻሉ፡፡ የጽሑፍ አጠቃላይ መልዕክት

መገንዘብ አንባቢዎች የጽሑፍን ቅደም ተከተላዊ ፍሰት ፣የሀሳብ ቅንብሩንና ዝምድናውን በሚገባ መገንዘብ ይጠበቅባቸዋል፡፡ ከዚህም ሌላ በጽሑፍ ውስጥ የሚገኙ ዐ.ነገሮች እና አንቀጾችጋር ያላቸውን የቃላት አሰላለፍ፣ የእርስ በርስ ግንኙነትና ዝምድና መገንዘብ አለባቸው፡፡የአያያዥ ቃላትን፣ሀረጋትን፣ ሰዋሰዋዊ አገባብና ትርጉም መገንዘብ አያያዥ ቃላትና ሀረጋት በምንባብ ውስጥ ያላቸውን ሰዋሰዋዊ አገባብና ትርጉም መገንዘብ የጽሑፉን አጠቃላይ መልዕክት በቀላል እንድንረዳ ያግዘናል፡፡ ሌላው የዐ.ነገር ሀሳብ ከሚቀጥለው ዐ.ነገር ሀሳብ ጋር ያለውን ልዩነትና አንድነት አነጻጽሮ ለመለየት የራሱ የሆነ አስተዋጽኦ ያበረክታል፡፡

ምሁራኑ ከሠጡት ብያኔ ወይም ገለጻ መረዳት የሚቻለው አንብቦ የመረዳት ተግባር የመገንዘብና የማስታወስ ሂደቶችን ማለትም ካነበቡት ጽሑፍ ውስጥ ጠቃሚና ዋና ሀሳቦችን ወይም መልዕክቶችን መለየት፣የጽሑፉን ግልጽ መልዕክት ማወቅንና በግልጽ የተቀመጡ አገላለጾችን ማስታወስን እንዲሁም ፊት ለፊት ሳይሆን በስውር የተገለጹ መልዕክቶችን መረዳትን የሚመለከት እንደሆነ ነው፡፡

2.2 የንባብን ትምህርት አስቸጋሪ የሚያደርጉ

2.2.1 ፍላጎት

የንባብ ፍላጎት አንብቦ የመዳረት ችሎት ላይ ተጽዕኖ ከሚያሳድሩ ተላውጦዎች መካከል የሚመደብ ነው፡፡Harmer (1991፣182) እንደሚሉት የንባብ ፍላጎት እንዲኖር አንባቢ ከጽሁፉ የሚጠብቀው እና የሚያገኘው ቁም ነገር መኖር አለበት፡፡ ይህ ካልሆነ ጽሁፉን ለማንበብ ፍላጎት ሊያጎለብት አይችልም፡፡

2.2.2 የቀደመ እውቀት

ሰዎች ከዕለት ተዕለት ተግባራቸው ከማህበረሰቡ ጋር ከሚኖራቸው ግንኙነት በህይወት ልምዳቸው ከተመለከቱት፣ ከተረዱት፣ ከተማሩት፣ ካነበቡት፣ ወዘተ በአእምሯቸው ውስጥ በየጊዜው የሚያካብቱት እውቀት አላቸው፡፡ ይህ የቀደመ እውቀት አንድን ጽሁፍ አንብቦ በመረዳት ሂደት ላይ የራሱ የሆነ ተጽእኖ አለው፡፡ ለንባብ በቀረበው ርዕሰ ጉዳይ ላይ የአንባቢዎች የቀደመ ዕውቀት መኖር የጽሁፍን ሀሳብ ወይም መልዕክት በሚገባ ለመረዳት የሚያስችል መሆኑን ያስረዳል፡፡

2.2.3 የቃላት እውቀት

ተማሪዎች የአንድን ቋንቋ የቃላት አረባብ፣አመሰራረት እንዲሁም ቃላቱ የሚኖራቸውን እማሬያዊ እና ፍካሬያዊ ፍች ማወቅ ለሚኖራቸው አንብቦ የመረዳት ችሎታ መጎልበት ከፍተኛ አስተዋጽኦ አለው፡፡ተማሪዎች የቃላትን ዝምድና ማወቃቸው አንድን ጽሁፍ በሚያነቡበት ወቅት መልዕክቱን ለመገንዘብ ከፍተኛ እገዛ ያደርግላቸዋል፡፡

2.3 የአንብቦ መረዳት ችሎታን ለማረጋገጥ የሚያስችሉ ፈተናዎች

ባህሪያት

አንብቦ መረዳት ችሎታን ለማረጋገጥ የሚያስችሉ ጥያቄዎች በሚመረጡበት ጊዜ ጥያቄዎቹ የሚቀርቡበት ቋንቋ ከምንባቡ ከቀረበበት ቋንቋ የጠነከረ መሆን የለበትም፡፡ ጥያቄዎቹም መቅረብ የሚኖርባቸው ቀላል ግልጽ ሆነው በማያሻማ መልኩ መሆን አለባቸው፡፡ አንብቦ የመረዳት ችሎታን ለማረጋገጥ የሚያስችሉ ጥያቄዎች በሚመረጡበት ጊዜ ተማሪዎቹ የምንባቡን ሀሳብ ሳይረዱ ወይም ሳይገነዘቡ ምንባቡን ሳያነቡ የሚመልሷቸው ጥያቄዎች መሆን የለባቸውም፡፡የጥያቄዎቹ መልሶችም በምንባቡ ውስጥ የሚገኙ ወይም በምንባቡ መሰረት የሚመለሱ ሊሆኑ ይገባል፡፡አንብቦ የመረዳት ችሎታን ለማወቅ የሚያስችሉ ጥያቄዎች ከተወሰነ ባህል ጋር የተሳሰሩ መሆን የለባቸውም፡፡ እንደሁም ጥያቄዎቹ እንዳለ ከምንባቡ ቃል በቃል ተወሰደው የቀረቡ መሆን የለባቸውም፡፡የሚቀርቡ ጥያቄዎች በቀላልና በግልጽ ቋንቋ መፃፍ አለባቸው፡፡ ከቋንቋ ክሂል ውጭ በሆነ እውቀት ወይም ልምድ የሚመለሱ መሆን የለባቸውም፡፡ በተጨማሪም አንብቦ መረዳትን ለማረጋገጥ የሚያስችሉ ጥያቄዎች በሚዘጋጁበት ጊዜ ጥያቄዎቹ ከሁሉም የምንባቡ ክፍሎች የተወሰዱ ከምንባቡ መጠን አኳያ በቂ ብዛት ያላቸው በአይነት የተለያዩና የተለያዩ አንብቦ የመረዳት ችሎታ ገጽታዎችን ለመለካት የሚረዱ፣ የተማሪዎችን አንብቦ የመረዳት ሂደት የሚደግፉ ከቀላል ወደ ከባድ ደረጃ በደረጃ የሚሸጋገሩ አጭር ግልጽና የቋንቋ ችሎታ ደረጃዎችን ያገናዘቡ ሊሆኑ እንደሚገባ Hughes (1989:119) ይመክራሉ፡፡

Heaton (1975፣ 116) በበኩሉ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ለማረጋገጥ የሚስችሉ ጥያቄዎች ባህሪያት በአማራጭ ስጭነት የሚዘጋጁ ጥያቄዎች በሚኖሩበት ጊዜ ትክክለኛውን መልስ የያዘው ምርጫ ከሌሎች ምርጫዎች በመጠን እኩል መሆን እና ሁሉም የምርጫ ጥያቄዎ የሰዋስው ስህተት የሌለባቸው ሊሆኑ ይገባል፡፡ በተጨማሪም ጥያቄዎቹ ሁለት አሉታዊ ፍች ያላቸው ቃላትን ባይዙ ይመረጣሉ፡፡

ጥያቄ ሲዘጋጁ እነዚህን ነጥቦች መያዝ አይኖርበትም የተባለበት ምክንያት ከሚቀርቡት አማራጭ መልሶች መካከል ትክክለኛ የሆነውን መልስ የያዘው ምርጫ ከሌሎቹ በመጠን የሚያንስ ወይም የሚበልጥ ከሆነ የተማሪዎቹን ትኩረት ይይዛል፡፡በዚህም ምክንያት ተማሪዎቹ የተሰጣቸውን ምንባብ ሳያነቡ ጥያቄውን ለመስራት ሊዘጋጁ ይችላሉ፡፡ይህ ደግሞ የተነሳንበትን ዓላማ ከግብ ለማድረስ የሚደረገውን ልፋት ዋጋ ቢስ ያደርገዋል፡፡ በሌላ በኩል ሁሉም ምርጫዎች ከሰዋስዋዊ ግድፈቶች የተላቀቁ መሆን አለባቸው፡፡ አንብቦ የመረዳት ችሎታ ለመለካት የሚዘጋጁ ምንባቦች ለአንባቢ ምቹ የሚሰማሙ እንዲሆኑ መጠንቀቅ ያሻል፡፡ ይህም ሲባል የሚመረጠው ምንባብ የክብደት ደረጃው፣ ውስብስብነቱ ባህላዊ ገጽታው፣ የቀረበበት ርዕስና መጠኑ(ማጠር፣መርዘሙ) የተማሪዎችን ደረጃ ያገናዘበ መሆን አለበት Heaton (1975:112) ፡፡ከዚህ በላይ ግን ለተማሪዎቹ ቅርበት ያላቸውንና ተማሪዎች ከዚህ በፊት ያነበቧቸውን ጽሁፎች እናዳናቀርብ መጠንቀቅ ያስፈልጋል፡፡

Heaton (1988:118) ለዝቅተኛ ክፍል ከ50-100 ቃላት ለመካከለኛ ደረጃ ከ200-300 ቃላት እና ለከፍተኛ ደረጃ 400-600 ቃላትያላቸው ምንባቦች ሊመረጡ እንደሚችሉ ያመለክታል፡፡ ለአንብቦ መረዳት ፈተና በሚስፈልገ ጊዜም በሙከራ ፈተናው ላይ ተመስርቶ መቅረብ እንዳለበት ይመክራል፡፡

አንብቦ መረዳትን ለማረጋገጥ የሚያስችሉ ጥያቄዎች ባህሪያ በተመለከተ እስካሁን የተሰጡትን ብያኔዎች ስንመለከታቸው ጥያቄዎች በሚዘጋጁበት ጊዜ ከምንም በላይ ጥንቃቄ ሊሰጣቸው እንደሚገባ ነው፡፡ምክንያቱም ምንባቡን በትክክል ያላነበበ ሰው ጥያቄዎቹን የሚመልሳቸው ከሆነ የሚደረገው ጥናትና ምርምር ውጤት የተዛባ መደምደሚያ ላይ ሊደርስ ይችላል፡፡ በመሆኑም ቀደም ሲል በምሁራን የተሰጡትን ነጥቦች ተግባራዊ ማድረግ ለጥሩ ውጤት ሊያበቃ ይችላል፡፡ ስለዚህ ማንኛውም የአንብቦ መረዳት ችሎታ ለመፍተን ወይም ተግባራዊ መሆኑን ለማረጋገጥ የሚፈልግ ሁሉ ጥያቄዎቹን ለማዘጋጀት በሚፈልግበት ጊዜ መርሆቹን ሊከተል ይገባል፡፡

2.4 የአንብቦ የመረዳት ችሎታ ደረጃ

አንድ ተፈታኝ በቂ የአንብቦ መረዳት ችሎታ አለው ወይም የአንብቦ የመረዳት ችሎታው ከሚጠበቀው በታች ነው ለማለት የሚቻለው የተፈታኙ ውጤት ከምን ደረጃ ላይ ደርሶ ሲገኝ ነው? የሚለው ጥያቄ ምላሽ ማግኘት ይኖርበታል፡፡ Hedge (1989) እንደሚገልፁት በመሰረቱ አንድ ጽሑፍ የያዘውን ሀሳብ ወይም መልዕክት ተፈታኞች ሙሉ በሙሉ ተረድተውታል ለማለት የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን

በሙሉ መመለስ ይጠበቅባቸዋል፡፡ ነገር ግን የሰው አእምሮ በጽሑፍ የቀረቡ ሀሳቦችን ከተለያዩ አቅጣጫዎች በመመልከት የሚገነዘብ በመሆኑ የአንብቦ መረዳት ፈታዎች ከ80 በመቶ በላይ ውጤት ካስመዘገቡ ቀሪውን ጽሑፍ ተረድተውታል ማለት እንደሚቻል ያስረዳሉ፡፡ Nattal (1987፣ 37) ደግሞ የአንብቦ መረዳት ፈተና ተፈታኞች 70 በመቶ ና ከዚያ በላይ ውጤት ካስመዘገቡ በቂ የአንብቦ መረዳት ችሎታእንዳላቸው ያስገነዝባሉ፡፡

በተጨማሪም አንብቦ መረዳት በትክክል የሚያገኙትን ውጤት ምንባቡን አንብበው መገንዘብ ይችላሉ የምንላቸው 60% በላይ ምንባቡን በራሳቸው አንብበው መገንዘብ የቻሉ ከ40%-59% ያመጡ ከሆነ እነዚህ በመምህሩ በመታገዝ ምንባቡን አንብበው መረዳት የቻሉ ሲባሉ ከ40%በታች በመምህሩም ቢታገዙ እንኳን ምንባቡን አንብበው መረዳት የማይችሉ መሆኑን ያሳያልHarrison (1980)፡ ፡

በአጠቃላይ ከላይ ከቀርቡት የአንብቦ መረዳት ችሎታ ደረጃ አሰጣጥ ስንመለከት በተለይ አማካይ ችሎታ ያላቸው ተፈታኞች በተመለከተ የመቀራረብ ሁኔታ መኖሩን መገንዘብ ይቻላል፡፡

ሌላው ምንባቡ ከ10 ከታረመ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ፈተና ከ10 እስከ 9 ያገኙ ተፈታኞች በጣም ከፍተኛ ችሎታ ያላቸው በፈተናው ውጤት 8.9 እና7.5 ያስመዘገቡ ተፈታኞች ደግሞ ከፍተኛ ችሎታ ያላቸው ሲሆኑ በአንፃሩ ከ7.4 እስከ 6 ነጥብ ውጤት ያላቸው በቂ ወይም መካከለኛ ያላቸው ሲሆኑ ከ6 በታች ያገኙ በጣም ዝቅተኛ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ያላቸው መሆኑን ያሳያል፡፡ ይህ አከፋፈል ከላይ በተለያዩ ምሁራን ያቀርቡ ሀሳቦችን መሰረት ያደረገ ሲሆን የተፈታኞችን የችሎታ ደረጃ ለመመዘን እንደሚያስችል ታምኖበታል፡፡

2.5 የአንብቦ መረዳት ስልቶች

Harmer (1991) እንደገለጹት የተለያዩ ጽሁፎች ለተለያዩ ዓላማዎች ሲነበቡ አንባቢዎች የተለያዩ ስልቶች መጠቀማቸው የግድ ነው፡፡ እነዚህም የንባብ ስልቶች የግርፍ (የምልከታ) ንባብ፣ የአሰሳ ንባብ፣ሰፊንባብ እና ጥልቅ ንባብ በማለት በአራት ተከፍለዋል እነሱም፡-

2.5.1 የገረፍታ ንባብ (የምልከታ) ንባብ

የተጻፈውን ጽሁፍ ሀሳብ ለማግኘት የሚነበብበት ስልት ነው፡፡ ይህ ስልት የሚነበበው ጽሁፍ የአንቀጹን መንደርደሪያ ዐ.ነገር ለመረዳት የምንጠቀምበት ነው፡፡ የገረፍታ

ንባብ የምንፈልገውን ነገር መኖሩን ለማረጋገጥ ፍጥነት ላይ የተመሰረተ ንባብ ነው፡፡ ጥቅሙ ለማንበብ የምንመርጠውን ነገር እንድንወስን ያደርጋል፤ተማሪዎች ሙሉ ንባብ ሳያነቡ መረጃን እንዲያገኙ ያግዛቸዋል፡፡ በአካዳሚክ ጉዳዮች የመሳተፍ ብቃት ይጨምራል፡ተማሪዎች ምንባብ ማንበብ ከመጀመራቸው በፊት እራሳቸወን እንዲጠይቁ ያደርጋል፡፡የጽሁፉ ዓላማ ምንድነው? ምን ዓይነት ጽሁፍ ነው? ጽሁፉ ለማን ነው የተጻፈው? እነዚህን ነጥቦች ለማወቅ ይረዳል፡፡ የገረፍታ ንባብ ተማሪዎች ጽሁፉን በሚከተለው መንገድ ያነባሉ፡፡ርዕሱን መግቢያውን ወይም የመጀመሪያውን አንቀጽ፣ ንሁስ ርዕሶችን፣ዋና ርዕሶችን፣ በአንቀጹ ውሰጥ ቦልድና ኢታሊክ ሆነው የተጻፉትን እና ማጠቃለያውን ወይም የመጨረሻውን አንቀጽ ማንበብ፡፡ የሚቀርቡት መልመጃዎች ያገኙትን እውነታ በዐ.ነገር ይገልጻሉ፡፡በቃል አይደለም ፍጥነት አስፈላጊ ጉዳይ ስለሆነ በጊዜ የተገደበ ተግባር ይሰራሉ፡፡

በመማሪያ ክፍል ውስጥ በንባብ ትምህርት እንዲዳብር የሚፈለገወ ንሁሳን የንባብ ክሂሎች አሉ፡፡ አንድ ተማሪ የንባብ ችሎታው ከጊዜ ወደጊዜ እያደገና እየዳበረ ሊሄድ የሚችለው እነዚህ የንባብ ንሁሳን ክሂሎች እያሳደጎቸው ይበልጥ እየተጠቀሙባቸው ሲሄዱና የመገመት ችሎታቸው የተወሰኑ መረጃዎችን ለይቶ በማውጣት አጠቃላይ ግንዛቤ ማግኘት መቻልና ያልተለመዱ ቃላት ፍች ከምንባቡ አውድ መረዳት ለመቻል የጽሁፉን አደረጃጀት መገንዘብ ያስፈልጋል፡፡

2.5.2 የአሰሳ ንባብ

የአሰሳ ንባብ የሚባለው በፍጥነት የሚነበብበት ስልት ሆኖ ከቀረበው ጽሁፍ ውስጥ አንድ የተወሰነ መረጃን ነጥሎ ለማውጣት እና ለመረዳት የሚጠቅም ነው፡፡ ለምሳሌ ቁጥርን ፣ ዓመተምህረትን ፣ እና ስምን ለመለየት ያገለግላል፡፡ ጥቅሙ ቴክኒካል የሆኑ ሥራዎችን ለሚሰሩ ባለሙያዎች ቁሳቁሶችን ለመለየት ጥቅም ላይ ይውላል፤በተለይ ለሁለተኛ ቋንቋ ምክንያቱም ጠለቅ ብለው ለማንበብ ስለሚቸገሩ፡፡ በአሰሳ ንባብ ጊዜ ተማሪዎች ወደ ምንባቡ ከመግባተቸው በፊት ጥያቄዎችን ይጽፋሉ፡፡ ዐውደ ጽሁፋዊ ፍንጮችን ይፈልጋሉ፡፡ መልሱ ምን እንደሚመስልና ምን ዓይነት ፍንጭ እንደሚያገኙ ለመገመት ይሞክራሉ፡፡ በተጨማሪም ተማሪዎች በፍጥነት እንዲሰሩ የሚያደርግ የውድድር ሰራዎችን ሊያካትት ይችላል፡፡ ግምት እና መላምቶችን እንዲለዩ ያደርጋል፡፡ ርዕሶችንና ማውጫዎችን ይጠቀማሉ፡፡

2.5.3 ሰፊ ንባብ

ሰፊንባብ ተማሪዎቹ እረፍት በሚሆኑበት ጊዜ በፈለጉት ሰዓትና ቦታ እንዲያነቡ በማድረግ የሚከወን የንባብ ተግባር ሲሆን ይህም ከትምህርት ክፍለ ጊዜ ውጭ እንዲያነቡ በማድረግ የንባብ መመሪያ ስልት ነው፡፡ (Dayእና Bramford፣ 2004)፡፡ እነዚህ ጸሁፍ እንደሚያስረዱት ይህ በሚሆንበት ግዜም ማንበባቸውን ለመከታተል እንዲያመች የተለያዩ ተግባራትን ማዘጋጀት ያስፈልጋል፡፡ ለምሳሌ አንብበው ሊመልሶቸው የሚችሉ ጥያቄዎች መስጠት በልቦለድ ጽሁፍ ውስጥ ያሉተ ገፀባህሪያት እንዲለዩ የሚያስችሉ ጥያቄዎች ማዘጋጀት ጥያቄዎችም ማስተማሪያና የመፈተን ጥያቄዎች ሊሆኑይችላሉ፡፡ከዚህም ሌላ ሰፊ ምንባብን በክፍል ውስጥ በጥልቅ ንባብ ጊዜ በአጋርነት መተግበር የሚቻል ሲሆን ተማሪዎች ከክፍል ውጭ በትምህርት ክፍለ ጊዜ በተጎዳኝነት እንዲያነቡ ማመቻቸት እንደሚቻል (Harmer1991)ያስረዳል፡፡ ይህ ምሁር እንደሚለው የሰፊ ንባብ ስልት ተማሪዎች በሚመቻቸው ግዜና ቦታ የፈለጉትን የጽሁፍ ስራ (ጋዜጣ፣ልቦለድ፣ትምህርት መጽሀፍ….) እንዲያነቡ የሚያስችል ሲሆን መምህሩም ይህንን በሚገባ እንዲያከናውኑ ማድረግ ይጠበቅበታል፡፡ በተመሳሳይ (Sweet 2000) ይህንን ሀሳብ በመደገፍ ተማሪዎች በቡድን ውይይትና ተሳትፎ ያነበቡትን ጉዳይ ማቅረብ ይኖርባቸዋል በዚህ ወቅትም ጥልቅና ፈጣን አንባቢ ተማሪዎችን ማግኘት ይቻላል፡፡በማለት ያስረዳል፡፡ እንደዚህ ፀሀፊ ሀሳብም ተማሪዎች ስላነበቡት ጉዳይ በእየለቱ ውይይት ያደርጋሉ፡፡ ከንባባቸው ያገኙት ውጤት በክፍል ውስጥ ያቀርባሉ በዚህም ወቅትም መምህሩ ክትትል ማድረግ ይኖርበታል፡፡

Ferdial (2014) የተባለች አጥኚ እንዳስቀመጠችው በአጠቃላይ ሰፊንባብ የተማሪዎችን የንባብ ልምድ ያጎለብታል፣ በራስ መተማመናቸውን እንዲያዳብሩ ያግዛል፡፡ንቁና ስለራሳቸው የተስተካከለ አመለካከት እንዲኖራቸው ያግዛል፣ተነሳሽነታቸው በእጅጉ ስለሚጨምር በትምህርት ውጤታቸው ላይ አዎንታዊ ተጽእኖ ያሳድራል፡፡ ከዚህም ሌላ የተለያዩ ነገሮችንና ርዕሰ ጉዳዬችን የማንበብ ልምድ ስለሚያዳብሩ ኢ-ጥገኛ አንባቢ የሆናሉ፡፡ ሰፊ የቃላት እውቀት ዳራዊ እውቀት እና የአንብቦ መረዳት እውቀትን በየግዜው እያሳደጉ ይሄዳሉ (Sweet ፣2000 እና Ferdila 2014 ገጽ 70)፡፡

2·5·4· ጥልቅ ንባብ

ጽሁፉን በጥልቀት ለመገንዘብ ሲባል የጽሁፉ መጠን እንደ ሰፊ ንባብ ያልሰፋ በጊዜና በቦታ የተገደበ ሆኖ በንባብ ጊዜ ከፍጥነት ይልቅ በእረጋታ ፣ በትኩረት እና በጥንቃቄ መከወን የሚጠይቅ ነው፡፡ Harmar(1983) በአብዛኛው በጣም አጭር ምንባቦች (ከ500ቃላት) ያልበለጡ ይመረጣሉ፡፡የሚመረጡ ምንባቦች የክብደት ደረጃቸውን የጠበቁ ቢሆኑ ይመረጣሉ፤ምንባቦ ትምህርቱ እንዲሸፈን የሚያስችሉና የምንባብ ዓይነቶችን እና የንባብ ችሎታን የሚያሻሽሉመሆን አለባቸው፡፡ በጥልቅ ንባብ የሚበለጽገው ክሂል ፈጣን የንባብ ልምድ ፣ቁልፍ ቃላት የመተርጎም ልምድ ፣አንድን ምንባብ አንብቦ የመረዳት ክሂልና ያልተጻፉ መረጃዎችን መገንዘብ ክሂል ነው፡፡ ጥልቅ ንባብ ለመተግበር እንደ ጥያቄ ይዘን የምንነሳው ትክክለኛ መረጃ ከምንባቡ ለማግኘት፤ የተደራጀው መረጃ አስረጂ ሀሳብ ለማቅረብ የአንቀጾች የዐ.ነገሮች ግንኙት ለመግለጽ፤ ምንባቡን በማንበብ የተረዱትን ከራሳቸው ዳራዊ እወቀተት ጋር ለማገናዘብ፡፡ ጥልቅ ንባብ አስፈልጊነቱ ቃላትን (ቁልፍ ቃላትን) ፣ፈሊጦችን ፣ሰዋሰውን ለማስተማር (ለማጥናት) መሰረት ይጥላል፡፡ ተማሪዎች የቋንቋውን ሰዋሰው በከፍተኛ ሁኔታ እንዲያዳብሩ የሚያስችል መሰረት ይጥላል፡፡ አንብቦ መረዳትን ለማበልፀግ ያግዛል፡፡

2.6 የንባብ ትምህርት አቀራረብ

William (1994፣ 38) የመገናኛ ዘዴ ወይም (ብልሃት) በቋንቋ አስተምህሮት በሚል መጽሀፍ ውስጥ የክፍል ምንባብ ትምህርት አደረጃጀት ወይም አቀባበሎች ሶስት ምዕራፎች እንዳሉት አመላክቷል፡፡ እነሱም፡-ቅድመ ንባብ፣ የንባብ ጊዜና ድህረ ንባብ ናቸው፡፡ የክፍል ውስጥ ምንባብ ተሳትፎ (እንቅስቃሴዎች) የተቀረጹ ተማሪዎችን የንባብ አረዳድ ሂደትን ለማስተማር እንጂ ትክክለኛውን የተማሪዎችን ምንባብ ምርታማነት ችሎታ ለማወቅ መሞከር አይደለም ሲል William በተጨማሪ ይገልጻል፡፡

2.6.1 ቅድመ ንባብ

ቅድመ ምንባብ ተግባር የሚያስረዳን አንድን ነገር ለመፈፀም መጽሐፉን ስናነብ ስለመጽሐፉ ሃሳቦችን በማፍለቅ እራስን የመፈተሽና የመረዳት ችሎታን ለመጨመር ያገለግላል፡፡በዚህየተነሳ ብዙ ምሁራኖች ቅድመ ምንባብ እንቅስቃሴዎች በቅድመ ምንባብ ማስተማር ሂደትውስጥ ጠቃሚ መሆኑን ያሰምሩበታል፡፡ ለምሳሌ Aebersold እና Field (1997:65) ሳይቆሙበፍጥነት ቅድመ ምንባብ መጠቀም በአንባቢው ላይ failur እንደማያመጣ ይስማሙበታል፡፡ እንዲሁም የተማሪዎችን ቅድመ እውቀት ማንቃት (ማበረታታት) Barrእና Johnson(1997:10) ስለቅድመ እውቀት ሲያስረዱ አንባቢዎች እንደ ግል በርዕሶች በተለያዩ ሀሳቦች እና ነገሮች ሰዎች ላይ ያላቸውን የተለያዩ

መረዳትን የሚያመላክት ስልት ነው ይላሉ፡፡ስለዚህ አንባቢውን ንቁ አድርጎ ማንቀሳቀስ ከማንበብ በፊት የራሱን የመረዳት ችሎታ ለመፍጠርያ መቻል፡፡ የተረዳውን ለሌላው የሚያካፍልበት ሂደት የሚታይበት ነው፡፡ ስንል ግን የበለጠ ስዕል አይቶ ትርጉም መስጠት እንደልሆነ መገንዘብ እንደሚገባ ያስረዳሉ፡፡ በመሆኑም ቋሚ የሆነ የተማሪዎች ቅድመ እውቀትና በምንባቡ መካከል ተቃርኖ አለ (Beatie etal. 1984:204)፡፡ ከዚህም በተለየ መልኩ ደግሞ የተመሪዎች የቀደመ እውቀት ለምንባብ ያለውን ዓላማ ለማሳደግ የሚረዳ የተለያዩ ዘዴዎች እንዳሉ ምሁራን በተለያየ መንገድ ሲገልጹ ይታያል፡፡ ለምሳሌ ቅድመ ንባብ ጥያቄዎች በዋናነት የማንበብ ዓላማን የሚያሳድጉ ናቸው፡፡

ሌላው የምንባብ ዓላማን የማሳደግ ዘዴ አንባቢው ለራሱ መጽሐፉትን የማንበብ ፍላጎት ተነሳሽነት ማዳበርና ማሳደግ እንደሚገባው መታወቅ ይኖርበታል፡፡ ከዚህ አንጻር አንባቢው ወደ ምንባቡ ሳይመለስ አንዳንድ ጥያቄዎችን ለራሱ ቀድሞ መመለስ የሚችልበት ጊዜዎች ይኖራሉ፡፡ከዚህም ሌላ Aebersoldእና Field (1997:73) እንዳስረዱት መጽሐፉን ከማንበባቸው በፊት ቅድመ እይታ በጣም ጠቃሚና በክፍል ውስጥ እራስን በማመቻቸ የበለጠ እውቀት ለመጨመር ያገለግላል፡፡በተጨማሪም ተማሪው ቀደም ብሎ የሚያወቃቸውመን እውቀቶች የሚያመጣበት ስልት መሆኑን መገንዘብ ይቻላል፡፡

Grellet (1981) አመለካከት ቅድመ እይታ በማንበብ ሂደት ውስጥ እጅግ ጠቃሚ ክህሎት መሆኑን ይገልጻሉ፡፡ይህም ጉዞን ሳይጀምሩ መረጃን እንደማግኘት ማለት ነው፡፡ቅድመ እይታ የመጽሐፉን ምንባብ ቀላል ከማድረግ አንጻር ቀድሞ ለመተንበይ ያገለግላል፡፡ ለንባብ የሚዘጋጁበት የንባብ ስሜት የሚቀሰቀስበት እንዲሁም ትኩረት የሚሰበሰብበት ወደ ምንባቡ እንዲሄድ የሚያደርግ ተግባር ነው፡፡ይህም የምንባቡ ርዕስ ይተዋወቅበታል፣ተማሪዎች ምንባቡን ፍላጎት እንዲያድርባቸው የሚደረግበትና የቀደመ እውቀታቸው አዲስ ከሚማሩት ይዘት ጋር በማገናኘት ስለ ርዕሱ የሚያውቁትን ሃሳብ እንዲሰጡ የሚደረግበት ሂደት ነው፡፡ባጠቃላይ ከዚህ ሀሳብ የምንገነዘበው ቅደመ ንባብ የተማሪውን የንባብ መንገድ ማመቻቸትና ወደ ምንባቡ እንዲጎዙ መንገድ የሚያሳይ መሆኑን ነው፡፡

2.6.2 የንባብ ጊዜ

የምንባብ ጊዜ የምዕራፉ ዋነኛ ዓላማ (ግቦች) የሚባሉት ስልታዊነት እና የችሎታ ልምምድ ሲሆን እንደዚሁም ተማሪዎችን በምንባብ ውስጥ የተጋነኑ አወቃቀርና የአዳዲስ ቃላቶችን ትርጉም እንዲገምቱና የጽሑፉን ይዘት እንዲገነዘቡ ማገዝ ነው Dubin እና Bycina 1991 Mera 1999 Wlliam 1984 ፡፡

መምህራን ተማሪዎቻቸውን በምንባብ ሰዓት የሚጠቀሞቸውን እያንዳንዱን ስልትና አቅማቸውን እንዲጠቀሙ የመረዳት ሀላፊነት እንዳለባቸው Aebersold እና Field (1997:141) በመጽሀፎቻቸው ይገልጻሉ፡፡ በምንባብ ምዕራፍ ላይ የመጀመሪያና ግንባር ቀደሙ ነገር ተማሪዎች በነጻነትና በዝምታ እንዲሁም የተለያዩ የምንባብ ስልቶችን በግልጽ መጠቀም ይኖርባቸዋል፡፡ ስለሆነም የፀጥታ ምንባብ ብዙ ጊዜ በክፍል ውስጥ የሚደረግ መሆን አለበት ምንም እንኳን መምህሩ አንዳንድ ጊዜ የተሰጠውን የጽሑፍ ክፍል ለእይታና ለውይይት ለሙሉ ክፍል ተማሪዎች ድምጹን ከፍ አድርጎ በክፍል ውስጥ ማንበብ የለባቸውም፡፡ Grellel 1981 በመጽሀፉ ይገልፀዋል፡፡ ምክንያቱም ተማሪዎች አንድን ጽሁፍ ሎክ ብለው በሚያነቡበት ጊዜ ተፈላጊውን ጭብጥ ከጽሑፍ ውስጥ ለማውጣት ይቸገራሉ፡፡ በዝምታም በሚያነቡበት ጊዜም ከተመጣጣኝ ፍጥነት ጋር መሆን እንዳለበት Grellel ያክላል፡፡

በተጨማሪም ተማሪዎች በክፍል ውስጥ ጥልቅ ምንባብን በሚያነቡበት ሰዓት ምዕራፍ ላይምንባቡን በመምህሩ መምሪያ ሊሰጡ የሚችሉ ተቀራራቢና ትክክለኛ በሆነ ዘዴ መስራትአለባቸው፡፡ በምንባቡ ምዕራፍ ሰዓት ከሚጠቀሱት ጥቂቶች ስልቶች ውስጥ የጽሁፍ አወቃቀርሂደት ላይ እና የአዳዲስ ቃላቶች ትርጉሞች መገመት ናቸውሲሉ Dubin Bycin (1991) በመጽሀፋቸው ያብራራሉ፡፡

ምንባብ በሚያነቡበት ጊዜ የሚከተሉት ጉዳዮች ከግምት ማስገባት አለባቸውበማለት Block(1993) ይገልጻል፡፡ይህውም በየአንቀጹ አስፈላጊ ወይም ጠቃሚ የሆነውን ሀሳብ የትኛው እንደሆነ በመለየት በምንባቡ ውስጥ ግራ ያጋባቸውን እያጣሩ በመሄድ በየመሃሉ ቆም እያሉ ከሚያነቡት ምንባብ ውስጥ የሚያገኙትን መረጃ ተጠየቃዊነት መመርመርና ካንበቦቸው የሚያገኙትን መረጃ በመጠቀም ምስል በህሊናቸው መቅረጽና ምንባቡን አንብበው ሲያጠናቅቁ በትክክል ያልተረዱት ሃሳብ ካለ ወደ ኃላ ተመልሰው ዝርዝር ሀሳቦችን መመርመር ይኖርባቸዋል፡፡

2.6.3 ድህረ ንበብ

በድህረ-ምንባብ መዕራፍ የምንባብ ትምህርት አቀራረብ የሚገለጸው ተማሪዎች ያነበቡትምንባብ ፍሬ ነገር መከለስ ና ማጠናከር በተመሳሳይ ሰዓት የጽሑፉን መረጃ ከተማሪውእውቀት፣አመለካከት እና ፍላጎት ጋር ማገናኘት ነው፡፡

ከዚህ በተጨማሪም የዚህ ምዕራፍ የምንባብ ትምህርት አቀራረብ የሚያተኩረው የስነ-ቋንቋ በህሪያት ላይ ነው፡፡እነሱም፡-ሰዋሰው፣ቃላት፣የንግግር መገለጫዎችና ግምታዊ አደረጃጀቶች ናቸው፡፡ሲሉ Dubin እና Bycin 1991 በመፀሀፋቸው ላይ ይገልጻሉ፡፡ በድህረ ምንባብ ምዕራፍ ጊዜ የሚሰጡና ከሚዘወተሩ እንቅስቃሴዎች አንዱና ዋነኛው በጽሁፍ ውስጥ ያለውን መረጃ ወይም ሀሳብ ለመፈተሽ የሚደረግ የጽፍ መልመጃዎች አጠቃቀም ነው፡፡ሲሉ Aebersold እና Field (1997) በመፀሀፋቸው ይገልጻሉ፡፡

የሚነበበው ቅንጫቢ መሠረት አድርገው የሚዘጋጁ ጥያቄዎችን የሚመለሱበት ነው፡፡ እነዚህ ጥያቄዎች የቃላት ፍቺ ከመጠየቅ ጀምሮ አጠቃላይ የቅንጫቢውን ፍሬ ሃሳብና የጽሀፊውን አመለካከት እስከ መጠየቅ ይደርሳል፡፡ ድህረ ንባብ ጥያቄዎች የትምህርቱን ዓላማ ከተከተሉና በትክክል (ከአጠያየቅ ብልሀቶች አንጻር) ከቀረቡ አስፈላጊነታቸው አጠያያቂ አይሆንም፡፡ ይሁን እንጂ ተማሪዎች ወደ ጥያቄዎቹ ከመሸጋገራቸው በፊት በሚያነቡበት ጊዜ የጥያቄ ምልክት ያደረጉባቸውን አንቀጾች በትክክል ለመረዳት የሚያከናውኗቸው ተግባራት አሉ፡፡ እነዚህ ተግባራት የሚጀምሩት የጥያቄ ምልክት የተደረጉባቸውን አንቀጾች ለምን አልተረዳኃቸውም የሚለውን ጥያቄ ለራስ በማቅረብ ነው፡፡ አብዛኛውን ጊዜ ያለመረዳት ምክንያቶች የሚፈጠረው ከሚከተሉት ምክንያቶች ውስጥ በምንባቡ ላይ ግራ መጋባት ከምንባቡ በቂ መረጃ ባለመውሰድና በራስ አለመተማመን ናቸው፡፡ ያለመረዳት ምክንያት ግራ መጋባት ከሆነ ለምን ግራ ገባኝ? ብሎ እራስን መጠየቅ ያሻል፡፡ በአብዛኛው ግራ መጋባት የሚመጣው የማያወቁት ቃል ካለ፣በጉዳዩ ላይ በቂ እውቀት ከሌላቸው፣ዐ.ነገሮች በጣም ረዣዥም ከሆኑ ሲያነቡ ተገቢውን አትኩሮት ካልሰጡ እና የደራሲውን ዓላማ ካልተረዱ ምንባቡን አንብበው የመረዳት ሂደቱ ዝቅተኛ ይሆናል በማለት በድሉ ዋቅጅራ (2007) ይገልጻል፡፡ ይህ ማለት ደግሞ አንድ ምንባብ ግልጽ ሆኖ ካልቀረበ ከምንባቡ በኃላ የሚቀርቡጥያዌዎች አንብበው ለመመለስ ይቸግራል፡፡ ስለዚህ ተማሪዎች ከድህረ ንባብ በኃላ ምንባቡን አንብበው ግራ የገባቸው ካለ ወደ ኃላ ተመልሰው እያጣሩ ማንበብ ይኖርባቸዋል፡፡

2.7 በመማሪያ መጽሐፍ ውስጥ የምንባብ አዘገጃጀት

የማስተማሪያ ምንባቦችን ለመምረጥ የተማሪዎች ፍላጎት ከፍተኛ ግምት ሊሰጠው ይገባል፡ምንባብ ለመምረጥ ከመሞከራችን በፊትም ስለተማሪዎች ፍላጎት ማወቅ አስፈላጊ መሆኑን Harmar(1983) ያስረዳሉ፡፡ ለተማሪዎች ፍላጎት ከፍተኛ ግምት የሚሰጥ ከሆነፍላጎታቸው ሰለሚሞላላቸው ትምህርቱን ለመማር ከፍተኛ ተነሳሽነት ይኖራቸዋል፡፡ የተነሳሽነት መኖር ደግሞ መማርን ቀልጣፋ ስኬታማ ማድረጉ አይቀርም፡፡ የተማሪዎቹ ተነሳሽነት ሲጨምር ምንባቡን ለማንበብ ፍላጎት ይኖራቸዋል፡፡ለአንድ ለተወሰነ የክፍል ደረጃ የሚዘጋጅን ምንባብ በክፍል ደረጃው ተመድበው የሚገኙ ተማሪዎች ብዙም ሳይቸገሩ ሀሳቡን መረዳት እንደሚችሉ Millar (1976) ያስረዳሉ፡፡ለማስተማሪያነት የሚዘጋጁ ምንባቦች ከተማሪዎች እድሜ ችሎታ አንፃር ተጣጥመው መቅረብ ከቻሉ የተማሪዎች አንብበው የመረዳት ችሎታ እንዲጨምር ያደርጋል፡፡ ተማሪዎችን በምንባብ ለማስተማር ሲታሰብ መዘንጋት የሌለበት ጉዳይ የሚመረጡት ምንባቦች ከተማሪዎች ዕድሜና አንብቦ የመረዳት ችሎታ ጋር ተጣጥመው መቅረብ እንዳለባቸው ነው፡፡

በተጨማሪም ለአንድ ለተወሰነ ዓላማ የሚዘጋጅ ምንባብ ተገቢ የሆነ የተነባቢነት ደረጃያለው እንዲሆን ማድረግ ነው፡፡ Harison (1980) ተነባቢነት የሚገለፀው መፀሀፍ አንባቢው እንዲስበው እንዲያስደስተውና በቀላሉ ሊረዳው የሚችል እና ውስብስብ ጉዳዮች የያዘ መሆን የለበትም በማለት ይገልፃል፡፡ ይህም ማለት በመማር ማስተማር ሂደት ውስጥ ተማሪዎቹ ውጤታማ እንዲሆኑ ለክፍል ደረጃው የሚቀርበው መጽሀፍ በተማሪዎች አቅምና ችሎታ የተመጠነ የተነባቢነት ደረጃ ሊኖረው እንደሚገባ ነው፡፡

2.8 የምንባብ ክሂል ይዘት ተከታታይነት

ተከታታይነት በአንድ የክፍል ደረጃ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ ተካተው ባሉት የምዕራፍ ይዘቶች በተለያዩ ምዕራፎች ውስጥ ይዘቶች ተከታትለው ሲመጡ የሚያሳይ ነው፡፡ ይህማለት በ9ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ በዚሁ ክፍል በተለያዩ ምዕራፎች ውስጥ ይዘቶቹ ተከታትለው ሲመጡ የሚለውን የሚገልጽ ነው፡፡ Tayler (1949:51) ይህም ማለት ተማሪዎች ቀደም ባለው ምዕራፍ ውስጥ የተማሩትን ትምህርት በዚሁ የክፍል ደረጃ በቀጣይ ምዕራፍ ይዘቱ እየሰፋ ሲቀርብላቸው የትምህርቱ ይዘት በይበልጥ ለመገንዘብ ይረዳቸዋል፡፡ በተጨማሪም በቋንቋ ትምህርት ይዘቶች መካከል ተከታታይነት መኖር ተማሪዎች ሳይገነዘቡ ያለፉትን የትምህርት ይዘቶች በመደጋገም ያጠናክራሉ፡፡ ስለዚህ የምንባብ ይዘት ሲደራጁ ተከታታይነታቸውን ጠብቀው ቢዘጋጁ እርስበርስ በመደጋገፍ የተማሪውን ብቃት ለማጎልበትና ለማሳደግ ያግዛል፡፡

2·9 የምንባብ ክሂል ይዘት ተለጣጣቂነት

ተለጣጣቂነት የተለያየ የክፍል ደረጃን የሚጠቀም ነው፡፡ ማለትም በ9ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የነበረው የንባብ ይዘት በ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያመጽሀፍ ውስጥ ይዘቱ በጥልቀትና በስፋት በመማሪያ መጽሀፍ ተካቶ ሲመጣ ይዘቱ በየክፍል ደረጃ እየጨመረ የሚሄድ መሆኑን የሚያሳይ ነው፡፡ Nattal (1988:49) ከላይ የቀረበው ሀሳብ እንደምንረዳው ተማሪዎች ከቀደመው እውቀታቸው ጋር በቀጣይ የክፍል ደረጃ በጥልቀትና በስፋት የሚከታተሉበት ይዘት የሚታይበት ነው፡፡ ተለጣጣቂነት አንድ የትምህርት ይዘት በተለያዩ ደረጃዎች ተደጋግመው መምጣት እንዳለበት እና የክሂል ደረጃዎች የሚዘጋጁት መማሪያ መጽሀፍት ውስጥ ተደጋግመው መምጣትን የሚያሳይ ነው፡፡ በአጠቃላይ ይህ የይዘት ተለጣጣቂነት ግቡ የሚያሳየው ከክፍል ወደ ክፍል ይዘት እያደገና ጥልቀቱ እየጨመረ መሄድ እንዳለበት የሚያሳይ ነው፡፡

2·10 የቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ተነባቢነት

Pikuisik (2002) እንደሚለው ተነባቢነት አንድ አንባቢ አንድን ጽሁፍ ለአንድ ዓላማ ሲያነብ የተረዳበትን የንባብ ክብደት ወይም ቅለት የሚለካበት መንገድ ነው፡፡ይህ ምንባቡን ለመረዳት ከባድ ወይም ቀላል መሆን የሚወሰነው ደግሞ በጽሁፍ እና በአንባቢው ባህሪያት መሰረት እንደሆነ Pikulski ይገልጻል፡፡ይህ ተመራማሪ Haririson እና Hodages (1985) በማስታወስ እንደጠቀሰው የምንባብ እና የአንባቢ ተለዋዋጭነት ባህሪያት መስተጋብረ ለየትኛውም አንባቢ የሚቀርብ ማንኛውም ዓይነት የሚነበበውን የተነባቢነት ደረጃ (ክብደትና ቅለት) ለመወሰን የሚያስችል መንገድ እንደሆነ አስረድቷል፡፡በተመሳሳይ ሌላው ምሁር Dubay (2004፣ 3) ተነባቢነትን ሲገልጽ አንድ ጽሁፍ ለመነበብ ቀላል፣ሳቢ፣አበራታች መሆኑ የሚለካበት ማሳያ ነው ይላል፡፡ከምሁራን ሀሳብ የምንረዳው ማንኛውም የሚነበብ ጽሁፍ ተነባቢነት ለመወሰን የአንባቢ ሁኔታ የምንባቡ ባህሪያት ጉልህ ድርሻ የሚያበረክት መሆኑን ነው፡፡ለአንድ ለተወሰነ ዓላማ የሚዘጋጅ ምንባብ ተገቢ የሆነ የተነባቢነት ደረጃ ያለው እንዲሆን ማድረግ ለአጠቃላይ የመማር ማስተማር ውጤታማነት የራሱ ድርሻ እንዳለው መገንዘብ ይቻላል፡፡ሌላው የዘርፉ ምሁር Larson (1984) ሲገልጽ አንድ ጽሁፍ ተነባቢነት እንዲኖረው ይዘቱ የቀረበበት ቋንቋ እና ደረጃው፣የፊደላቱ መጠን፣የፊደላት ግድፈት ስርዓተ ነጥብ በአስፈላጊው ቦታ አለመቀመጥ የመሳሰሉት በአግባቡ መያዝ ይኖርበታል ይላል፡፡ከዚህ ተመራማሪ ሀሳብ በመነሳት እነዚህ ሁኔታዎች በአግባቡ ካልተገኙ የመማሪያ መጽሃፍ ተነባቢነት እንዳይሆን ምክንያት ሊሆን እንደሚችሉ መገንዘብ ይቻላል፡፡ስለሆነም

በመማሪያ መጽሃፍ ውስጥ የተካተቱ ምንባቦች የተነባቢነት ደረጃና ተስማሚነት ፈትሾ ለማሳየት የተነባቢነት ቀመር መጠቀም አስፈላጊ ይሆናል፡፡

2.10.1 የ'Flesch' ተነባቢነት ቀመር መወሰኛ

Rohamtillah የተባለ ተመራማሪ Foulger (2009) ጠቅሶ እንዳሰፈረው የመማሪያ ማጽሀፍትን ተነባቢነት ደረጃ ለመለካት በስፋት ከሚያገለግሉ ቀመሮች አንዱ የflesch ቀመር ነው፡፡በተመሳሳይ Dubay (2004) ከChall (1958)እ ና klare(1963) ጥናት በመነሳት የ flesch (1949) ተነባቢነት ቀመር ምንባቡ ተነባቢነት ደረጃ ተስማሚነት በስፋት ተግባር ላይ የዋለና ተቀባይነትን ያገኘ እንደሆነ ያስረዳል፡፡በዚህም መሰረት አንድን ምንባብ ፈትሾ መርምሮ ለየትኛው የክፍል ደረጃ ተገቢ እንደሚሆን መረዳትና መወሰን ይቻላል፡፡ የflesch ተነባቢነት ቀመርን ለመተግበር የሚከተለው ሂደት መከተልና ማስላት ተገቢ መሆኑን ከምሁራን ሀሳብ እንረዳለን፡፡

ቀላል የንባብ ነጥብ =206.853 (1.015 x ASL) - (84.6*ASW)

ASW=አማካይ የዐ.ነገር ርዝመት (ያቃላት ብዛት ሲከፈል ለዐ.ነገር ብዛት)

ASw=በቃል ውስጥ የሚገኝ አማካይ የቀለም ብዛት (የቀለም ብዛት ሲካፈል ለቃላት ብዛት) ይህንን ቀመር ተግብሮ የስሌቱን ውጤት ለማሳየትም በቅድሚያ የሚከናወነው ተግባራት የሚከተለውን ይመስላል፡፡

1-ሦስት ባለ 100 ቃላትን ከመማሪያ መጽሃፍ በመጀመሪያ ፣ በመካከልና በመጨረሻ መምረጥ

2-በ100 ቃላት ውስጥ የሚገኙ ቀለሞችን መቁጠርና አማካኝ ማውጣት

3-በ100 ቃላት ውስጥ የሚገኙ ዐ.ነገሮችን መቁጠርና አማካይ ማውጣት

4-ይህ ከተከናወነ በኃላ ቀመሩን በመጠቀም ስሌቱን ማሳየት ናቸው፡፡

ከዚህ እንደምንረዳው የ flesch ተነባቢነት ቀመር በመጠቀም በስሌቱ መሰረት የተገኘው ውጤት 100 ከሆነ ምንባቡን ለማንበብ ቀላል ይሆናል፡፡እንዲሁም (0) ከሆነ ምንባቡን ለማንበብ በጣም አስቸጋሪ ይሆናል፡፡ከ 60 እስከ 70 ደግሞ መለስተኛ የመረዳት ችሎታ ያለው አንባቢ ያነበዋል፡፡ብሎ ማስቀመጥ ይቻላል፡፡ከዚህ የቀመር ስሌት አተገባበር እንደምንረዳው ተነባቢነትን ለመፈተሽ የዐ.ነገር ርዝመትና የቃላት ርዝመትን በመለካት ላይ የተመሰረተ መሆኑን ነው፡፡ በመሆኑም በምንባቡ ወስጥ ያሉትነን ቃላትና ዐ.ነገሮች

ሲረዝሙ አንባቢው ለማንበብና ለመረዳት እንደሚቸገር የflesch (1949) ጥናት ያስረዳል፡፡ በመሆኑም አብዛኛው የተነባቢነት ቀመር 100 ቃላት የያዘ ምንባብ ለይ በማተኳር የሚተገበር እንደሆነ የዘርፉ ምሁራን በጥናታቸው አቅርበዋል፡፡ከዚህም መካከል Allans (2005) እንደገለጹት አማካይ የዐ.ነገሮች ርዝመት እና በቃላት የሚኖሩት አማካይ የቀለማት ብዛት 100 ቃላት ባለው የጽሁፍ ናሙና በመውሰድ ይሰላል፡፡እንዲሁም አማካይ የዐ.ነገሮች ርዝመት ለመወሰን በምንባቡ ውስጥ የተካተቱ ጠቅላላ የቃላትን ብዛት ለዐ.ነገሮች ብዛት በማካፈል የሚቀመር ሲሆን፤በተመሳሳየ የቀለማት ርዝመት ለማስላት ደግሞ በ100 ቃለት የሚገኙ የቀለማት ብዛትን ለአጠቃላይ የቃላት ብዛት በማካፈል የሚሰላ ይሆናል፡፡

2.10.2 የ'Tayler' የተነባቢነት ቀመር መወሰኛ

ዝግ የፈተና ዘዴ በተመሳሳይነት ርቀት የሚዘለሉ ክፍት ቦታዎችን በተሰጡ አማራጮች ቃላት በመሙላት የሚመለስ የአንባቢው የአንብቦ መረዳት ችሎታ የሚለካበት ዘዴ ነው (Alderson 200):: በንድፈ ሀሳቡ መሰረተ የግለሰቦች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ከፍተኛ ከሆነ ክፍተት የተተው ቦታዎችን በትክክል የመሙላት ብቃታቸው ከፍተኛ ይሆናል፡፡ ማለት እንደሚቻል(Dubay 2004)፣ Vacca and Richard (1998) ሲያብራሩ በፈተነው ከ60 በላይ የሚያስመዘግቡ ተማሪዎች ችግር ሳይገጥማቸው በማንበብ የሚረዱ ሲሆኑ ከ40-59 ውጤት የሚያስመዘግቡ ደግሞ ማሻሻል የሚችሉ እገዛ የሚያስፈልጋቸው ናቸው፡፡ነገር ግን ከ40 በታች ውጤት ያስመዘገቡ ተፈታኞች አንብበው ለመረዳት የሚቸገሩ በዚህ ምክንያት ለጭንቀት እንደሚዳረጉ እነዚህ ምሁራን አስመዝግበዋል፡፡ይህ ቀመር የተነባቢነትንና የግንዛቤን ሁኔታ ለመለካት አመቺ እንደሆነ ሌሎች ምሁራን በጥናታቸው አመልክተዋል፡፡ ዝግ የፈተና ዘዴ ተማሪዎች በጽሁፍ ውስጥ የሚገኙትን ቃላትና ዐ.ነገሮች እንዲሞሉ በማድረግ የሚተገበርና ከሌሎች ቀመሮች በተሸለ ቀላልና ምቹ እንዲሆን Taylor(1954፣1954)ን በመጥቀስ ያስረዳል፡፡በተጨማሪም Bormuth (1966) በቺካጎ ዩኒቨርስቲ እንዲሁም መጋቢ.ወ (2009) በባህር ዳር ከተማ በ11ኛ ክፍል ተማሪዎች ግንዛቤ ደረጃ ላይ ጥናት በማካሄድ የዚህ ቀመር ተስማሚነት መርምረው እናገኛለን፡፡በምሁራን ግኝት መሰረት የTaylor (1953) ዝግ ፈተና ቀመር የአንድን ምንባብ የተነባቢነት ደረጃና የተማሪዎችን የግንዛቤ ደረጃ መርምሮ ለማወቅ የተሻለና አስተማማኝነት መሆኑን እንረዳለን፡፡በመሆኑም የምንባብ ተነባቢነት ሊያሳጡ የሚችሉ ጉዳይ ለይቶ ለማሳየት ሰለሚያስችል በጥናት ውስጥ መተግበር አስፈላጊ መሆኑን ታምኖበታል፡፡ዝግ ረተና ለማዘጋጀት የሚጠቀማቸው

-ከቀረቡት ማስተማሪያ መጽሀፍ ውስጥ ምንባብ መምረጥ

-ከመጀመሪያው ዐ.ነገር ክፍት ቦታ እንዲኖር ማድረግ ቀጥሎም በየአምስት (በየአራት) ቃላት ልዩነት ክፍት ቦታ መተው በቃላቱ ልዩነት 50 ክፍት ቦታዎች ማዘጋጀት

-ተማሪዎች በተሰጣቸው ክፍት ቦታ ከቀረቡ 50ቃላት እንዲያሟሉ ማድረግ

-በተማሪዎች የተመለሰ ትክክለኛ መልስ በሁለት በማባዛት 100% መለወጥ ውጤት ማስቀመጥ፡፡

2.10.3 የ'Dale-Chall' የተነባቢነት ቀመር መወሰኛ

የ'Dale-Chall' (1948)እና Klar (1974) እንደገለጹት የDale-Chall የተነባቢነት ቀመርን ለመጠቀም የሚከተለውን መንገድ መከተል ተገቢ ነው፡፡በመማሪያ መጽሃፍ ውስጥ ከተካተቱ ምንባቦች መካከል ባለ 100 ቃላት ምንባብ መርጦ መውሰድ፣በተመረጠው ባለ 100 ቃላት ምንባብ ውስጥ የሚገኙትን የ.ዐነገር ብዛት መቁጠር፣ምንባቡ የቃላት ብዛት ለአረፍተ ነገር ብዛት አካፈሎ አማካኝ የአረፍተ ነገር ርዝመትን ማስላት፣ከ3000 'Dale'300 የቃላት ዝርዝር መዝገብ ውስጥ ያልተካተቱ እና ያልተለመዱ ቃላት በ100 ቃላት ምንባብ ውስጥ መቁጥር ማስፈር፣ያልተለመዱ ቃላትን ብዛትለቃላት ብዛት አካፍሎ በመቶ ማባዛት፣የ'Dale-Chall' የተነባቢነት መወሰኛ ቀመር በመጠቀም አስልቶ ማስቀመጥ፣ የተገኘው ነጥብና ውጤት የሚወሰነው የመጣውን ወይም የተገኘውን ውጤት መጠን እና ጥናቱ የሚካሄድበት የክፍልደረጃውን ማገናኘትና ማሳየት ሲሆን ፣ይህም እንደሚከተለው ነው፡፡ የነጥብ ውጤት=(0.0496 x አማካይ የዐ.ነገር ርዝመት)+(0.1579X ያልተለመዱ ቃላትን ለቃላት ብዛት በማካፈል እና በ100 ማባዛት) +3.6365ከዚያም በቀመሩ ስሌት መሰረት የተገኘውን ውጤት በDall-Chall ቀመር ካሰፈረው የክፍል ደረጃ ጋርበማስተያየት እንደሚከተለው የተገመተው የክፍል ደረጃ መወሰን ይቻላል፡፡

ሰንጠረዥ1- የDale-Chall የነጥብ ውጤት

የተገኘው ውጤት	የክፍል ደረጃ
4.9 በታች	ከ4ኛ ክፍል በታች
5.0–5.9	ከ5ኛ–6ኛ ክፍል
6.0–6.9	ከ7ኛ–8ኛ ክፍል
7.0–7.9	ከ9ኛ–10ኛ ክፍል
8.0–8.9	ከ11ኛ–12ኛ ክፍል
9.0–9.9	ከ13–15 ኮሌጅ
10 እና በላይ	ከ16 በላይ ለድህረ ምረቃ

ከላይ በተገለጸው መሰረት የተማሪዎችን የክፍል ደረጃ ማወቅ እንዲቻል የDalle-Chall ቀመር አስተማማኝ እንደሆነ Brown 1965 ይገልጻ::

Harrison(1980) በናቲንግሀም ዩኒቨርስቲ ባደረጉት ጥናት የመማሪያ ምንባብ ተነባቢነት መርምረዋል፡፡ለጥናታቸው መነሻ የሆነውን በመደበኛ ትምህርትነት የሚቀርቡ የማስተማሪያ ንባቦች መለያየት በተማሪዎች መካከል ያለው አንብቦ የመረዳት ልዩነት በማስተዋላቸው ነበር፡፡በዚህ መነሻነት ተማሪዎች አንብበው ለመረዳት የሚያስችሉ መማሪያ መጽሃፍትን ለመምረጥ ተነባቢነትን ማጥናት እንደሚገባ በመገንዘባቸው 40 ምንባቦችን በመሰብሰብ ባደረጉት ጥናት ውጤትም በተማሪውና በመማሪያ መጽሃፍ መካከል ያለን መስተጋብር የሚመለከት ጉዳይ መሆኑንና የአንብቦ መረዳት ችሎታ ምንባቡ በያዘው ፍሬ ሃሳብ ለተማሪው ግንዛቤ ባለው ግልጽነት ውጤት የሚፈረጅ መሆኑን አብራርተዋል፡፡

የክፍል ደረጃና የንባብ ቅለት ሲጠቀሙ ዐነገሮች፣ቃላትእና የቀለም የራሱ የሆነ የተለየ ህግ አለው፡፡እነዚህ ህግጋት Dalle-Chall (1948) እንደሚያስረዳው ዐነገሮች የሚያበቁት በአራት ነጥብና በቃለ አጋኖ ወይም በጥያቄ ምልክት፣ ጥምር ቃላቶች እንደ አንድ ቃላት መቆጠራቸው፣የሚሰሙ ድምጸች እንደ ቀለም ይቆጠራሉ፣በአህጽሮተ ቃል የተጻፉ የመጀመሪያ ነባር ቃል ለቆጠራ መዋል መቻሉ፡፡መስተአምሮች እንደ አንድ ቃል መቆጠራቸው እና በአንድ ዐነገር ውስጥ ነጠላ ሰረዝ ወይም በሁለት ነጥብ ከጭረት ተለይተው የተቀመጡ ቃላት እንደ ቃል እንደሚቆጠሩ አብራርተዋል፡፡

2.9 የቀደምት ጥናቶች ቅኝት

በዚህ ርዕስ ሥር የቀረበው ከዚህ ጥናት ጋር ተመሳሳይነት ያለቸውን የቀደምት ጥናቶች የሚዳሰስበት ነው:: በቋንቋ ትምህርት ክፍል ውስጥ የንባብ ክሂል በተመለከተ ሀያሌ ጥናቶች ባለፉት ጊዜያት ተካሂዷል፡፡ከተካሄዱትም ጥናቶች ውስጥ ከዚህ ጥናት ጋር የሚቀራረቡት የተወሰኑ ናቸው፡፡እነሱም፡-በማርታ ኃይሉ (በ2004) ዓ.ም ታትሞ ሥራ ላይ በዋለው የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሃፍ ውስጥ ያሉ የምንባብ ይዘቶች አደረጃጀት ግምገማ ሲሆን የጥናቱ ዓላማ በመማሪያ መጽሃፍ ውስጥ ያሉ የምንባብ ክሂል ይዘቶች የቀረቡ ምንባቦች የተማሪዎች የእውቀት ደረጃና የተስተምሮት ልምድ ያገናዘቡ መሆኑን ምንባቡን ለመፈተሽ ለጥናቱ መሳካት የሰነድ ምርመራ፣ የጽሁፍ መጠይቅ እና ቃለ መጠይቅ ለመረጃ መሰብሰቢያነት በመጠቀም በጥናቱ የተገኘው ውጤት የሚያመለክተው በመማሪያ መጽሃፍ ወስጥ የምንባብ ክሂል አደረጃጀት ከተከታታይነት አንጻር የተሻለና ትኩረት የተሰጠው መሆኑ የምንባቦቹ ይዘት ከቀላል ወደ ከባድ ደረጃቸውን ጠብቀው የተደራጁ ባለመሆናቸው የምንባቡ የይዘት መረጣ ለንባብ የሚጋብዝ አለመሆኑን አሳይታለች ፡፡የማርታ ጥናት ከዚህ ጥናት ጋር የሚያመሳስለው በተመሳሳይ የክፍል ደረጃ ላይ እና በምንባብ ክሂል አደረጃጀት ሲሆን ከዚህ ጥናት ጋር የሚለኝበት ይህ ለመማሪያነት ከቀረቡት 3 ምንባቦችን ብቻ በመውሰድ የምንባቦቹን ተነባቢነት Dalle-Chall ተነባቢነት ቀመር እና የምንባቦቹ አቀራረብና አደረጃጀት መስፈርት አውጥቶ ጥናቱን ሰለሚፈትሽ ከማርታ ጥናት ይለያል፡፡ ክንዴነህ (2003) የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መፀሀፍ ውስጥ የተመረጡ ምንባቦች ተነባቢነት የተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ተዛምዶ በሚል ርህስ በምዕራብ ጎጃም ዞን በጫንጮ ወረዳ በሚገኙ ሁለት ከፍተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የተደረገው ጥናት ነው፡፡በ(1992) የታተመውን መጽሀፍ መሰረት በማድረግ የተመረጡ ምንባቦች በ'fray' የተነባቢነት ግምት የተገመተላቸው የክፍል ደረጃ ተቃኝቷል፡፡ የጽሁፍ መጠይቆች የአንብቦ መረዳት ፈተና ተዘጋጅቷል በጥናቱ የተገኘው ውጤት በመማሪያ መጽሀፉ የተመረጡ ምንባቦች ከባድና ከተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር የማይመጣጠኑ መሆናቸው አሳይቷል፡፡

ይህ ጥናት ከክንዴነህ የሚያመሳስላቸው በንባብ ክሂል መሆኑና በ10ኛ ክፍል መሆኑ ሲሆን ነገር ግን የክንዴነህ በ (1992) ዓ.ም በታተመው መጽሀፍ በመሆኑ ዓመተ መህረቱ ይለያቸዋል፡፡ሌላው ክንዴነህ ለመማሪያነት የቀረቡ ሁሉንም ምንባቦች በ 'fray' የተነባቢነት ቀመር መወሰኛ የምንባቦቹ የቅለት ደረጃ ሲመዝን የእኔ ግን ለመማሪያነት

ከቀረቡት ከ10 ምንባቦች ሦስቱን ብቻ በመውሰድ በDalle-Chall የተነባቢነት ቀመር መወሰኛ ምንባቡ ተሰልቷል፡፡

ሌለኛው አጥኚ ደግሞ መጋቢው ሐይለማሪያም (2009) ለሁለተኛ ዲግሪ ማሞያነት ያጠናው ጥናት ሲሆን በ2004 ዓመተ ምህረት በተዘጋጀው የ11ኛ ክፍል አማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች ተነባቢነት የቅለት ነጥብ በሚል ርዕስ ቀርቧል፡፡ይህ ጥናት በ'Flesch እና Dalle-Chall የምንባቦች ተነባቢነትና የንባብ ቅለትና ክብደ ደረጃ ተሰልቷል፡፡በመማሪያ መጽሃፍ ውስጥ ከተመረጡ ሦስት ምንባብ ዝግ ፈተናዎች፣ ቃለ መጠይቅ እና የቡድን ውይይት በማካሄድ በሰበሰበው መረጃ የምንባቦቹ ተነባቢነት ከተማረው ክፍል ደረጃ በላይ መሆኑን አሳይቷል፡፡ከዚህ ጥናት ጋር የክንዴነህ ጥናት የሚያመሳስለው በንባብ ክሂል በመመስረትና የ Dalle-Chall መመዘኛ ቀመር በመጠቀም ሲሆን የሚለየው በክፍል ደረጃና ተነባቢነትቱን ለመመልከት የተመረጡ ሦስቱ ምንባቦቻ አቀራረባቸውና አደረጃጀታቸውን ይህ ጥናት በመፈተሹ ከመጋቢው ይለያል፡፡

ጌታቸው (1986) ዓ.ም በአዲስ አበባ ከተማ በሚገኙ ከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርተ ቤቶች በ1984 ታትሞ የነበረው የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ምንባቦች ተነባቢነት ብቃት ግምገማ ላይ ያተኮረ ነው፡፡ በዚህ ጥናት ሦስት ምንባቦች ተመርጠው በflesch በ fray grap ተነባቢነት ቀመር ተሰልቷል፡፡መረጃዎችን ለመሰብሰብ የጽሁፍ መጠይቅ የአንብቦ መረዳት ፈተና ተሰጥቶ አብዛኛው ተማሪ ምንባቡን አንብቦ መረዳት እንደማይችል በጥናት አሳይቷል፡፡በመፍትሄ ሃሳብነትም የተማሪዎች የአንብቦ መረዳ ችሎታ መጎልበት እንዳለበት ገላጸል፡፡ ይህ ጥናት ከጌታቸው የሚመሳሰለው የንባብ ክሂል ተነባቢነት በመፈተሽ ሲሆን የሚለይበት በመጻሃፉ ዓ.ም እና በተነባቢነት የቀመሮች አሰራር የለያያሉ፡፡

ሌላው በመሪነሽ ፀጋዬ (2004) በጎንደር ከተማ በሚገኙ የእድገት ለግ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የ9ኛ ክፍል የማንበብ ተነሳሽነትና የአንብቦ መረዳት ችሎታ ተዛምዶ በሚል ሲሆን፣በጽሁፍ መጠይቅና በፈተና በተሰበሰበው መረጃዎች የተማሪዎች የማንበብ ተነሳሽነት ከአንብቦ መረዳት ውጤት ጋር በንጽጽር ታይቶ የአንብቦ መረዳት ችሎታ በጾታ ልዩነት እንዳሳየ እና ውጫዊና ውስጣዊ የማንበብ ተነሳሽነት ሲጨምር የአንብቦ መረዳት ውጤት መጨመሩ በጥናቷ አሳይታለቸ ፡፡ይህ ጥናት ከመሪነሽ ጋር የሚያመሳስለው የአንብቦ መረዳት ችሎታ በሚለው ይዘት ብቻ ሲሆን የሚለይበትም ይህ ጥናት የ10ኛ ክፍል ምንባቦች ላይ የተመሰረተ የምንባቦችን ተነባቢነት በመመልከቱ ነው፡፡በአጠቃላይ በእነዚህ ጥናቶች የታየው የተነባቢነት ችግር በ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች የተነባቢነት ቅለት ደረጃ እና የምንባቦች አቀራረብና አደረጃጀታቸው ላይ ተመሳሳይ ችግር መኖር አለመኖሩን ለመፈተሽ መነሻ ሆኗል፡፡

ምዕራፍ ሦስት

የአጠናን ንድፍና ዘዴ

3.1 የጥናቱ ንድፍ

ይህ ጥናት የተካሄደው በአጋሮ ከተማ በሚገኙ ሁለት የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በ2013 ዓመተ ምህርት ትምህርት በመማር ላይ የሚገኙ የ10ኛ ክፍል ተማሪዎች መነሻ አድርጎ ነው፡፡ ጥናቱ በ2004 ዓ.ም ታትሞ ሥራ ላይ በዋለው የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦችን ተነባቢነት፣ የምንባቦች አቀራረብና አደረጃጀት በመፈተሽ ተካሂዷል፡፡ በጥናቱ የተገኙ መረጃዎችን ለማደራጀትና ለመተንተን ገላጭ የምርምር ንድፍ በዋናነት ተመርጧል፡፡ ያለው እንዳወቅ (2009፣ 34) ገላጭ የምርምር ንድፍ አንድን በርዕሰ ጉዳይ የተነሳን ችግር ስፋትና ክብደት በስፋት ለመግለጽ ለማሳየት አመቺ ንድፍ መሆኑ ይገልጻል፡፡

3.2 የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች

ይህ ጥናት ሲካሄድ አስፈላጊ መረጃውችን ለመሰብሰብ የተመረጡ የመርጃ መሳሪያዎች ሦስት ሲሆን እነሱም በዋናነት የሰነድ ፍተሻ ሲሆን በተጨማሪም ዝግ ፈተና እና የጽሁፍ መጠይቅ አገልግሎት ላይ ውሏል፡፡ ቀጥሎም የእያንዳንዱ የመረጃ መሰብሰቢያ ተግባር በዝርዝር ተብራርተው ቀርበዋል፡፡

3.2.1 ሰነድ ፍተሻ

ሰነድ ፍተሻ መረጃ ለመሰብሰብ እንደ ዋና መርጃ መሳሪያነት አገልግሏል፡፡ጥናቱ የተካሄደው በ2004 ዓ.ም በተዘጋጀው የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ በተካተቱ ምንባቦች ላይ ነው፡፡ የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት አጠቃላይ ዓላማዎች የተማሪዎችን የማዳመጥ፣ የመናገር፣ የማንበብና የመጻፍ ክሂሎችን ማዳበር፣ የስነጽሑፍና የስነልሳን እውቀታቸውን ማጎልበት ነው፡፡ ይህንን ተግባራዊ ለማድረግ የሚያስችሉ ምንባቦች በመማሪያ መጽሀፍ ውስጥ እንዳሉ ቢታወቅም የእነዚህ ምንባቦች የተነባቢነት ደረጃ መመርመር ዳግም አስፈላጊ ይሆናል፡፡ ለዚህም ሲባል የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ አብይ የመረጃ ምንጭ በመሆን አገልግሎል፡፡ በመማሪያ መጽሀፍ ውስጥ በአጠቃላይ 10 ምንባቦች የተካተቱ ሲሆኑ ምንባቦቹ የተለያዩ ይዘቶችንና ጭብጦችን ለማስተላለፍ በልቦለድ በግጥም መልክ የቀረቡ ናቸው፡፡በይዘት ረገድ ስለቋንቋ አፈጣጠር፣ ባህል፣ ሥነጽሁፍ፣ ጤና፣ ሥነ-ምግባር፣የግጥም አጻጻፍ ወዘተ እነዚህን እውቀት የሚያስጨብጡ ናቸው:: በቅርጻቸው ደግሞ በዝርውና በግጥም የቀረቡ ናቸው፡፡ በቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ የተካተቱ

ምንባቦች ተነባቢነትን ለመወሰን የDalle-Chall ተነባቢነት መወሰኛ የቁጥር ቀመር መጠቀም እንደሚያስፈልግ Foulger (2009) እና Harmer (1983) ይገልጻሉ፡፡ ለቀመሩ ስሌትም የቀለም ቆጠራ ተከናውኗል፡፡ በናሙናነት ከተመረጡ ሦስት ምንባቦች ከእያንዳንዱ ምንባብ 100፣100 ቃላትን የያዙ ምንባብ በመውሰድ በሶስት የሙያ ልምድና ሁለተኛ ዲግሪ ባላቸው የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በቀለም ቆጠራው ትክክለኛነት ለማስጠበቅ ሲባል የሶስቱን ምንባቦች አማካይ የቀለም ቆጠራ ውጤት መሰረት በማድረግ ከምንባቦቹ ውስጥ ያልተለመዱ ቃላት ተቆጥረዋል፡፡ የምንባቦቹ የተነባቢነት ደረጃ በDalle-Chall ቀመር አማካይነት ተመዝኗል፡፡ እነዚህ ከላይ የተጠቀሱ ምንባቦች አቀራረባቸውና አደረጃጀታቸው ተፈትሿል፡፡

3.2.2 ዝግ ፈተና

የመማሪያ መጽሀፍ ተነባቢነት የሚወሰነው በተነባቢነት መወሰኛ ቀመር የተገኘው ንባብ የተገመተን የክፍል ደረጃ አስተማማኝነት በተሻለ ሁኔታ ለማረጋገጥ የአንብቦ መረዳትን አስፈላጊ የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች መሆናቸውን Taylor (1953) ይገልጻል፡፡ የተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ለመመዘን ዝግ የፈተና ዘዴ ተጠቅሞል፡፡ ተነባቢነት ለማረጋገጥ ቀደም ሲል የተመረጡት ሦስት ምንባቦች ለፈተና በናሙናነት ተወስደዋል፡፡ በተመረጡ ሦስት ምንባቦች አማካኝነት ሦስት ዝግ ፈተናዎች ተዘጋጅተዋል፡፡ Dubay (2004) በዚህ መልክ የተዘጋጀው ፍተና ለእያንዳንዱ ዝግ ፍተና ሃምሳ ሃምሳ ክፍት ቦታዎች ለመሙላት የሚያስችል ሃምሳ ቃላት ተዘርዝረዋል፡፡ በምንባቦቹ በእየ አራት ቃለት ልዩነት ክፍት ቦታዎች በመዝለል ከምንባብ ሁለት ውጭ ከየምንባቡ አንድ ዐ.ነገር በመነሳት እነዚህ ክፍት ቦታዎች በመተው ፈተና ተዘጋጅቷል፡፡ ምንባብ ሁለት ከአንድ ዐ.ነገር ያልተነሳበት ምክንያት ምንባቡ አጭር በመሆኑ ነው፡፡ በዚህ መልክ የተዘጋጀው የአንብቦ መረዳት ዝግ ፈተና ተነባቢነትን ለመለካት ተመርጠዋል፡፡ በዚህ መሰረት ፈተናው የተዘጋጀው ተነባቢነትን ለመወሰን በተመረጡ በ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ሶስት ምንባቦች ላይ ነው፡፡ የምንባቡ ዝግ ፈተና ለእያንዳንዱ ክፍት ቦታ አንድ ብቸኛ መልስ የያዘ ሆኗል:: የTayelor (1953) የፈተና አዘገጃጀት መሰረት በማድረግ በአጥኚዋ እርማት ተሰጥቷል:: የተገኘውን ትክክለኛ መልስ በሁለት በማባዛት በመቶኛ ፐርሰንት ተሰልቷል፡፡ስለዚህ ዝግ ፍተና ከላይ የተዘረዘሩትን መረጃ ለማሰባሰብ አገልግሎት ላይ ውሏል፡፡

3.2.3 የጽሁፍ መጠይቅ

ሦስተኛው የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያ የጽሁፍ መጠይቅ ነው፡፡ የጽሁፍ መጠይቅ የተዘጋጀው ውስን ለሆኑ መረጃ ሰጭዎች በማቅረብ መረጃ የሚሰበሰብበት ነው፡፡ይህን የጽሁፍ መጠይቅ ዓይነት በዚህ ጥናት መጠቀም ያስፈለገበት ምክንያት መረጃ ሰጪ መምህራን የምንባቦችን ተነባቢነትና የምንባቦች አቀራረብና አደረጃጀት በተመለከተ ምላሻቸውንና አስተያየታቸውን ነጻ ሆነው እንዲሰጡ እድል ስለሚሰጥና የጠያቂውን ግለሃሳባዊነት ስለሚቀንስ ነው፡፡ ይህን የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴ ማዘጋጀት አስፈላጊ የሆነበት ጥናቱ ምላሽ ለሚፈልግባቸው አምስት ጥያቄዎች ዝርዝር መረጃ ለማግኘት ታስቦ በመጠየቁ የተሳተፉት መምህራን ቁጥር ሶስት ብቻ በመሆናቸው ከሌሎች የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች የተሻለና አመቺ ሆኖ በመገኘቱ ነው፡፡

3.3 የናሙና አመራረጥ

3.3.1 የተማሪዎች እና የመምህራን ናሙና አመራረጥ

ጥናቱ ያተኮረው በ2004 ዓ.ም የታተመው የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ የቀረቡ ምንባቦችን ተነባቢነት የምንባቦች አቀራረብና አደረጃጀት በመተንተን ላይ ነው:: የመማሪያ መጽሀፍ ተነባቢነት ለመመርመር በዚህ ክፍል ደረጃ የሚማሩ ተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ደረጃ መፈተሽ ያስፈልጋል፡፡ ለዚህም አስፈላጊውን መረጃ ለመሰብሰብ እንዲቻል በ10ኛ ክፍል ተማሪዎት ወስኝ ናሙና የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በእድል ሰጪ ንሞና ዘዴ ሆኗል፡፡ እነዚህ በጥናቱ የሚካተቱ በ2013 ዓመተ ምህረት በ10ኛ ክፍል በመማር ላይ የሚገኙ ተማሪዎች በማስተማር ላይ የሚገኙ መምህራን ናቸው፡፡ በዚህ የክፍል ደረጃ የሚማሩ ተማሪዎች የተመረጡበት ምክንያት አሁን እየተማሩበት ስለሆነ በቂ የሆነ መረጃ ይሰጣሉ ተብሎ ስለታሰበ፤ መምህራን በክፍሉ ደረጃ በማስተማራቸው የተጠናከረ መረጃ ይሰጣሉ በማለትና ያለውን ክፍተት በቅርብ የማወቅ ባለድርሻ አካላት በመሆናቸው ነው፡፡ ለዝግ ፈተናው ከላይ ከተጠቀሱት ሁለት ትምህርት ቤቶች በ2013 ዓመተ ምህረት በአጋሮ መሰናዶ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ሁለት ክፍል ያሉ ተማሪዎች AእናB የሁለቱ ክፍል ብዛታቸው በኮቢድ-19 ምክንያት ባንድ ክፍል ውስጥ 25 ተማሪዎች ሲሆኑ የሁለቱ ክፍል ተማሪዎች 50 ሲሆኑ ሁሉም ተማሪ ወሳኝ ናሙና ዘዴ ተሳታፊ ሆነዋል፡፡ በጂዳ ሁለተኛ ደረጃ ያሉ ተማሪዎች AእናB የሁለት ክፍል ተማሪዎች ብዛት 50 ሲሆን በወሳኝ ንሞና ዘዴ ተማሪዎች ተሳታፊ ሆነዋል፡፡ ይህ ንሞና ዘዴ የተመረጠበት ምክንያት ሁሉም ተማሪዎች በተመሳሳይ ክፍል ደረጃ ችሎታ አንፃር ከፍተኛ መካከለኛና ዝቅተኛ ችሎታ ያላቸው ተማሪዎች ስለሚገኙ ሁሉንም ያማከለ መረጃ ያስገኛል ተብሎ ስለታመነበት

ነው፡፡ ከመምህራን መረጃ ለመሰብሰብ የተመረጠ ዘዴ የጽሁፍ መጠይቅ ሲሆን በእድል ሰጪ ንሞና ዘዴ ከሁለቱም ከአጋሮ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት 2 መምህር ከጅዳ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት 1 የ10ኛ ክፍል አማርኛ ቋንቋ የሚያስተምሩ መምህር በድምሩ3 መምህራን ተሳታፊ ሆነዋል፡፡ እነዚህ መምህራን ተለይተው የተመረጡበት ምክንያት በርዕሰ ጉዳዩ የተሻለ መረጃ ያስገኛሉ ተብሎ ስለታሰበ የቋንቋ ሳይንስ ላይ የተሻለ መረጃ ያስገኛሉ ተብሎ ስለታመነበትና በአማርኛ ቋንቋ ሁለተኛ ዲግሪ ያላቸው በመሆኑ ለጥናቱ እገዛ የተሻሉ መሆናቸውን በማሰብ ነው፡፡ እነዚህ መምህራን ከ25-30 ዓመት አገልግሎት ያላቸው 2 መምህራን 12 ዓመት አገልግሎት ያላት 1 መምህርት በአጠቃላይ 3 መምህራን ተሳታፊ ናቸው፡፡

ሰንጠረዥ2፡- ከሁለት ትምህርት ቤቶች ለፈተና እና ለጽሁፍ መጠይቅ በናሙናነት የተመረጡ ተማሪዎችና መምህራን ዝርዝር መረጃ

ተራ ቁጥር	የትምህርት ቤቱ ስም	ለጽሁ መጠይቅ በናሙናነት የተመረጡ መምህራን	ለዝግፈተናው በናሙና የተመረጡ ተማሪዎች
1	አጋሮ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት	2	50
2	ጅዳ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት	1	50
3	ድምር	3	100

3.3.2 የምንባብ አመራረጥ

ጥናቱ የተካሄደው በ2004 ዓመተ ምህረት በተዘጋጀው በትምህርት መስጫነት እያገለገለ ላለው የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ ያሉ ምንባቦች ላይ ነው:: በመማሪያ መጽሐፉ ከተካተቱ አሥር ምንባቦች መካከል ሶስት ምንባቦች ተመርጠዋል፡፡ በHarison (1980) ንሞና ዘዴ እነዚህም ምንባቦች ቋንቋና ህብረተሰብ፣ ልቦለድና ቀና አመለካከት ናቸው፡፡ በእነዚህ ምንባቦች ውስጥም የምንባቦች አቀራረብና አደረጃጀት ትንታኔ ተሰጥቶበታል፡፡የምንባቦቹ ቁጥር ብዛት ሶስት የተደረገበት ምክንያት የጥናቱ

ሂደት የተወሳሰቡ እንዳይሆን መረጃዎችን በአግባብነት ለመሰብሰብ አግባብነቱ ከፍ ያለ ነው፡፡

3.4 የመረጃ አሰባሰብ ሂደት

በጥናቱ በመረጃ ምንጭነት ያገለገሉ የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት መማርያ መጽሃፍ ውስጥ ያሉ ምንባቦች ፣መምህራንና ተማሪዎች ናቸው፡፡በመማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች ተነባቢነትን ለመለካት የDale-Chall ተነባቢነት ቀመር መወሰኛ ጥቅምላይ ውሏል፡፡የምንባቦች ተነባቢነትን ለመወሰን የሚያስችል አማካኝ የዐ.ነገር ርዝመት ላልተለመዱ ቃላት በማባዛት በማካፈል የስሌት ውጤት ለመወሰን በ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ በተመረጡ ሶስት ምንባቦች ላይ ነው፡፡የቀለም፣ የቃላት ና የዐ.ነገሮች ቆጠራ በአጥኚዋና በመምህራን ተከናውኗል፡፡ የተመረጡ ምንባቦች በተነባቢነት ቀመሮች ንባቡ በዝግ ፈተና ጥያቄዎች የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማርያ መጽሐፍ በተመረጡ የክፍል ደረጃ ጥናቱ ተካሂዶል፡፡ በ2013 በመማር ማስተማር ላይ በሚገኙ ከአጋሮ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት 2መምህር ከጅዳ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት 1መምህር በጥቅሉ 3መምህሮችተ ሳታፊ ሆነዋል፡፡ ለመምህራን የጽሁፍ መጠይቅ ተሰጥቷል፡፡ ለተማሪዎች ከመማሪያ መጽሐፉ ውስጥ የተዘጋጁ ዝግ ፈተና ተሰጥቷል፡፡

3.5 የመረጃ አተናተን ሂደት

በዚህ ጥናት የተገኙ መረጃዎችን ለመተንተን እና የመጽሀፉ ተነባቢነት ደረጃ ለመወሰን የተነባቢነትን ቀመሮች የ'Dale-chall' ቀመርና 'Tayler' የቀመረወ ቀመር ዝግ የፈተና ዘዴ ናቸው፡፡እነዚህን ቀመሮች ተግባራዊ ለማድረግ ከሦስት የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በመጠይቅ አማካኝነት ከተገኘ መረጃ እና ለጥናቱ ከተመረጡት ሶስት ምንባቦች ውስጥ ያሉት የቃላትና የዐ.ነገር ቆጠራ፣ርዝመት፣ብዛትና ውጤት ከተሰላ በኃላ የ' Dale-chall ተነባቢነት ቀመርን በመጠቀም በስታቲካዊ (በመጠናዊ) የጥናት ዘዴ በመተንተን በሰንጠረዥ አማካኝነት ተገልጿል፡፡ከዚህ በተጨማሪ ደግሞ የ'Tayler'ን ቀመር መሰረት በማድረግ ለዝግ ፍተና ከተመረጡ ሶስት ምንባቦች በእያንዳንዱ ምንባብ ከተዘለሉ ክፍት ቦታዎች በተሰጡት ቃላት እንደ ተስማሚነታቸው ለተማሪዎች በቀረበው ዝግ ፈተና አማካኝነት ያገኙትን ውጤት ወደ መቶኛ በመቀየር የተገኘውን ወጤት በጽሁፍ መጠይቅ አማካኝነት ከተገኘው መረጃ ጋር በማመሳከር በዓይነታዊ ዘዴ ተተንትኖ በገለጻ ቀርቧል

ምዕራፍ አራት

4. የውጤት ትንተና እና መብራሪያ

4.1 የውጤት ትንተና

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች ተነባቢነት ና የምንባቦቹ አቀራረብና አደረጃጀት መተንተን ነው፡፡ስለሆነም በሰነድ ፍተሻ የተገኙ መረጃዎች ማለትም ለዚህ ጥናት ተተኳሪ የሆነው የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስት ካሉት ምንባቦች ምዕራፍ አንድ "ቋንቋና ህብረተሰብ" ፣ምዕራፍ ሦስት "ልቦለድ" እና ምዕራፍ አምስት "ቀና አመለካከት" ተመርጠው ተጠንተዋል፡፡ እነዚህ ለመማሪያነት የቀረቡ ንባቦች ቅድመ ንባብ፣የንባብ ጊዜና ድህረ ንባብ ከሚባሉት የንባብ ደረጃዎች አኳያ አቀራረባቸውና አደረጃጀታቸው በመገምገሚያ መስፈርቶች መሰረት በማድረግ በክለሳ ድርሳናት ምሁራን ካቀረቡት መርህ አንጻር እንደሚከተለው ተተንትነው ቀርበዋል፡፡ በተጨማሪም ከላይ የቀረቡ ሦስት ምንባቦች ተነባቢነታቸው በሰነድ ፍተሻ፣ በዝግ ፈተና እና በጽሁፍ መጠየቅ አማካኝነት የተገኙ መረጃዎች በቅደም ተከተል ተተንትነውና ተብራርተው ቀርበዋል፡፡

የሶስቱ ምንባቦች አቀራረብና አደረጃጀት

የንባብ ትምህርት ክንውኖች

በተገቢው መንገድ የተዘጋጀ የንባብ ክሂል በሶስት የንባብ ደረጃዎች ቅድመ ንባብጊዜ የንባብ ጊዜ፣ድህረንባብ ተከፋፍሎ በመማሪያ መጽሀፍ ውስጥ መቅረብ እንዳለበት Atkins (1995) ያስገነዝባል፡፡ በዚህ አገላለጽ መሰረት ሶስቱ የንባብ ደረጃዎች በመማሪያ መጽሀፍ ውስጥ አቀራረባቸውና አደረጃጀታቸው በሚከተለው መንገድ ተተንትነው ቀርበዋል፡፡

4.1.1 ከምንባቡ በፊት የቀረቡ መሪ ጥያቄዎች አንጻር

ቅድመ ንባብ ተግባር ውስጥ ተማሪዎች የምንባቡ ፍላጎት እንዲኖራቸው ማነቃቃትና ምንባቡን በሚመለከት ቅንጫቢ ማቅረብ የመሳሰሉት ሲሆን ተማሪዎች በበኩላቸው በቅድመ ንባብ ጥያቄዎች ላይ ተመርኩዘው መላምቶቻቸውን ሀሳባቸውንና ጥያቄዎችን የሚመለሱባቸውና ጥያቄዎች የሚጠየቁበት ጊዜ ነው በማለት Grellet (1981) Atkins (1995) ይገልጻሉ፡፡ተተኳሪ የሆነውን የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ስንመለከት በምዕራፍ አንድ የቋንቋ አጀማመር በሚል ርዕስ ውስጥ ገጽ ሁለትን

ስንመለከት በመማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረበው የቅድመ ንባብ ተግባራቶች እንደሚከተለው ለማየት ተሞክሯል፡፡ከምንባቡ በፊት ሁለት ጥያቄዎች ቀርበዋ እነሱም በአስረጂ፡-በገጽ ሁለት በተራ ቁጥር አንድ ከዚህ በታች ቋንቋና ህብረተሰብ በሚል የምንባብ ርዕስ "የቋንቋ አጀማመር" በሚል የምንባብ ይዘት ምንባብ ቀርቦላችኃል፡፡ ማንበብ ከመጀመራችሁ በፊት በየግላችሁ ስለ ሰው ልጅ የቋንቋ አጀማመር በእርግጠኝነት የምታውቁትንና ከምንባቡ ማወቅ የምትፈልጉትን በደብተራችሁ ላይ በአጫጭር ሀረጋት ጻፉ፡፡ ስለ ቋንቋ ከዚህ በፊት የማውቀው፣ማወቅ የምፈልገው ከምንባቡ በኃላ ምን እንደተረዳችሁ በአጭሩ አስፍሩ፡፡ስለ ቋንቋ የምፈልገው እና ከምንባቡ የተረዳሁት አዲስ ነገር በተጨማሪም በገጽ ሁለት በተራ ቁጠር ሁለት ሦስት ቃላት በማቅረብ በቃሉ ዙሪያ የሚያውቁትን ለክፍል ጓደኞቻቸው እንዲያብራሩ ቀርቧል፡፡እነሱም፡-ሀ መለኮት ለ-አዝጋሚ ለውጥ ሐ-ዕደ-ጥበብ ሲሆኑ ከምንባቡ በፊት መሪ ጥያቄዎች ለተማሪው አዲስ ቃላት ይሆናሉ ተብለው መቅረባቸው የቃላቱን ፍቺ ከአገባብ አውዳቸው ማወቅ እንዲችሉ ተማሪዎችን ለማለማመድ ይጠቅማል፡፡እነዚህ ቃላት ለተማሪዎች መቅረብ በሚያነቡበት ጊዜ በቃላቱ ላይ አዲስ በመሆን አይቸገሩ፡፡ በቅድመ ንባብ ውስጥ ተመርጠው የወጡ ቃላት ሶስት ብቻ በመሆናቸው ቅድመ ንባብ አቀራረቡ የሚደገፍ ነው፡፡ምክንያቱም የተቀሩት ምንባብ ከተነበበ በኋላ በድህረ ንባብ ውስጥ በመልመጃ መልክ ተወያይተው የሚሰሩት ወይም በግል የሚሰሩት እራሱን የቻለ ክፍል ስላለ ለቅድመ ንባቡ በቂ የሆነ ጥያቄ መቅረቡ የሚደገፍ ነው፡፡ነገር ግን ለቅደመ ንባቡ የቀረቡት ጥያቄዎች ለንባቡ ከሚሰጠው ጊዜ የሚወስዱ በመሆናቸው የንባብ ጊዜን የሚሻማ በመሆኑ በተራ ቁጥር አንድ ላይ የቀረበው ጥያቄ በድህረ ንባብ ተግባር ላይ ቢቀርብ የተሸለ ይሆናል፡፡ከዚህ በመቀጠል በምዕራፍ ሦስት የቀረቡ የምንባቡ መሪ ጥያቄዎች እንደሚከተለው ይሆናል፡፡

ለምንባብ ትምህረት የቀረበው ርዕስ "ልቦለድ" ሲሆን ልቦለድ ምንባቡ ከመነበቡ በፊት ለምንባቡ መንደርደሪያ የቀረበው ቅድመ ንባብ ጥቄዎች ተማሪዎች ንባብ ከማንበባቸው በፊት ሊያከናውኗቸው የሚገቡ ተግባራት የሚካተቱበት ለምንባቡ ፍላጎት እንዲያድርባቸው ስለምንባቡ ጥቆማ የሚሰጥበት ጥያቄዎች የሚጠየቁበት ነው፡፡Nattal (1982) በዚህ መነሻነት ምዕራፍ ሦስት ላይ "ልቦለድ" የሚለው የምንባብ ርዕስ ከመነበቡ በፊት የቀረቡ ጥያቄዎች ለአስረጂነት በገጽ 34 ተማሪዎች ሃሳባቸውን በሰንጠረዥ ውስጥ እንዲያስቀምጡ የቀረቡት ጥያቄዎች በ "ሀ" እና በ "ለ" ክፍል በመክፈል ስለ ረጅም ለቦለድ ምን አውቃለው? ከምንባቡ ምን ማወቅ እፈልጋለው? ምንባቡን ካነበቡ በኃላ በ "ሐ" ክፍል ውስጥ ምን አዲስ ነገር ተማርሁ? አውቃለው ያልኩትስ ትክክል

ነበር? በማለት የ“ሀ” እና የ“ለ” ጥያቄዎች የሚያረጋግጡበት ምንባቡን አንብበው እራሳቸውን እንዲፈትሹ ጥያቄዎች ቀርበዋል፡፡እነዚህ የቀረቡ ጥያቄዎች የሚያነቡትን ንባብ በተመለከተ መላምቶችን ይዘው ምንባቡን እንዲያነቡ የተደረገበት አቀራረብ ለቀረበው ንባብ ጥቆማ የሚሰጥ በማድረጉ የንባብ ሂደቱን ቀና እንዲያደርገው ከንባባቸው የሚጠብቁትን እንዲገምቱና ራሳቸውን እንዲጠይቁ ማድረጉ ለቀረበው ንባብ ጥቆማ የሚሰጥ መሆኑና ምንባቡን ለማንበብ ያላቸው ተነሳሽነት እንዲጨምር ያደርጋል፡፡ይህ ደግሞ የመማር ስርዓቱን ቀልጣፋ ያደርገዋል፡፡የመማር ማስተማር ስርዓቱን ቀልጣፋና ተማሪ ተኮር እንዲሆን ያግዛል፡፡ስለዚህ ከምንባቡ በፊት የቀረቡ ጥያቄዎች አቀራረባቸው በጠንካራ ጎን ታይቷል፡፡

በመጨረሻም ምዕራፍ አምስትን ስንመለከት በገጽ 67 የቀረበው “ቀና አመለካከት” በሚለው ርዕስ ወስጥ ከምንባቡ በፊት የቀረበው የቅድመ ንባብ ጥያቄዎች ሶስት ጥያቄዎች ሲሆኑ እነሱም፡-ለአስረጂነት እንደሚከተሉት ቀርበዋል፡፡

1-ተማሪዎች አንድ ሰው ቀና አመለካከት አለው ሲባል ምን ማለት ይመስላችኃል

2-ቀና አመለካከት ያላቸው ሰዎች በህይወታቸው ምን ጠቀሜታ የሚያገኙ ይመስላችኃል?

3-በሰዎች ዘንድ ቀና አመለካከት መኖር ሀገራዊ ፋይዳው ምንድን?እነዚህ ከላይ የቀረቡ መሪ ጥያቄዎች መቅረብ ተማሪዎች ስለሚያነቡት ንባብ እንዲያስቡ ያደርጋል፡፡የንባብ ርዕስና የመወያያ ጥያቄዎች በክፍል ውስጥ በቃል እንዲያብራሩ በመምህሩ መምሪያ በትምህርቱ አቀራረብ ይዘት ላይ በገጽ 33 መመሪያ ቀርቧል፡፡ይህ መመሪያ መቅረቡ ለመምህሩ አቅጣጫ ያስይዛል፡፡በአጠቃላይ የቅደመ ንባቡ ጥያቄዎች አጭርና ለመመለስ የማያስቸግሩ እለት ተእለት በሚኖራቸው ማህበራዊ ህይወት ውስጥ የሚያገኙት ይዘትያለው በመሆኑ ለምንባቡ ፍንጭ የሚሰጥ በመሆኑ የሚደገፍ ሆኖ፤ነገር ግን ምንባቡን ከማንበባቸው በፊት ፍቻቸውን ለመረዳት የሚያስቸግሩ የተወሰኑ ቃላት ቢወጡ ተማሪዎች በሚያነቡበት ጊዜ በንባቡ ሂደት ላይ ችግር ላይስተዋልባቸውም ይችላል፡፡

4.1.2 ምንባቡ ለመነበብ ፍላጎት ከማሳደር አንጻር

የንባብ ፍላጎት አንብቦ የመረዳት ችሎታ ላይ ተጽዕኖ ከሚያሳድሩ ተላውጦች መካከል የሚመደበ ነው፡፡Harmer (1991) አንድ ንባብ ሲቀርብ የንባብ ፍላጎት እንዲኖር፣አንባቢ ከጽሁፉ የሚጠብቀውና የሚያገኘው ቁም ነገር መኖር እንዳለበት ያስገነዝባል፡፡ይህ ካልሆነ የጽሁፉ ተነባቢነት ሊጎለበት አይችልም፡፡ስለዚህ ፍላጎት የሚመነጨው ደግሞ ከምክንያት እንደሆነ መረዳት ይቻላል፡፡ከቀረበው ንባብ ውስጥ የምንፈልገው አዲስ ነገር ግልጽ የሚሆነው ወይም የሚረጋገጠው ምክንያታዊ ሃሳብ ሲኖር ነው፡፡በዚህ ሀሳብ ምክንያትነት ሀሳብን ከግብ ለማድረስ ሲባል ነው አንድ ጽሁፍ የሚነበበው በማለት ምሁራን ያስረዳሉ፡፡ስለዚህ በምዕራፍ አንድ በመማሪያ መጽሃፍ የቀረበው የቅድመ ንባብ ጥያቄዎች ስንመለከት አስረጂ፡- በገጽ ሁለት በተራ ቁጥር አንድ ስለ ቋንቋ አጀማመር ከዚህ በፊት የማውቀው? ማወቅ የምፈልገው? በማለት መላምት እንዲያስቀምጡ የቀረበው ጥያቄ የምንባብ ፍላጎት ከማሳደር አንጻር ምንባቡ ምን ሊል ይችላል የሚለውን ጥያቄ በተማሪዎች አእምሮ ለይ ስሜት እንዲጫርና አንብቦ ለመረዳት የሚኖር ጉግት ከፍተኛ በመሆን በቅድመ ንባብ ላይ ያለው ምንባቡን ለማንበብ ተነሳሽነት እንዲኖር የቀረቡ ጥያቄ ተማሪዎች ስሜታቸውን ከገለጹ በኃላ ትክክል መሆናቸውን ለማወቅ ፍላጎት ሊያሳድርባቸው የሚችል አቀራረብ ነው፡፡ ምንባቡን ስንመለከት ስለ ቋንቋ የት መጣነት የዋሻ ውስጥ ስዕሎች፣በድንጋይና በሸክላ ላይ የሰፈሩ ስዕሎች ሲጠኑ ስለ ቋንቋ አመጣጥ በቂ ምላሽ ማስገኘት አለመቻላቸውና የቅርብ ጊዜ በመሆናቸው መረጃ አለመገኘቱን በመግለጽ ቋንቋ አመጣጡ በመላምት ደረጃ ያለ ነው፡፡ በማለት የምሁራኖችን መላምት ሲያስቀምጡ ተማሪዎች ምንባቡን ተከትለው እንዲሄዱ ምሁራኖች ምን ሊሉ ይችላሉ በማለት ምንባቡን እንዲከተሉ ምንባቡ ያነሳሳቸዋል ይህን አስመልክቶ ቋንቋ መች እንደተጀመረ ለማወቅ በየዘመናቱ የተደረጉ ጥናቶች ለቋንቋ አመጣጥ የተነሱ መላምቶችን ምንደን ናቸው፡፡የትኛው መላምት የተሸለ ነው በማለት ምነባቡ ግንዛቤ ለማስጨበጥ የተኬደበት የአቀራረብ ስልት የተሸለ ነው፡፡

በመቀጠል በምዕራፍ ሶስት የቀረበውን ስንመለከት በገጽ 33 የቀረበው ንባብ የስነ-ጽሑፍ ይዘት ያለው ስለ ልቦለድ ምንነትና ልቦለድ የገሀዱ ዓለም ታሪክ ነጸብራቅ መሆኑ የልቦለድ ክፍሎችን ረጅም ልቦለድ እና አጭር ልቦለድ ምንነታቸውን አጭር ልቦለድ ከረጅም ልቦለድ የሚለይባቸው ሦስት መሰረታዊ ነገሮች ጥድፊያነት፣ ነጠላ ውጤትና ቁጥብነት እነዚህን ዝርዝር ይዘቶች በግልጽ ያስቀመጠበት መንገድና ተማሪዎች ምንባቡን ለማንበብ ቀደም ሲል በ9ኛ ከፍል ትምህርታቸው ላይ በገጽ 54

በዚህ ርዕሰ ጉዳይ የቀረቡ መረጃዎችን ተምረው በማለፋቸውና ምንባቡን ለማንበብ ርዕሱን ከማስተዋወቅ አንጻርና ለምንባቡ መነሻ ሊሆን የሚችሉ መሪ ጥያቄዎች ቀርበዋል::እነዚህ ምንባቡ ከመቅረቡ በፊት መቅረባቸው የንባብ ሂደቱን ቀና ያደርገዋል፡፡የማንበብ ፍላጎት ይጨምራል፡፡ጥያቄዎቹ ከንባብ በኋላ በጽሁፍና እና በንግግር የሚመለሱ ሆኖ መቅረባቸው ለንባቡ ምክንያት ይሆናሉ፡፡በተጨማሪም የስነ-ጽሁፍ ሥራዎች መሰረት አድርጎ የቀረበ ንባብ በመሆኑ ለመነበብ ፍላጎት ያሳድራል፡፡ ምክንያቱም የቀረበው ምንባብ ሳቢ ነው፡፡ንባቡ የተማሪውን ግላዊ ተሳትፎ የሚያጎለበት ነው፡፡ይዘቱ ለክፍል ደረጃው የሚመጥን ነው፡፡ ምንባቡ የክፍል ደረጃውን ታሳቢ ያደረገ ነው፡፡ደረጃ ይህን ሲባል ከክፍል ደረጃው የከበደም የቀለለ አለመሆኑን ለማሳየት ነው፡፡ ነገር ግን ለመረዳት የሚከብዱ ቃላቶች ከምንባቡ በፊት የተወሰነ ቃለት አለመውጣቱ ድክመቱን ያሳያል፡፡

Barr እናJohnson (1997) ለንባብ ምክንያትና ፍላጎት እንዲኖር ከምንባቡ ውስጥ አዳዲስ ቃላት መቅረብ የምንባቡ ፍንጭ ማስተዋወቅና መሪ ጥያቄዎች የምንባቡን ርዕሰ ጉዳይ ሳቢ መሆን እነዚህ ጉዳዮች ምንባቡን ለማንበብ ፍላጎት ያሳድራሉ በማለትይገልጻል፡፡በዚህ መሰረት ለጥናቱ ተተኮሪ የሆነውን ምንባብ ስንመለከት በአስረጂነት፡-የ10ኛ ክፍል መማሪያ መጽሃፉ ላይ በምዕራፍ አምስት በገጽ 66 “ቀና አመለካከት” በሚለው ምንባብ ርዕስ ውስጥ “ምንም የማይቻል ነገር የለም!” በሚለው የንባብ ይዘት ውስጥ ስለምንባቡ ፍንጭ የሚሰጥ ጥያቄ ቀርቧል፡፡ እነሱም፡- በገጽ 67

1- ተማሪዎች አንድ ሰው ቀና አመለካከት አለው ሲባል ምን ማለት ይመስላችኃል?
2- ቀና አመለካከት ያለቸው ሰዎች በህይወታቸው ምን ጠቀሜታ የሚያገኙ ይመስላችኃል? የሌላቸውስ

3- በሰዎች ዘንድ ቀና አመለካከት መኖር ሀገራዊ ፋይዳው ምንድን ነው?ለንባቡ መንደርደሪያ የሚሆን ሦስት መሪ ጥያቄዎች በቃል የሚመልሷቸው ሲሆን እነዚህ ሦስት ጥያቄዎች የምንባቡን ርዕስ ጉዳይ መሰረት አድርገው መቅረባቸው ስለምንባቡ መንነት እንዲያስቡ ያደርጋል፡፡ጥያቄዎቹ በንግግር እንዲመለሱ መደረጉ የንግግር ክህሎታቸውን እንዲያዳብሩ ይረዳል፡፡ነገር ግን ምንባቡ ከመነበቡ በፊት ከምንባቡ ውስጥ አስቀድሞ አዳዲስ ቃላት የተወሰነ ቢወጣ ፍቹን በቅድሚያ እንዲረዱ ቢደረግ ለንባባቸው ፍላጎት መነሳት ምክንያት ይሆናል፡፡የተወሰኑ አዳዲስ ቃላት መርጦ ማውጣት ተማሪዎች በሚያነቡበት ጊዜ በቃላት ላይ እንዳያተኩሩ ያደርጋቸዋል፡፡ከምንባቡ በፊት አሰቀድመው ፍቻቸውን ለማወቅ እራሳቸው ለመሞከር እንዲጥሩ ያደርጋቸዋል፡፡

ስለዚህ ይህ አለመኖር ፍላጎት ለማነሳሳት ውስን በመሆኑ ከሞላ ጎደል በድክመት ታይቷል፡፡የምንባቡ ርዕሰ ጉዳይ ሳቢ ከመሆን አንጻር አንድ ንባብ ሳቢ ለመሆን ከተማሪዎች የህይወት ልምድ ስሜትና አመለካከት እንዲሁም የወደፊት ራህይ ጋር የሰመረ መሆን አለበት በምዕራፍ አምስት ላይ "ቀና አመለካከት"የሚለው ርዕስ ከተማሪው የህይወት ልምድ ውስጥ የሚገኝና በኑሮ ሂደት ውስጥ የሚመለከቷቸው ስነ ምግባራዊ ይዘት ያለው በመሆኑ ምንባቡ ለመነበብ ርዕሰ ጉዳዩ አስፈላጊ መሆኑ ያሳያል፡፡

4.1.3 ካለፈው የክፍል ደረጃ ጋር የምንባቡ ይዘት ያለው ተለጣጣቂነት

የቀደመ እውቀት አንድን ጽሁፍ አንብቦ በመረዳት ሂደት ላይ የራሱ የሆነ ተጽዕኖ አለው፡ለንባብ በቀረበው ርዕሰ ጉዳይ ላይ የአንባቢዎች የቀደመ እውቀት መኖር የጽሁፉን ሀሳብ ወይም መልዕክት በሚገባ ለመገንዘብ የሚያስችል መሆኑን ያስረዳል Harmer (1991)መማሪያ መጽሀፉን በአስረጂነት ስንመለከት በ9ኛ ክፍል በአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ በገጽ 1 በምዕራፍ አንድ ላይ "ቋንቋ ና ህብረተሰብ" ስለ ቋንቋ ምንነት ቋንቋ እና ማህበረሰብ ያላቸው ግንኙነት በሚል ይዘት ውስጥ የቋንቋ ምንነትና ቋንቋ ለሰው ልጅ ብቻ የተሰጠ እና ድምጻዊ መግባቢያ መሆኑ ከአገለግሎት አንጻር የሰው ልጅ ባህሉን ወጉን ስርዓቱን ወዘተ…የሚገልጽበት በ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ በገጽ 2 በምዕራፍ አንድ "የቋንቋ አጀማመር" ከሚለው ርዕስ ቋንቋ መግባቢያ እንደሆነ አመጣጡና አጀማመሩ በመላምት ደረጃ ያለ በመሆኑ ከ9ኛ ክፍል ጋር ተያያዥነት ይዘት ያለው መሆኑን እና ለተማሪዎች አዲስ ርዕስ አይሆንባቸውም ቀድሞ ያላቸውን እውቀት ወይም ትምህርት አሁን ከሚማሩት ይዘት ጋር በመጣጣሙ የቀረበውን የቅድመ ንባብ ጥያቄና የምንባቡ ይዘት ከቀደመ የክፍል ደረጃው ጋር ተለጣጣቂነት እንዳለው ያሳያል፡፡

በተጨማሪም Nunan (1988)ተለጣጣቂነት አንድ የትምህርት ይዘት በተለያዩ የክፍል ደረጃ ተደጋግመው መምጣትን የሚያሳይ ነው፡፡ ይህ ማለት በ9ኛ ክፍል የቀረበ የትምህርት ይዘት በ10ኛም ክፍል የክብደት ደረጃውን ጨምሮ በጥልቀትና በስፋት መቅረብ እንዳለበት ያሳያል በማለት ይገልጻ፡፡ለዚህ ጥናት ተተኳሪ የሆነው የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍና ከጥናቱ ውጭ የሆነውን የ9ኛ ክፍል መማሪያ መጽሀፍ መመልከት ለዚህ ርዕስ አስፈላጊ በመሆኑ መመልከቱ ግድ ይሆናል፡፡ ለአስረጂነት፡-በ9ኛ ክፍል መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ በገጽ 54 "ወንድማማቾቹ" በሚል አጭር ልቦለድ ስነ-ጽሁፍ ቀርቧል፡፡በተጨማሪም በገጽ 72 ስለ ልቦለደ ምንነትና፣ የልቦለድ ዓይነት አጭርና ረጅም ልቦለድ ልዩነታቸውንና የልቦለድ አላባውያን

የሚባሉትን ታሪክና ገፀባህሪያትን ብቻ ነጥሎ ለማስተማሪያነት የቀረበ ይዘት ይስተዋላል፡፡ የምንባቡ የይዘት ተለጣጣቂነት መኖሩን ለመመልከት ተተኳሪ የሆነውን የ10ኛ ክፍል መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረበው በገጽ 33 እና 34 በምዕራፍ ሦስት "ልቦለድ" በሚል ርዕስ ውስጥ ረጅም ልቦለድና አጭር ልቦለድ ምንነታቸውንና ባህሪያቸውን በዝርዝር የሚያሳይ ጽሁፍ ቀርቧል፡፡በ9ኛ ክፍል ያለው ይዘት በድጋሚ በ10ኛ ክፍል ይዘቱ ቢቀርብም በ10ኛ ክፍል ይዘቱ በጥልቀትና በስፋት አለመቅረቡ ይስተዋላል፡፡ለምሳሌ በ9ኛ ክፍል መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የልቦለድ አላባውያን የሚባሉትን ሁለቱን ብቻ ታሪክና ገጸባህሪያትን ሲያቀርብ በ10ኛ ክፍል መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የተቀሩት የልቦለድ አላባውያን መቼት፣ግጭት፣ጭብጥ ወዘተ ሁሉም ለማስተማሪያነት በዚህ የክፍል ደረጃ ቢቀርቡ ይመረጣል ይህ አለመሆኑ የምንባቡ የይዘቱ ተለጣጣቂነት በአንጻራዊነት መንገድ መቅረቡን ያሳያል፡፡ስለዚህ የትምህርቱ ይዘት ተዋረዳዊነቱንና የክብደት ደረጃውን ጠብቆ ቢቀርብ ተማሪዎች እውቀትን ይበልጥ እንዲያዳብሩ ይረዳቸዋል፡፡እውቀትንም ሆነ ክሂልን ለማዳበር የሚቀርቡ የንባብ ይዘቶች ተለጣጣቂነት ያለው ተከታታይነትን የሚሻ ተግባር መሆን አለበት፡፡

በመጨረሻም የምዕራፍ አምስትን ምንባብ ከተለጣጣቂነት አንጻር መማሪያ መጽሀፍን ስንመለከት ለአስረጂነት በ9ኛ ክፍል በአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ በምዕራፍ ዘጠኝ በገጽ 148 "ዴሞስቲን የምርጥ ንግግር አባት!" በሚለው የንባብ ርዕስ ውስጥ ዴሞስቲን የምርጥ ንግግር አባት የሆነበትን ቀደም ሲል ዴሞስቲን ንግግርን በመድረክ ላይ ማቅረብ የማይችል ንግግር ሲያቀርብ በሰዎች እየታገዘ ነበር የሚያቀርበው ዴሞስቴን አለመቻሉን አልችልም ብሎ ሳይቀበል ንግግርን በተለያየ ድርጊቶች የመለማመድ ዘዴዎችን በመጠቀም ተስፋ ሳይቆርጥ የምርጥ ንግግር ተናጋሪ አባት በመሆን የሀገሩንም የራሱንም ስም ማስጠራት የቻለበት ንባብ ቀርቧል፡፡በ10ኛ ክፍል በአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ በገጽ 67 በምዕራፍ አምስት "ቀና አመለካከት" በሚለው ርዕስ ውስጥ"ምንም የማቻል ነገር የለም!" አይቻልም አትበሉ ተስፋ አትቁረጡ ለስኬታማ ጉዞ ይቻላል የሚለውን ቃል ስንቅ አድርጉ ራሳችሁን ከክፉ አስተሳሰብ አርቁ በቀና አስተሳሰብ አንጹ! ስኬታማ ለመሆን ስንቃቹ ይቻላል የሚለው ቃል ይሁን በማለት የቀረበው ንባብ ከ9ኛ ክፍል ጋር ዴሞስቴን ምርጥ ተናጋሪ ለመሆን ተስፋ አለመቁረጡና አይቻልም ብሎ አለመነሳቱ በ10ኛ ክፍል መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ "የማይቻል ነገር የለም!" የሚለው ንባብ ሁለቱም ከይዘት አንጻርና የሀሳብ ተመሳሳይነታቸው እንዲሁም የንግግር ክሂልን እንዲያዳብሩና የእውቀት ክህሎታቸውን እንዲያሰፉ ተለጣጣቂነት ያላቸው መሆኑን ያሳያል፡፡ይህ መሆኑ የቀረበው

የንባብ ርዕስ አዲስ አይሆንባቸውም፡፡የምንባቡን ሀሳብ ወይም መልዕክት የቀደመ እውቀት ስላላቸው ከምንባቡ በፊት በሚኖራቸው ቅድመ እይታ መደናገር አይታይባቸውም የንግግር ክህሎት ላይ ፍራቻ እንዳያሳድሩ ያስተምራቸዋል፡፡ነገር ግን በ10ኛ ክፍል ይዘቱ የክብደት ደረጃ እና ጥልቀት ይጎደለዋል፡፡

ከንባብ ጊዜ ተግባራት አንጻር

በንባብ ሂደት ደረጃ ልዩ ልዩ የንባብ ንሁሳን ክፍሎችን ለማዳበር የሚያግዙ ተግባሮች የሚከናወኑበት ነው፡፡

4.1.4 የምንባቡ ዓላማና ይዘት አቀራረብ

የምንባብ ዓላማና ይዘት አንባቢያን በምንባቡ ዋና ሀሳብ ላይ በማትኮር የምንባቡን መልዕክት እንዲያገኙ ዐ.ነገሩን በትክክል እንዲረዱት ነው Bazerman (1995) ይገልጻል፡፡በዚህ መሰረት የምዕራፍ አንድ የምንባቡን ዓላማና ይዘት ስንመለከት መማሪያ መጽሀፉ በገጽ 2 ምዕራፍ አንድ የንባብ ጊዜ ተግባር የምንባቡ ዓለማና ይዘትለምንባቡ መንደርደሪያ እንዲሆን ግልጽ ከመሆን አንጻር አቀራረቡ ከርዕሱ አንስቶ ይዘቱ የቀረበበት "የቋንቋ አጀማመር በሚል ርዕስ ስለቋንቋ የቀረቡት መላምቶች መሰረት በማድረግ የቀረበው የጽሁፍ ይዘትና ዓላማ ቅድመ ንባብ ተግባሩ ለንባብ ጊዜ ይረዳሉ የሚባሉት ቅንጫቢዎች ጥያቄዎች በንባብ ጊዜ ለማሳየት መሞከሩ ተገቢነት አለው፡፡ምክንያቱም እንደዚህ ዓይነት መላምቶች ለምንባቡ መነበብ ምክንያት ይፈጥራሉ፡፡በንባቡ ውስጥ የቀረበው ርዕስ የቋንቋ አጀማመር ይዘቱ ግልጽ ነው፡፡ ተማሪዎች ሊረዱ በሚችሉት መልክ ዐ.ነገሮች አንቀጾች የሃሳብ ግጥምጥምነትና አንድነታቸውን ጠብቀው የቀረበበት ስልት የሚደገፍ ሆኖ የምንባቡን ዓላማ ላይ ተማሪዎችን ለማገዝ ስለ ቋንቋ አጀማመር የተሰጡት መላምቶች ከተመረጡት መላቶች ውስጥ ሀሳባውያን ቋንቋ ከየት መጣ ሲባሉ የሚሰጡት መልስ ቋንቋ ከመለኮታዊ ለሰው ልጅ የተሰጠ ጸጋ ነው ይላሉ፡፡ሁለተኛው ቂስ አካላውያን የሰጡት መላምት ቋንቋ የአዝጋሚ ለውጥ ሂደት ነው፡፡የሰው ልጅ ቀስ በቀስ እጁንና እግሩን ለስራ ማዋል ከጀመረ በኃላ ቋንቋ እውን ሆነ ይላሉ፡፡ሳይንቲስቶች ስለ ቋንቋ አጀማመር የሰጡት መላምት አነሳሳቸውን መሰረት በማድረግ በዚህ ምክንያት መላምቱ ይህንን ይመስላል በማለት የተጠኑት ጥናቶች በሰፊው ለትምህርቱ ይዘት በሚመጥን መልኩ በማቅረብ የቀረበው ንባብ የጥናቱ መላምት ማብራሪያ እየሰጠ የምንባቡ ዓላማ አዎንታዊነቱ ጠብቆ እንዲሄድ በማድረግ የቀረበ ነው፡፡ Dubin እና Bycin (1991) በምንባብ ጊዜ የምንባቦች ዋነኛ ዓላማ /ግቦች/ የሚባሉት ስልታዊነት የአዳዲስ ቃላቶች ትርጉም

እንዲገምቱና የጽሁፉ ይዘትና ዓላማ እንዲገነዘቡ ማገዝ ነው በማለት ይገልጻሉ፡፡ስለዚህ የቀረበው የንባብ ዓላማ ዘርዘር ባለ መልኩ ተማሪዎች ስለቋንቋ አመጣጥ መላምት እንዲገነዘቡ ተደርጎ የቀረበ ምንባብ ነው፡፡

የምዕራፍ ሦስት የምንባቡን ዓላማና ይዘት ስንመለከት ለአስረጂነት በመማሪያ መጽሐፍ በገጽ 34 የቀረበው "ልቦለድ" የሚለው ንባብ ስለ ረጅም ልቦለድ ምንነት ረጅም ልቦለድ ስሙ እንደሚያመለክተው ረዘም ያለና በስድ ጽሁፍ የሚቀርብ የፈጠራ ድርሰት ነው፡፡ አጭር ልቦለድ የራሱ ቅርጽ ይዘት ያለው የፈጠራ ድርሰት ሆኖ ከረጅም ልቦለድ የሚለይበት ሦስት መሰረታዊ ባህሪያቶች ጥድፊያነት፣ ነጠላ ውጤትና ቁጥብነትናቸው፡፡ በማለት በንጽጽር መልክ ምንባቡ ቀርቧል፡፡ ይህ ደግሞ የምንባቡን ዓላማ ምን እንደሆነ ቀደም ሲል በቅድ ንባብ ጥያቄዎች የቀረቡ ስለ ረጅም ልቦለድ ምን አውቃለው፣ከምንባቡ ምን ማወቅ እፈልጋለው ወዘተ.. እነዚህ ለምንባቡ መንደርደሪያነት የቀረቡ ጥያቄዎቸ በምንባቡ የዘት ውስጥ ተማሪዎች እንዲገነዘቡት ይዘቶች በምንባቡ ውስጥ ተካቶ መገኘታቸው የምንባቡ ዓላማ ግልጽና አስተማሪ ነው፡፡ ነገር ግን ከምንባቡ በፊት ለአዲስ-ቃላቶች ትርጉም እንዲሰጡ (እንዲገምቱ) የቀረቡ ቃላቶች አለመኖራቸው እንደ ድክመት ታይቷል፡፡

በመጨረሻም የምዕራፍ አምስትን ንባብ ስንመለከት እንደሚከተለው ቀርቧል፡፡"ቀና አመለካከት" የሚለው ሀብይ የንባብ ርዕስ "ምንም የማይቻል ነገር የለም!" በሚል የንባብ ይዘት ውስጥ ርዕሱን አጠር ባለ መልኩ ለክፍለ ጊዜው በሚመጥን መንገድ ተዘጋጅቶ ቀርቧል፡፡በዚህ ርዕስ ውስጥ የማይቻል ነገር የለም በማለት የምንባቡን ይዘት ተማሪዎች በህይወት ዘመናቸው ተስፋ እንዳይቆርጡ ለስኬታማ ጉዞዋቸው አይቻልም የሚለውን ቃል ይዘው እንዳይጓዙ መልዕክት የሚያስጨብጥ ይዘት ያለው ምንባብ ቀርቧል፡፡ነገር ግን ከምንባቡ ዓላማ አኳያ ቀና አመለካከት ምን እንደሆነ በቅድመ ንባብ ተግባሩ ላይ የቀረበው ጥያቄ በምንባቡ ውስጥ አለመገለጹ ይታያል፡፡ለምሳሌነት ተማሪዎች አንድ ሰው ቀና አመለካከት አለው ሲባል ምን ማለት ነው?በሰዎች ዘንድ ቀና አመለካከት መኖር አገራዊ ፋይዳው ምንድን ነው?እነዚህ ጥያቄዎች ለምንባቡ እንደ መንደርደሪያነት መቅረባቸው ምንም የማያከራርር ነው ነገር ግን ተማሪዎች የራሳቸውን ሀሳብ ከገለጹ በኃላ ወደ ምንባቡ ሲመጡ ምንም የማይቻል ነገር የለም በማለት የምንባቡ ይዘት አይቻለም የሚለው ቃል ከአእምሮዩ ከሳወጣሁት ከረመረኩ፡፡ይህ እውነት ነው በማለት በአረያነት የቀረበለቸው ሰው በንባቡ ውስጥ አልቀረበም የንባቡ ዓላማና ይዘት ለመገንዘብ በተጨማሪም ከይዘት አኳያ ሲገለጽ ቀና አመለካከት

የሚባሉት አስተሳሰቦችና ተግባሮች የትኞቹ እንደሆኑ በሰዎች ዘንድ ቀና አመለካከት መኖር ሀገራዊ ፋይዳው ምን እንደሆነ ለተማሪው በምንባቡ አልተብራራም ተማሪዎች በአእምሯቸው ሊስሉት የሚችሉት ምንም ዓይነት ገፀባህሪም ሆነ ወካይ ባለታሪክ አለመቅረቡ ምንባቡ ግልጽነት ይጎድለዋል፡፡

4.1.5 በምንባቡ መካከል የቀረበ የመወያያ ጥያቄ አቀራረብ

በአንቀጽ የተከፋለውን ምንባብ እያነበቡ በመሀል እያቆሙ የሚቀርቡ ጥያቄዎች ተማሪዎች ይበልጥ ምንባቡን እንዲገነዘቡትና በቀረበው ንባብ ዙሪያ ላይ መገንዘባቸውንና አለመገንዘባቸውን ለማወቅ ይረዳል፡፡የምንባቡን ሀሳብ ለመለየት Bezerman (1995) ላይ እንዲህ ይላል አንባቢ በምንበቡ ዋና ሀሳብ በማተኮር የምንባቡን መልዕክት እንዲያገኙ ሲሆን ይህም የቀረበውን ምንባብ በትክክል እንዲረዱትና ግራ የገባቸው ይዘት ላይ ወደ ኋላ ተመልሰው እንዲወያዩ መቅረብ አለበት በማለት ይገልጻል፡፡ በአስረጂነት፡-በመማሪያ መጽሀፍ ውስጥ በገጽ 2፣ 3 እና 4 የቀረበው የቋንቋ አጀማመር ንባብ በ 6 አንቀጽ የተደራጀ ሲሆን የንባቡ አራት አንቀጽ ካነበቡ በኋላ ጥያቄውች ቀርበውላቸዋል እነሱም፡- ተማሪዎች እስካሁን ካነበባችኋቸው አንቀጾች ምን ተረዳችሁ? የቁስ አካላውያን መላምት ምን ይሆናል ብላችሁ ትገምታላችሁ? ከዚህ ጋር ተያይዞ ቀጣዩ አንቀጽ ምን እንደሚል የራሳቸውን መላምት እንዲያስቀምጡ ከግምታቸው ቀጥሎ ምን እንደሚል ለማወቅ በምንባቡ መካከል የቀረበው ጥያቄ የሚደገፍ ነው፡፡ከዚህ በማስቀጠል ከጥያቄው በኃላ የቀረበው ይዘት የቁስ አካላውያን የቋንቋ የት መጣነት መላምት ነው እሱም "ቋንቋ የአዝጋሚ ለውጥ ውጤት ነው"የሚል ሲሆን ለሃሳባቸው መሰርት የሚያደርጉትም "ሰውን ሰው ያደረገው ሥራ ነው" በማለት የምንባቡ ይዘት ይቀጥላል ተማሪዎችም የራሳቸውን ግምት በመያዝ ቀጣዩ አንቀጽ ምን ሊናገር ይችላል በማለት ከራሳቸው ሀሳብ ጋር እያወዳደሩ የምንባቡ ይዘት እና ዓላማ እየተገነዘቡ እንዲሄዱ የሚያደርግ ነው፡፡ስለዚህ ለተማሪዎች በምንባቡ መካከለል ጥያቄዎች መቅረባቸው ቀጣዩ ምንባብ ምን ሊል እንደሚችል የቀረበው የመወያያ ጥያቄዎች ተማሪዎች ሀሳባቸው በምንባቡ ዙሪያ ላይ ብቻ ትኩረት እንዲያደርጉ ያመቻቻል፡፡

ምንባብ በሚነበበት ጊዜ በምንባቡ መካከል ቆም እያሉ ከሚያነቡት የሚያገኙትን መረጃ ተጠያቂነት እንዲመረምሩ ሆኖ መዘጋጀት አለበት፡፡በምንባቡ መካከል የሚደረጉ የመወያያ ጥያቄ ለመማር ማስተማር የሚመረጥ ንባብ ውስጥ አንድ ወይም ሁለት ጥያቄዎች በአንቀጾች መካከል ቢቀርቡ ይመረጣል፡፡ምክንያቱም ተማሪዎች ምንባቡን

በሚያነቡበት ጊዜ ግራ የገባቸውን ሀሳብ እያጣሩ እንዲሄዱ፤ያልተረዱትን ሀሳቦች በምንባቡ መካከል በቀረበው ጥያቄ ላይ እንዲወያዩ የሚያደርግ በመሆኑ ከፍተኛ ጠቀሜታ አለው፡፡ለምሳሌ፡-በገጽ 33እና34 በምዕራፍ ሦሰት ላይ የ"ልቦለድ" ምንነት በሚል የንባቡ ርዕሰ የአጭርና የረጅም ልቦለድ ምንነት በሚለው በቀረበው ምንባብ ውስጥ በምንባቡ አንቀጾች ውስት ምን እንደተረዱና እንዳልተረዱ የሚጠይቅ የመወያያ ጥያቄ አልቀረበም፡፡ይህ መሆኑ ደግሞ ያልገባቸው የምንባብ አንቀጽ ይዘት ለመለየት እያነበቡ ያሉትን ምንባብ ለራሰቸው ምን ተረደሁ? ምን አወቅሁ?ለሚለው ለራሳቸው ትያቄ ምላሽ እንዲያገኙ ያደርጋቸዋል፡፡በተጨማሪም በምንባቦች አንቀጾች መካከል ጥያቄዎች መኖር ለምንባቡ መነበብ ተነሳሽነት ይሰጣል፤በድህረ ንባቡ ተግባር ላይ ጥያቄዎችን አንብበው ለመመለስ ተሳታፊ እንዲሆኑ ያደርጋል፡፡

በምንባብ አንቀጾች መካከል የቀረቡ ጥያቄዎችን በተመለከተ ንባቡ ከመጠናቀቁ በፊት በትክክል መረዳት አለመረዳታቸውን ለመገንዘብ ወደ ኃላ ተመልሰው ያነበቡትን ምንባብ ውስጥ ያገኙትን ነጥቦች ምንባባቸውን ገታ በማድረግ እንዲናገሩ ማድረግና ቀጣይ ከፊታቸው ለነሱ የሚችሏቸውን ሀሳቦች የራሳቸውን መላ ምት ይዘው መነሳት ምንባቡ ለመነበብ ከፍተኛ ጠቀሜታና ያልገባቸውን ይዘቶች እንዲገነዘቡ ያደርጋል፡፡ መማሪያ መጽሀፉ ላይ የቀረበውን በአስረጂነት ስንመለከት በገጽ 67 ቀና አመለካከት በሚው የንባብ ርዕስ ምንም የማይቻል ነገር የለም የሚለው የምንባብ ይዘት ምንባቡ በአምስት አንቀጽ የተገነባ ሲሆን ሦስቱን አንቀጽ ካነበቡ በኃላ በገጽ 68 በምንባቡ አንቀጾች መካከል የቀረቡላቸው ጥያቄዎች እንደሚከተለው ይሆናል፡-ተማሪዎች ንባባችሁን ገታ በማድረግ ከላይ ባነበባችኋቸውን አንቀጾች ውስጥ ያገኛችኋውን ነጥቦች ለመምህራችሁ ተናገሩ፤በሚቀጥለው የምንባቡ አንቀጾች ውስጥ ሊነሱ ይችላሉ የምትሏችወን ሀሳቦችም ለመምህራችሁ ተናገሩ፡፡ የምንባብ ሦስት አንቀጽ ካነበቡ በኃላ ያነበቡት ይዘት ምን እንደሆነ ለመምህራቸው እንዲናገሩ ጥያቄ ቀርቧል፡፡ ይህ መሆኑ ደግሞ መምህሩ ተማሪዎች ምንባቡን እያነበቡ መሆናቸውን ለማወቅ ይረዳዋል፡፡ ተማሪዎች አንብበው ካለፉት ምንባብ ውስጥ የተረዱትን የምንባብ ይዘት ይለያሉ፡፡ ምንባቡን ምን ያክል መረዳት አለመረዳታቸውን ለማወቅ የቀረበው የመወያያ ጥያቄ አግባብነት ያለው የሚደገፍ ነው፡፡ ምክንያቱም ተማሪዎች ከምንባቡ በኃላ የሚጠብቃቸው የድህረ ንባብ ተግባር ላይ እገዛ ስለሚያገኙና ምንባቡን አንብበው ምን ያህል እየተገነዘቡት እንደመጡ ለማወቅ እገዛ ስለሚሰጥ ጠንካራ ጎኑ ያመዝናል፡፡

4.1.6 የምንባቡ የይዘት ተከታታይነት

Heaton (1975) አንባቢዎች የጽሑፉን ቅደም ተከተላዊ ፍሰት የሃሳብ ቅንብሩንና ዝምድናውን በሚገባ ለመገንዘብ ምንባቡ የሃሳብ ቅደም ተከተሉን ይዞ መጓዝና ይዘቶቹ በዚያው የክፍል ደረጃ ተከታትለው መቅረብ ይኖርበታል በማለት ይገልጻ፡፡

አስረጂ፡- በመማሪያ መጽሀፍ የቀረበው ምንባብ በገጽ 2 በምዕራፍ አንድ ቋንቋና ህብረተሰብ በሚለው የንባብ ርዕስ የቋንቋ አጀማመር በሚለው የንባብ ይዘት ቋንቋ አንደበታዊ ስርዓታዊ የሆነ የሰው ልጅ መግባቢያ ነው፡፡ከዚህ በመቀጠል የቋንቋ አመጣጥ በመላምት ደረጃ ያለ በመሆኑ መላምቱን ተከትሎ የሃሳብ ፍሰቱን ጠብቆ መቅረቡ የምንበቡይዘት የጽሁፉ አጠቃላይ መልዕክት በቀላሉ ምንባቡን በማንበብ እንዲገነዘቡ የተደረገበት የምንባቡ የሃሳብ ቅደምተ ተከተል ተማሪዎች አንብበው ለመገንዘብ የማያዳግት መሆኑን ያሳያል፡፡በተጨማሪም በገጽ 10 የቋንቋ ባህሪያት የሚባሉትን ዝርዝር ይዘቶች በሰፊው ተብራርተው ተገልጸዋል፡፡ ለምሳሌነት የቋንቋ ምሉዕነት፣ሰብአዊነት፣ ዘፈቀዳዊነት፣ ተዋዋሽነት፣ስርዓታዊነት ፣ረቂቅነት ፣ወዘተ..ይዘቱ ተከታታይነቱን ጠብቆ የቀረበበት መሆኑን ያሳያል የምንባቡ ይዘት በዚሁ የክፍል ደረጃ ተከታትሎ መቅረቡ ተማሪዎች ጥሩ ግንዛቤ እንዲኖራቸው ያደርጋል፡፡

በምዕራፍ ሦስት የቀረበው የምንባቦች የይዘት ተከታታይነት ስንመለከት Harmer(1991) የምንባቡ የይዘት ተከታታይነት የሀሳብ ቅደም ተከተል አደረጃጀት የዕውቀትን ኃይል ከመጨመሩም አንባቢውን ጠንካራ የማድረግ ራስን በዕውቀት እንዲያሳድግ ይረዳዋል፡፡ የምንባብ አደረጃጀት የሀሳብ ቅደም ተከተላቸውን ይዘው ሲቀርቡ አንባቢውን ውጤታማ ያደርገዋል በማለት ይገልጻል፡፡ለአስረጂነት በምዕራፍ ሦስት በገጽ 3 "ልቦለድ" በሚለው ርዕስ የንባብ ይዘት በገጽ 34 እና 35 የረጅም ልቦለድ የአጭር ልቦለድ ምንነት የሀሳብ ቅደም ተከተሉን እንደሚከተለው ቀርቧል፡፡ ስለ ልቦለድ ምንነት ልቦለድ የገሀዱ ዓለም ነጸብራቅ መሆኑን በዝርዝር ሲቀርብ በቀጣይ ልቦለድ አጭር ልቦለድና ረጅም ልቦለድ ምንነታቸውን በዝርዝር የቀረበ መሆኑ አጭር ልቦለድ አንድን ነገር ብቻ መርጦ በትኩረት የሚያይ ረጅም ልቦለድ ግን ሰፊ ጉዳዩችን ይዳስሳል፡፡ አጭር ልቦለድ ከረጅም ልቦለድ የሚለዩበት ባህሪያቶች ጥድፊያነት ፣ነጠላ ውጤት እና ቁጥብነት የሁለቱ ልዩነት አጠር ባለ መልኩ በንባቡ ቀርቧል፡፡ በቀጣይ ለመማሪያነት የቀረቡ ይዘቶች ስንመለከት በገጽ 46 የልቦልድ አላባውያን የሚባሉትን መቼትን ና ጭብጥን ብቻ ነጥሎ ሲያቀርብ ታሪክ፣ ገጸባህሪያት ፣ትልም፣ግጭት፣ አንጻር ወዘተ.. የሚባሉትን በስፋትና በጥልቀት ቢቀርብ በዚህ ክፍል ቢቀርብ ይመረጣል፡፡ምክንያቱም ለዚህ

የክፍል ደረጃ ወሳይ ይዘቶች በመሆናቸው፡፡በዚህ የክፍል ደረጃ ያሉ ተማሪዎች የስነ-ጽሁፍ ሥራዎችን ለማንበብና ለመጻፍ የሚሞክሩ ተማሪዎች ስለሚኖሩ እነዚህ ይዘቶች ተቆራርጠው መቅረብ የለባቸውም በማለት የምንባቡን የይዘት ተከታትይነት ተሻሽሎ ቢቀርብ ባይ ነኝ፡፡

በመጨረሻም የምዕራፍ አምስትን ምንባብ ስንመለከት ገጽ 67 ላይ የቀረበው የምንባብ ርዕስ "ቀና አመለካከት" የምንባቡ ይዘት "ምንም የማይቻል ነገር የለም!" በሚለው ይዘት ውስጥ እናነተ የዚህ ዘመን ባለ አደራዎች እራሳችሁን ከክፉ አስተሳሰብ አርቁ! በቀና አስተሳሰብ አንጹ! ስኬታማ በመሆን ስንቃችሁ "ይቻላል" በሚለው ቃል ይሁን፡፡ በማለታ ስነምግባራዊ ይዘት ያለው ንባብ ነው፡፡በገጽ 91 በምዕራፍ 7 የአረጋውያን ሚና በሚለው ርዕስ አረጋውያን ታዳጊዎችን በማስተማርና በመምከር በግለሰቦች መካከል የሚፈጠሩትን ግጭቶች በማርገብና በመሸምገል ከፍተኛ ሚና ይጫወታሉ፡፡ስለዚህ ለሀረጋውያን ትልቅ ክብር ልንሰጣቸው ይገባል የሚል ስነ-ምግባርን የሚያስተምር ምንባብ ሲሆን በምዕራፍ ዘጠኝ በገጽ 119 ሱስ በሚል ርዕስ የጉለሌው ሰካራም በገጽ 120 እና 121 የቀረበው ንባብ የመጥፎ ሱስ አስከፊነትና ጉዳት የሚያመጣው መዘዝ በሰዎች ዘንድ ክብር ማጣት፣በሰዎች መሰደብ ወዘተ ይዘት ያለው የሰካራሙን ተበጀ ታሪክ ለሌላው አካል ትምህርት እንዲሆን በሱስ እንዳንጠመድ ስነምግባራዊ ይዘት ያለው ምንባብ ቀርቧል፡፡

በአጠቃላይ ሦስቱም ይዘቶች የቀረቡት ስነ-ምግባርን ለማስተማር መሰረት ያደረጉ ናቸው፡፡ይህ የሀሳብ መደጋገም የምንባቡን ተከታታይነት አደረጃጀቱን መጠበቁን ያሳያል:: በተጨማሪም በዚህ የክፍል ደረጀ የሚገኙ ተማሪዎች የባህሪ ለውጥ የሚያሳዩበት የእድሜ ደረጃ በመሆኑ ይዘቱ አስፈላጊና ወሳይ ናቸው፡፡ነገር ግን ለማስተማሪያነት የምንጠቀምባቸው ምንባብ የተማሪዎችን ቀልብ የመግዛት፣የደስታ ስሜት የሚፍጠር ና ወቅታዊነት የጠበቀ አሰልቺ ባልሆነ መንገድ ምንባቦች ቢቀርቡ አንድ ዓይነት ይዘት ያላቸው ለማስተማሪያነት ባይመረጡ የተሸለ ይሆናል፡፡

4.1.7 ምንባቡ እንዲነበብ የቀረበበት የንባብ ስልት

በምዕራፍ አንድ በገጽ 2እና3 "ቋንቋና ህብረተሰብ" በሚለው የምንባቡ ርዕስ የቋንቋ አጀማመር የምንባበቡ ይዘት እንዲነበብ የቀረበበት የንባብ ስልት በመማሪያ መጽሀፍ ምንባቡ መነበብ ያለበት መመሪያ ባይቀርብም በመምህሩ መምሪያ ላይ ምንባቡ በለሆሳስ የንባብ ስልት እንዲያነቡ ቀርቧል፡፡Nattal (1982) እንዲ በማለት ይገልጻል አንድ ንባብ ጮክ ተብሎ በሚነበብበት ጊዜ ተፈላጊውን ጭብጥ ከምንባቡ ውስጥ

ለማውጣት ይቸገራሉ፡፡በዝምታ በሚነበብበት ጊዜ ከምንባቡ ከተመጣጣኝ ፍጥነት ጋር መሆን እንዳለበት ይገልጻል፡፡ከዚህ ሀሳብ ጋር በማያያዝ የቀረበው ምንባብ መነበብ ያለበት በመምህሩ መምሪያ መጽሀፍ ላይ በዝምታ እንዲያነቡ መመሪያ ቀርቧል፡፡ እንዲህ መሆኑ ደግሞ ተማሪዎች ምንባቡን ሲያነቡ ምንም ዓይነት የሚረብሽ ድምጽ አለመኖሩ ምንባቡን አንብበው ለመገንዘብ ይህ የንባብ ስልት አገዛ የሚሰጥ በመሆኑ አቀራረቡ ተገቢ ነው፡፡

Grellel(1981) እንደገለጹት የተለያዩ ጽሁፎች ለተለያዩ ዓላማዎች ሲነበቡ አንባቢዎች የተለያዩ ስልቶችን መጠቀማቸው የግድ ነው፡፡ስለዚህ በክፍል ውስጥ መደረግ ያለበት የንባብ ስልቶች የፀጥታ ንባብ መሆኑን ይገልጻል፡፡ለጥናቱ ተተኳሪ የሆነው የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የምዕራፍ ሶስት በገጽ 34 እና 35 "ልቦለድ" በሚለው ርዕስ የምንባቡ ይዘት አጭርና ረጅም ልቦለድ ንባብ እንዲነበብ የቀረበው መምህሩ በክፍል ውስጥ አንድ ጊዜ ረጋ ባለ ሁኔታ እንዲያነቡላቸውና በቀጣይ ተማሪዎች በለሆሳስ የአንብቦ መረዳት ስልቶች ከመማሪያ መጸሀፋቸው ላይ በየግል እንዲያነቡ በመምህሩ መምሰሪያ ላይ ቀርቧል፡፡ ይህ መሆኑ ጥልቀት ያላቸውን ጉዳዮች ለመመርመር፣ ለመተንተን ግምገማ ለማድረግ ለተማሪዎች ስለሚረዳቸው በዚህ የንባብ ስልት ምንባቡ እንዲያነቡ መቅረቡ የሚደገፍ ሆኖ ቀርቧል፡፡ከዚህ በመቀጠል ምዕራፍ አምስት ላይ የቀረበው የማስተማሪያ ምንባብ እንደሚከተለው ቀርቧል፡፡

አስረጂ:-በገጽ 66 ቀና አመለካከት በሚለው ርዕስ በገጽ 67 "ምንም የማይቻል ነገር የለም!" በሚለው የንባብ ይዘት ምንባቡ እንዲነበብ የቀረበበት የአንብቦ መረዳት ስልት የለሆሳስ የአነባነብ ስልት በመምህሩ መምሪያ በገጽ--በዚህ የንባብ ስልት ምንባቡ እንዲነበብ መቅረቡ ተማሪዎች የሚረብሻቸው ድምጽ ባለመኖሩ ምንባቡን አንብበው ይገነዘባሉ፤ከምንባቡ ውስጥ ለሚቀርብላቸው ጥያቄ ምላሽ መረጃዎችን እንዲያጠናክ ይረዳል፤ምንባቡ ላይ ትኩረት እንዲያደርጉና ከራሳቸው ዳራዊ ህይወት ጋር ምንባቡን እንዲያገናኙ የሚያደርጋቸው በመሆኑ ምንባቡን እንዲያነቡ የቀረበው የንባብ ስልት የሚደገፍ ነው፡፡

የድህረ ንባብ ተግባር አቀራረብ በተመለከተ

የድህረ ንባብ ደረጃ የንባብ ሂደት ከተጠናቀቀ በኋላ የሚከወን ነው፡፡በዚህ የክንውን ደረጃ ላይ ተማሪዎች ምንባቡን አንብበው የምንባቡን ሀሳብ ከራሳቸው ዕውቀትና ፍላጎት

ጋር እንዲያያይዙ እና ባነበቡት ንባብ ተመርኩዘው የራሳቸውን ሃሳብ ማንጸባረቅ እንዲችሉ ድህረ ንባብ አስፈላጊ ነው ይላል፡፡Atkins (1995)

4.1.8 የምንባቡን አጠቃላይ መልዕክት እንዲገልጹ ከማቅረብ አንጻር

ተማሪዎች ምንባቡን ሙሉ በሙሉ አንብበው መረዳታቸውን ለማረጋገጥ ምንባቡን እንዲገመግሙ ለማበረታታት ጥሩነቱን፣ በሀሳብ መስማማታቸውንና ተአማኒነቱን ለማረጋገጥ ከምንባቡ በኋላ የሚቀርቡ ጥያቄዎች ወሳኝ ናቸው፡፡የምንባቡን አጠቃላይ መልዕከት እንዲገልጹ መጠየቅ ያለበት በክፍል አንድ የመልመጃ ጥያቄ ላይ ነው፡፡ በክፍልአንድ፡-አንብቦ መረዳት ምንባቡን አንብበው ከምንባቡ የተረዱትን ለማወቅ ከአምስት ጥያቄዎች የተወሰኑት እንደሚከተለው ለማየት ተሞክሯል፡፡የቀረበው ጥያቄም ለምሳሌነት፡-

፩.የሚከተሉትን ጥየቄዎች በምንባቡ መሰረት“እውነት” ወይም “ሀሰት” በማለት መልስ ስጡ፡፡

1-የሰው ልጅ የሚጠቀምበት መግባቢያ ከአንደበቱ በሚያፈልቀው ቋንቋ ብቻ ነው፡፡
2-የቋንቋ ጥንት አመጣጥ እውቀት በመላምት ደረጃ ያለና ትክክለኛው ገና ያልተደረሰበት ነው፡፡

በአጠቃላይ የቀረቡት ጥያቄዎች በደፈናው የሚመለሱ ጥያቄዎች ናቸው፡፡ለምላሻቸው የሚሰጡት መልሶች ምክንያት እንዲገልጹ አልቀረበም፡፡ስለዚህ የምንባቡን መልዕክት መረዳት አለመረዳታቸውን ለማወቅ ስለሚያዳግት ጥያቄዎቹ በቃል አብራርተው የሚመልሱት ቢሆንና አልያም በእውነት ሀሰት ምላሻቸው ውስጥ ማብራሪያ እንዲያሰቀምጡ ቢደረግ ከምንባቡ የተረዱትን ለማወቅ ይረዳል ስለዚህ የምንባቡን አጠቃላይ መልዕክት መረዳት አለመረዳታቸውን ለማወቅ የቀረቡ የመገምገሚያ ጥያቄዎች መመሪያ አቀራረባቸው የተሻለ ሆኖ አለመቅረቡን ያሳያል፡፡

በምዕራፍ ሦስት ያለውን ስንመለከት በገጽ 35 እና 36 ምንባቡን መሰረት አደርገው ስለምንባቡ ምንነትና ከምንባቡ ምን እንደተገነዘቡና መረዳት አለመረዳታቸውን የሚገልጹበት ጥያቄዎች ቀርበዋል፡፡በክፍል አንድ አንብቦ መረዳት

፩.የምንባቡን ሃሳብ መሰረት በማድረግ ቀጥሎ የቀረቡትን ዐ.ነገሮች በጥሞና ካነበባችሁ በኃላ ትክክል የሆነውን “እውነት”ትክክል ያልሆነወን “ሀሰት” በማለት መልስ ስጡ፡፡

1-በአንድ ልቦለድ ውስጥ የግለሰብ አል.ያም የማህበረሰብ የህይወት ገጠመኝ ፈጠራዊ በሆነ መንገድ ሊቀርብ ይችላል፡፡

2-በልቦለድ ዓለም የሚሳሉ ገጸባህሪያት በገሃዱ ዓለም ላይ ሲኖሩ ሲንቀሳቀሱ የነበሩ ሰዎች ሊሆኑ ይችላሉ፡፡

በአጠቃላይ እነዚህ ጥያቄዎች ምንባቡን መረዳታቸውን ለማወቅ የቀረቡ ናቸው፡፡ ነገር ግን ለምላሻቸው የሚያቀርቡት መልስ ማብራሪያ እንዲያቀርቡ የቀረበ መመሪያ አለመኖሩ ምንባቡን ምን ያክል መረዳት አለመረዳት ለማወቅ ያዳግታል ስለዚህ የጥያቄዎች መመሪያ አግባብነት ባላቸው መንገድ መቅረብ አለባቸው፡፡

Nattal(1982) እና Grellet (1981) አንድ ንባብ አንብቦ ለመረዳት የቀረበውን ንባብ የአንባቢውን አእምሯዊ እውቀት ስነልሳናዊ ችሎታ በሂደት በማገናኘት የቀረበው ንባብ ትርጉም መስጠት ማለት ነው፡፡ለአስረጂነት የምዕራፍ አምስትን መማሪያ መጽሀፉ ውስጥ የቀረበ ምንባብ ተማሪዎች ምንባቡን ስለመረዳታቸው ከምንባቡ በኃላ የምንባቡን ፍሬ ሀሳብ ምንድ ነው? ከምንባቡ ምን ተገነዘባችሁ? የሚሉት ጥያቄዎች ከምንባቡ በኋላ አምሰት ጥያቄዎች ቀርበዋል፡፡እነሱም ለሃብነት በክፍል አንድ አንብቦ መረዳት

፩.ምንባቡን መሰረት በማድረግ የሚከተሉትን ፬.ነገሮች በጥሞና በማንበብ ትክክል የሆነውን “እውነት” ስህተት የሆነውን “ሀሰት” በማለት መልሱ፡፡

1-ደንታ ቢስ የሆኑ ሰዎች የ“ይቻለል”መርህ ተከታዮች ናቸው፡፡

2-የጽሁፉ አቅራቢ በዚህ ምድር ላይ የማይቻል ነገር የለም የሚል አቋም አላቸው፡፡

3-የሚቻሉ ነገሮችን “አይቻልም!” ሲሉ የነበሩ ሁሉ ትንቢታቸው ሰምሮላቸዋል፡፡

በአጠቃላይ ምንባቦችን አንብበው ለመገንዘባቸው ለማወቅ የቀረቡ ይዘቶች በሙሉ እውነት ወይም ሀሰት ብለው እንዲመልሱ የቀረቡ ናቸው፡፡ ምንባቡን አንብበው ስለመገንዘባቸው በቂ የሆነ ማብራሪያ እንዲያቀርቡ የጥያቄዎች መመሪያ አግባብ እንደሌላቸው ለማወቅ ተችሎል፡፡

4.1.9 የመገምገሚያ ጥያቄዎች ምንባቡን መሰረት አድርገው ከመቅረብ አንጻር በድህረ ምንባብ ጊዜ የሚሰጡና ከሚዘወተሩ እንቅስቃሴዎች አንዱና ዋነኛው በጽሁፍ ውስጥ ያለውን መረጃ ወይም ሀሳብ ለመፈተሽ የሚደረግ የጽሁፍ መልመጃዎች አጠቃቀም ነው፡፡ሲል Atkins (1995) ይገልጻል፡፡በመማሪያ መጽሀፍ ውስጥ በዕምራፍ አንድ"ቋንቋና ህብረተሰበ"በሚል ርዕስ የቋንቋ አጀማመር ይዘት ላይ የቀረበው ምንባብ የድህረ ምንባብ አቀራረቡ ምንባቡን መሰረት አድርገው ጥያቄዎቹ መቅረባቸውን ስንመለከት ምንባቡን መሰረት አድርገው የቀረቡት

አስረጂ፡-በገጽ 5 ክፍል አንድ፡-አንብቦ መረዳት በተራ ቁጥር

፩."እውነት" ወይም "ሀሰት" በማለት እንዲመልሱ አምስት ጥያቄዎች ቀርበዋል እነሱም ለአብነት ታክል፡-

1-የሰው ልጅ የሚጠቀምበት መግባቢያ ከአንደበቱ በሚያፈልቀው ቋንቋ ብቻ ነው፡፡

2-የቋንቋ ጥንት አመጣጥ እውቀት በመላምት ደረጃ ያለና ትክክለኛው ገና ያልተደረ ረሰበት ነው፡፡

3-ጥንታው ስዕሎች በድንጋይና በሸክላ ላይ ተጽፈው በቁፋሮ የተገኙ ጽሁፎች ስለ ቋንቋ ጥንት አመጣጥ በቂ መረጃ አስገኝተዋል፡፡

አስረጂ፡- በገጽ 5 ክፍል አንድ ተራ ቁጥር ፪.ለሚከተሉት ጥያቄዎች ከተሰጡት አማራጮች መካከል በምንባቡ መሰረት ተስማሚውን መልስ ምረጡ፡፡

1-ከሚከተሉት አንዱ ከአንደበት የሚወጣ ድምጽ ሁሉ ቋንቋ እንደማይሆን ማሳያ ነው?
ሀ-አንደበት ለንግግር ድምጾች የሰላ ከመሆን የተነሳ፣ ቁጥር ስፍር የሌላቸው ድምጾች ማውጣት መቻላቸው፤

ለ-የንግግር ድምጾች የተለዩና በቁጥርም የተወሰኑ ሆነው ፍች ለማስገኘት የሚቀናጁበት ሥርዓት ያላቸው መሆኑ፤

ሐ-የሰው ልጅ ሲያዝን ሲደሰትና ሲበሳጭ የሚያወጣቸው የለቅሶ የጩኸትና የሳቅ ድምጾች በቋንቋነት መቆጠራቸው ፤

መ-የሰውልጅ በአንደበቱ ማፍለቅ የሚችለው የንግግር ድምጾችን በመሆኑና ለሌሎች ድምጾች የሰላ አለመሆኑ

አስረጂ ፡- በገጽ 7 በክፍል አንድ በተራ ቁጥር ፫. ከምንባቡ ለቀረቡ ቃላትን መዝገበ ቃላትን ተጠቅመው ለቃላቱ ቀጥተኛ ፍቻቸውን ጻፉ፡፡

1-መላምት	6-አማልክት
2- ፀጋ	7-ገሀድ
3-ፍንጭ	8-ስነ-ሰብ
4-መጽናት	9-መጣጣም
5-ጎራ	10-ስልጣን

አስረጂ፡-በገጽ7 ክፍል ሁለት መናገር ቡድን መስርተው "የንግግር ቋንቋ አጀማመር" በሚለው ርዕስ ከተወያያችሁ በኋላ የደረሳችሁበን ድምዳሜ በቡድን መሪያቸው አማካኝነት ለክፍል ጓደኞቻቸው ተናገሩ፡፡

አስረጂ ፡- በገጽ 8 በክፍል ሦስት የቁስ አካላዊያንና የሀሳባውያን የቋንቋ አመጣጥ መላምት ደካማና ጠንካራ ጎን ለይተው እንዲያቀርቡ፤

አስረጂ፡-በገጽ9 በቋንቋ አጀማመር ላይ ያተኮረ እውነታዎችና የግል አስተያየት በማለት እንዲለዩ የቀረቡ ጽሁፎች፤ በአጠቃላይ ሲታይ በድህረ ንባብ ተግባራቱ ላይ ምንባቡን መሰረት አድርገው መጠየቅ የሚገባቸውን ጥያቄዎች የእወቀት ዘርፍ ጥያቄዎችና የክሂል ዘርፎች ከሞላ ጎድል መቅረባቸውን ያሳያል ሆኖም የቀረቡት ጥያቄዎች በአብዛያው ንባቡን መሰረት አድርገው መቅረባቸው የሚደገፍ ሆኖ ተገኝቷ፡፡

ምዕራፍ ሶስት ስንመለከት "ልቦለድ" በሚል ርዕስ የአጭርና የረጅም ልቦለድ ምንባብ ይዘት ከተነበበ በኋላ ምንባቡን መሰረት አድርገው የቀረቡ ጥያቄዎች በተወሰነ መልኩ እንደሚከተለው ቀርበዋል አስረጂ፡-በገጽ 35 እና 36 በክፍለ አንድ አንብቦ መረዳት ተራ ቁጥር ፩. ምንባቡን መሰረት በማድረግ ቀጥሎ የቀረቡትን ዐ.ነገሮች በጥሞና በማንበብ ትክክል የሆነውን እውነት ትክክል ያልሆነውን ሀሰት በማለት እንዲመልሱ አምስት ጥያቄዎች ቀርበዋል፡፡ ለሀብነት ታክል፡-

1-በአንድ ልቦለድ ውስጥ የግለሰብ አልያም የማህበረሰቡ የህይወት ገጠመኝ ፈጠራ በሆነ መንገድ ሊቀርብ ይችላል፡፡

2-በልቦለድ ዓለም የሚሳሉ ገጸባህሪት በገሀዱ ዓለም ላይ ሲኖሩ ሲንቀሳቀሱ የነበሩ ሰዎች ሊሆኑ ይችላሉ፡፡

በገጽ 36 በተራ ቁጥር ፪.የሚከተሉተን ቃላት ከምንባቡ የወጡ ናቸው፡፡በ"ሀ" ክፍል ለቀረቡት ቃላት ተመሳሳይ (አቻ) የሆኑትን በ"ለ" ክፍል ከቀረቡት በመምረጥ አዛምዱ፡፡

" ሀ "	" ለ"
1.ምናብ	ሀ.ገሀድ
2.እውን	ለ.ዝርው
3.ነጠላ	ሐ.ዋና
4.አጤነ	መ.አንድ
5.ዓብይ	ሠ.ሀሳብ
	ረ.አገናዘበ

፫.ምንባቡን መሰረት በማድረግ ለሚከተሉት ጥያቄዎች ከተሰጡት አማራጮች መካከል ትክክለኛውን በመምረጥ መልስ /ሽ/

1/ ከሚከተሉት ውስጥ ስለ ልቦለድ ትክክል የሆ ነው የቱ ነው?

ሀ/ልቦለድድርሰት የመጻፍ ፍለጎት ያለው ሰው በሙሉ ሊጽፈው የሚችለው ጥበብ ነው ለ/የልቦለድ ታሪክ በመረጃ የተደገፈ እንዲሆን ይጠበቃል፡፡ ሐ/ ልቦለድ በሰው የዕለት ከዕለት እንቅስቃሴንና ገጠመኝን መሰረት ድርጎ የሚጻፍ የፈጠራ ድርሰት ነው፡፡ መ/በልቦለድ የማስዋብ ወይም የማጋነን ሁኔታ አይፈቅድም፡፡

2/ቀጥሎ ከተዘረዘሩት አማራጮች መካከል የረጅም ልቦለድ ባህርያት ያልሆነው የቱ ነው? ሀ/ጠባብመቼት ለ/በርካታገጸባህሪያት ሐ/ከአንድበላይ ጭብጥ መ/ሰፊየገጸባህሪያት ገለጻ

በገጽ 38 ክፍል ሁለት፡-መናገር

፩.ከአንድ ረጅም ልቦለድ ውስጥ አንድ ክፍል በአንድ ገጽ ላይ ቀንጭባችሁ በጽሁፍ ለክፍል ጓደዮቻችሁ አቅርቡ፡፡

፪.በምልልስ የቀረበ የአንድ ልቦለድ ታሪክ መርጣችሁ አንብቡና በቡድን ሆናችሁ በመለማመድ ክፍል ውስጥ በጭውውት መልክ አቅርቡ፡፡

በአጠቃላይ ሲታይ ልቦለድ ከሚለው ምንባብ ላይ በድህረ ንባብ ተግባራቱ ላይ መጠየቅ የሚገባቸውን ጥያቄዎች ከሞላ ጎደል እንዳሞሉ ለማየት ተሞክሯል፡፡እያንዳንዱ ክሂልንና እውቀትን ለማስተማር የቀረቡት ጥያቄዎች ምንባቡን መሰረት አድርጎ የቀረቡ የክሂል ዓይነት ንባብን ና ንግግር ብቻ ያገናዘበ ነው፡፡ የክሂል ዘርፎቹ ሁሉም በመጠን በመጠኑ ቢቀርቡ የቀረበውን ምንባብ በሰፊው የመገንዘብ እድሉ ይኖራል፡፡ ነገር ግን ከምንባቡ ውጭ በሆኑ የተቀሩት ክሂልና የእውቀት ዘርፎች ላይ የተለያዩ መልመጃወዎች ተስተውሎል ፡፡

የድህረ ንባብ ጥያቄዎች ሲቀርቡ ምንባቡን መሰረት አድርገው ጥያቄዎች መቅረብ አለባቸው፡፡ተማሪዎች የምንባቡን ሀሳብ ሳይረዱ ወይም ምንባቡን ሳያነቡ የሚመልሷቸው ፤ጥያቄዎቹ ምንባቡ ውስጥ የሚገኙ ፤በምንባቡ መሰረት የሚመለሱ፤ ከተወሰነ በሀል ጋር የተሳሰረ መሆን፤ ከምንባቡ ቃል በቃል ተወሰወደው የቀረቡ፤ በተጨማሪም ከቋንቋ ክሂል ውጭ በሆነ እውቀት ወይም ልምድ የሚመለሱ መሆን የለባቸውም በማለት Hedage(1989)ይገልጻል፡፡በዚህ መሰረት መማሪያ መጽሀፉ ሲፈተሽ ምንባቡን መሰረት አድርገው የቀረቡ ጥያቄዎች እንደሚከተለው ለሀብነት ቀርቧል፡፡ ክፍል አንድ፡-አንብቦ መረዳት

በገጽ 69 በክፍል አንድ በተራ ቁጥር ፩. ምንባቡን መሰረት በማድረግ የሚከተሉትን ዐ.ነገሮች በጥሞና በማንበብ ትክክል የሆኑትን “እውነት”ትክክል ያልሆኑትን “ሀሰት” በማለት እንዲመልሱ አምስት ጥያቄዎቾች ቀርበዋል ለአስረጂነት፡-

1-ደንታ ቢስ የሆኑ ሰዎች የ"ይቻላል!"መርህ ተከታዮች ናቸው፡፡

2-የጽሁፉ አቅራቢ በዚህ ምድር ላይ የማይቻል ነገር የለም የሚል አቋም አላቸው፡፡ በገጽ 69 በተራ ቁጥር ፪. ከምንባቡ የወጡ ቃላት የመዝገበ ቃላት ፍች እንዲፈልጉ ቀርቧል፡፡

1-ተቆራኘ	6-መፍትሔ
2-ተስፋ	7-ስንቅ
3-ስኬት	8-ማነፅ
4-ሰበከ	9-ቀና
5-ተጨናገፈ	10-ጥልቅ

በገጽ 69 በተራ ቁጥር ፫. ምንባቡን መሠረት ያደረጉ በክፍል ውስጥ በጥንድ በመሆን እንዲነጋገሩባቸው ሦስት ጥያቄዎች ቀርበዋል፡፡

1-በምንባቡ ከቀረቡት አሰተሳሰቦች መካከል በህይወታችን ልንከተለው የሚገባው አስተሳሰብና የትኛውነው? ለምን ?አብራርታችሁ ተናገሩ፡፡

2-"አዲስ ታሪክ ለመስራት ይነቃቃል"የተባለው ትውለድን የትኛውን አስተሳሰብ የሚከተለው ነው?ለምንስ ስኬታማ ይሆናል ተባለ?

በገጽ 70 በክፍል ሁለት፡- የንግግር ክሂል የሚያዳብሩበት የቡድን ጥያቄዎች፡-

፩.በቡድን ሆናችሁ "ቀና አመለካከት"በሚል ርዕስ አጭር ጽሁፍ አዘጋጁና በክፍል ውስጥ በምትወክሉት አቅራቢ አማካይነት አቅርቡ፡፡

፪.በቡድን በመሆን ቀና አመለካከት ያለው ማህበራዊ ጠቀሜታ በተመለከተ ተወያዩና የደረሳችሁበትን ድምዳሜ ለክፍሉ አጋሩ፡፡

እነዚህ ጥያቄዎች በክፍል አንድና ሁለት ላይ ብቻ ምንባቡን መሰረት አድርገው የቀረቡ ናቸው፡፡ምንባቡን መሰረት አድርገው የቀረቡ ጥያቄዎች የቋንቋ ክሂል ማንበብና መናገርን ይዘው የቀረቡ ቢሆንም ሁሉንም ክሂል ምንባቡን መሰረት አድርገው አለመቅረቡ ድክመቱን ያሳያል፡፡በክፍል ሦስት በገጽ 71 የድርሰት ዓይነት፣በክፍል አራት የአማርኛ የቃል ክፍል በክፍል አምስት ምሳሌያዊ አነጋገሮች ሲሆን ምንባቡን

መሠረት አድርገው የቀረቡ ጥያቄዎች ውስን በመሆናቸው አቀራረቡ አጥጋቢ አለመሆኑን ያሳያል፡፡

4. 10 የምንባቦች ተነባቢነት

የምንባቦች ተነባቢነትን ለመለካት በርካታ የተነባቢነት ቀመሮች እንዳሉ ቢስተዋሉም ለዚህ ጥናት ግን ተመራጭ የሆነው የተነባቢነት ቀመር የFlesch እና Dale-Chall መሆናቸው የምንባቡ ተነባቢነት ለማረጋገጥ መረጃ ከሚሰጡት አንዱ የቀለም ቆጠራ ነው፡፡የቀለም ቆጠራው በሁለት ሁለተኛ ዲግሪ ባላቸው ሁለት መምህራን እና በአንድ አንደኛ ዲግሪ ባላት መምህርት አማካኝነት የሦስት ምንባቦች የቀለም ቆጠራ ከተከናወነ በኋላ ሦስቱም መምህራን በየግላቸው ያገኙትን የቀለም ቆጠራ ውጤት ተደምሮ ለሦስት ተከፍሎ የተገኘው አማካይ ውጤት በሰንጠረዥ ቀርቧል፡፡

ሰንጠረዥ3፡-የቀለም ቆጣሪዎች የቆጠራ ውጤት

ናሙና ምንባቦች	ከሦስቱ ቀለም ቆጠራዎች የተገኙ ምንባብ የቀለም ብዛት				
	ቆጣሪ ሀ	ቆጣሪ ለ	ቆጣሪ ሐ	አጠቃላይ ድምር	አማካይ
አንድ	294	313	321	928	309.33
ሁለት	304	308	319	931	310.33
ሦስት	256	254	290	800	266.66

ከላይ የቀረበው ሰንጠረዥ እንደምንመለከተው በሦስት መምህራን የተገኘው የቀለም ቆጠራ እያንዳንዱ ምንባብ ቆጣሪ ሀ ቆጣሪ ለ ቆጣሪ ሐ ተብሎ በተናጥልና በአማካይ ተመዝግቧል፡፡ከሦስቱ ምንባቦች መምህራኖች ለእያንዳንዱ ንባብ የሰጡት የቆጠራ ውጤት በአማካይ በቅደም ተከተል 309.33 ፣ 310.33 እና 266.66 ሆኖ ተመዝግቧል፡፡ አባሪ "ሀ"ይመልከቱ፡፡

ሰንጠረዥ 4፡-ከሶስቱ ምንባቦች የተገኘ ውጤት መግለጫ

ናሙና ምንባቦች	ተላውጠዎች				
	የቃላት ብዛት	የቀለም ብዛት(አማካይ)	የዐ.ነገር ብዛት	የቃላት ርዝመት	የዐ.ነገር ርዝመት
አንድ	100	309.33	8	3.09	12.5
ሁለት	100	310.33	6	3.10	16.66
ሦስት	100	266.66	17	2.66	5.88
ድምር	300	886.32	31	8.85	35.04
አማካይውጤት		295.44	10.33	2.95	11.66

በሰንጠረዡ እንደሚታየው የተነባቢነት መወሰኛ ቀመሮች ተግባራዊ ለማድረግ ስነድምጸ ልሳናዊ ተላዉጦች በሃዛዊ መረጃዎች ቀርበዋል፡፡ከባለ 300 መቶ ቃላትና ናሙና ምንባቦች ውስጥ የተገኙ የቀለም ብዛት ምንባብ አንድ 309.33 ምንባብ ሁለት 310.33 እና 266.66 ተመዝግቧል፡፡ የዐ.ነገሮች ብዛት በቅደም ተከተል ምንባብ አንድ 8 ምንባብ ሁለት 6 እና 17 ሆኖ ተመዝግቧል፡፡በተጨማሪም የቃላት ርዝመት በቅደም ተከታል ምንባብ አንድ 3.09 ምንባብ ሁለት 3.10 ምንባብ ሦስት 2.66 ሆኖ ተመዝግቧል፡፡እንዲሁም የዐ.ነገር ርዝመት ምንባብ አንድ 12.5 ምንባብ ሁለት 16.66 ምንባብ ሦስት 5.88 ሆኖ ተመዝግቧል፡፡

ምንባቦቹ የቃላት (ቀለማት) ርዝመት ለመወሰን በእያንዳንዱ ምንባብ የተካተቱ ቀለማትን ከምንባቡ ለተወሰዱ 100 ቃላት በማካፈል የተሰራ ነው፡፡

እነዚህ የቃላት የቀለማት የዐ.ነገሮችን ብዛትና ርዝመት መሰረት በማድረግ የምንባቦችን ተነባቢነት ደረጃ እንዲሰላ ተደርጓል፡፡

ስለዘህ በDale-Chall የተነባቢነት ቀመር የሶስቱ ምንባቦች የንባብ ውጤትና የክፍል ደረጃ ለመፈተሽ በDalle-Chall የቃለት መዝገብ ውስጥ ለቀመር ስሌቱ የሚመረጡ ቃላት በ300 የቃለት ዝርዝር መዝገብ ውስጥ ያልተካተቱና ያልተለመዱ ቃላትን በመቶ ቃላት ምንባብ ውስጥ ቆጥሮ ማስፈር እነዚህን ያልተለመዱ ቃላት ለመለየት በቅድሚያ አንድ ቃል አስቸጋሪ ወይም ያልተለመዱ ናቸው የሚባለው በቋንቋ ትምህርት ውስጥ ተደጋግመው የማይመጡ እና የማይዘወተሩ ሲሆኑ ነው፡፡የቃላት ውስብስብነት እየጨመረ በሄደ ቁጥር የቃላት ተዘውታሪነት እየቀነሰ ይመጣል፡፡ይህ ውስብስብነት የሚከሰተው በቃላት ውስጥ የቅጥያ ምዕላዶች ቁጥር እየጨመረ ሲመጣ ነው፡፡በማለት Dale -Chall (1995) ይገልጻ፡፡ይህንንም Lorge (1944) እና Gunning (1952) አስቸጋሪ የሚባሉ ቃላትን ሦስትና ከሦት በላይ ቀለም ያላቸው ቃላቶች እንደሆኑ ይገልጻሉ፡፡ይህ የሚያሳየው የቅጥያ ምዕላዶች ቁጥር እየጨመረ በሄደ ቁጥር የቀለሞች ብዛትም በተመሳሳይ መልኩ እየጨመረ እንደሚሄድ የሚያደርጎቸው ደግሞ አንድም የእርባታ አልያም የምስረታ ምዕላድ ቢበዛም የእርባታና የምስረታ ምዕላዶችን አጣምረው የያዙ ቅጥያ ቃላትና ሀረጋት ሲሆኑ ነው፡፡ስለዚህ የ Lorge(1944) እና Gunning(1952) መረጃን መሰረት በማድረግ ሶስትና ከሶስት በላይ ቀለም ያላቸውን በሦስት ምንባቦች የሚገኙትን የምስረታና የእርባታ ምዕለዶችን (ያልተለመዱ) ቃላትን ከሚከተለው ሰንጠረዥ ማየት ይቻላል፡፡

ሰንጠረዥ5፡-ከሦስት ምንባቦች የተገኙ ያልተለመዱ ቃላት ብዛት

ናሙና ምንባቦች	የእርባታ ቅጥያ ቃላት ብዛት	የምስረታ ቅጥያ ቃላት ብዛት	የምስረታና የእርባታ ቅጥያ ቃላት ብዛታ	ድምር
አንድ	27	7	3	37
ሁለት	28	8	1	38
ሦሰት	35	5	1	41
ድምር	90	20	5	116

በሰንጠረዥ እንደቀረበው ምንባብ አንድ 27 የእርባታ ቅጥያ ቃላት ብዛት 7 የምስረታ ቅጥያ ቃላት ብዛት የምስረታ የእርባታ ቅጥያ ቃላት ብዛት 3 በድምሩ 37 ያልተለመዱ

ቃላት ተገኘቷል፡፡ምንባብ ሁለት የእርባታ ቅጥያ ቃላት ብዛት 28 የምስረታ ቅጥያ ቃላት ብዛት 8 ምስረታ የእርባታ ቅጥያ ቃላት ብዛት 1 በድምሩ 37 ያልተለመዱ ቃላት እንዳሉ ተመዝግቧል፡፡ምንባብ ሦስት 35 የእርባታ ቅጥያ ቃላት ብዛት 5 የምስረታ ቅጥያ ብዛት 1 የምስረታ የእርባታ ቅጥያ ቃላት ብዛት በድምሩ 41 ያልተለመዱ ቃላት እንዳሉ ተመዝግቧል፡፡እነዚህ በሶስት ምንባቦች የሚገኙ ያልተለመዱ ቃላት ውጤት መሰረት በማድረግ የDalle-Chall የተነባቢነት ቅለት መወሰኛ ቀመር ስሌትን መሰረት በመጠቀም የተገመቱለትን የክፍል ደረጃ ማወቅ ያስችላል፡፡እነሱም፡-

. የነጥብ ውጤት= (0.0496xአማካይ የዐ.ነገር ርዝመት) +(0.1579x ያልተለመዱ ቃላትን

ለቃላት ብዛት ማካፈልና በመቶ በማባዛት) +3.6365

በ Dale-Chall የተነባቢነት መወሰኛ ቀመር የሶስቱ ምንባቦች የንባብ ውጤት

ናሙና ምንባቦች	የተገመቱ የክፍል ደረጃ		
	የDalle-Chall የነጥብ ውጤት	አማካይ ውጤት	የተገመተለት የክፍል ደረጃ
አንድ	10.0988	10.3214	ለድህረ ምረቃ
ሁለት	10.4630		ለድህረ ምረቃ
ሶስት	10.4020		ለድህረ ምረቃ

በሰንጠረዥ እንደሚታየው በDalle-Chall ቀመር ስሌት የሶስቱ ናሙና ምንባቦች የንባብ ደረጃ ውጤት በቅደም ተከተል ምንባብ አንድ 10.0988፣ 10.4630 እና 10.4020 ሆኖ ተመዝግቧል፡፡የDalle-Chall የነጥብ ውጤት አተረጓገም መሰረት ስሌቱ አስርና በላይ ቁጥር የሚመጣ ከሆነ ለድህረ ምረቃ የሚመጥን መሆኑን የሚያመለክት ነው፡፡ ስለዚህየሦስቱ ምንባቦች አማካይ ውጤትም 10.3214 ሆኖ ተሰልቷል፡፡ይህ ውጤት በDalle-Chall ውጤት አተረጓገም መሰረት በጣም ከባድ የሚባል ነው፡፡

ከላይ የቀረቡ መረጃ መሠረት በማድረግ የናሙና ምንባቦች የክብደት ደረጃ በንጽጽር ሲታይ ምንባብ አንድ 10.0988 ከባድ ምንባብ ሁለት 10.4630 እጅግ በጣም ከባድ ምንባብ ሦስት 10.4020 በጣም ከባድ ሆኗ ተመዝግቧል፡፡በደረጃ ሰንጠረዥ መሰረት የቀመር ስሌቱ የሚያመለክተው ምንባቦቹ ለ10ኛ ክፍል ደረጃ ከባድ መሆናቸው ነው፡፡ ለዝርዝሩ አባሪ ሐ ይመለከቱ፡፡

በምዕራፍ ሁለት በተደጋጋሚ እንደተገለጸው ለተነባቢነት መወሰኛ ዋነኛ መሳሪያ ተነባቢነት ቀመር መሆኑን ባለሙያዎች Allan(2005)፣Taylor (1953)፣ ክንዴነ ሀ (2003)፣ Foulgr (2009) ይገልጻሉ፡፡ተነባቢነት በመማር ማስተማር ሂደት ከፍተኛ ድርሻ ስላለው በጥናት መደገፍ እንዳለበትም Harmer(1983)እና pikulski(2002)ይጣክራሉ፡ ፡

በአጠቃላይ የቀረቡ ሦስት ምንባቦች በDalle-Chall የደረጃ ሰንጠረዥ ሲታይ ምንባቦቹ በጣም ከባድ መሆናቸውንና 10ኛ ክፍል የሚገኙ ተማሪዎች ደረጃ በላይ መሆናቸውንያመለክታል፡፡ስለዚህ በመማሪያ መጽሀፍ ውስጥ ለመማሪያነት የሚመረጡ ምንባቦች ከተማሪዎች የክፍል ደረጃ መሠረት ያደረጉ መሆን እንዳለባቸው ምሁራን Pikulski (2002) እና Harmer (1983) ያስረዳሉ፡ ፡

4.11 የዝግ ፍተና መረጃ ትንተና

የበ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ ከቀረቡት አስር ምንባቦች መካከል ምዕራፍ አንድ፣ምዕራፍ ሦስትና ምዕራፍ አምስት ከሁለት ትምህርት ቤቶች ጅዳ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የሁለት ክፍል ተማሪዎች ብዛት 50 አጋሮ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የሁለት ክፍል ተማሪዎች ብዛት 50 በተከታታይ ሳምንታት እንዲፈተኑ ተደርጓል፡፡ለዝርዝር አባሪ ሐ ይመልከቱ፡፡

በዝግ ፈተና ዘዴ የምንባቦች ተነባቢነት በተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ መረጃ እንዲሰበሰብ ተደርጎል፡፡የፈተናውም ውጤት ታርሞ ባገኙት ውጤት መሰረት በደረጃ ተቀምጧል፡፡አባሪ መ ይመልከቱ፡፡

ሠንጠረዥ ስድስት፡- በሶስቱ ምንባብ ዝግ የፈተና ናሙና ምንባቦች የተገኘው ውጤት

በዝግ ፈተና ዘዴ የንባብ ደረጃ መለኪያ	የውጤት መግለጫ	ምንባብ አንድ		ምንባብ ሁለት		ምንባብ ሦስት		የናሙና ተፈታኞች ብዛት በመቶ
		በቁጥር	በመቶ	በቁጥር	በመቶ	በቁጥር	በመቶ	
ለመረዳት ቀላል	ከ60 በላይ	20	20%	15	15%	12	12%	15.66
መካከለኛ	ከ40-59	45	45%	51	51%	40	40%	45.33
ለመረዳት ከባድ	40 በታች	35	35%	34	34%	48	48%	39

ከላይ የቀረበው የሰንጠረዥ መግለጫ አንብቦ የመረዳት ችሎታ ውጤት ለማመልከት የመማሪያ መጽሀፍ ምንባቦች በዝግ ፈተና ዘዴ ሶስት ደረጃ ተሰጥቷቸዋል ምንባቡን አንብበው በራሳቸው መረዳት የሚችሉ ከ60 እና ከዚያ በላይ ውጤት ያስመዘገቡ፤ ምንባቡን በእገዛ አንብበው መረዳት የሚችሉ 40-59 ውጤት ያስመዘገቡ፤ምንባቡን እገዛ ቢደረግላቸውም ምንባቡን አንብበው መረዳት የማይችሉ ከ40 በታች ውጤት ያስመዘገቡ ተብለው ተመድበዋል፡፡

በአጠቃላይ ከሰንጠረዥ እንደሚታየው ምንባቡን በራሳቸው ያለ እገዛ አንብበው መረዳት የቻሉ ከ60% በላይ ውጤት ያስመዘገቡ ንባብ አንድ ላይ 20 (20%) ተማሪዎች ምንባብ ሁለት 15(15%) ተማረዎች ምንባብ ሦስት 12(12%) ተማሪዎች ናቸው፡፡

ምንባቡን እገዛ ተደርጎላቸው መረዳት የቻሉ ከ40-59 ምንባብ አንድ 45 (45%)ተማሪዎች ምንባብ ሁለት 51(51%) ተማሪዎች ምንባብ ሦስት 40(40%) ተማሪዎች ናቸው፡፡በተጨማሪም በእገዛም ቢሆን ምንባቡን አንብበው መረዳት የማይችሉ ከ40% በታች ውጤት ያስመዘገቡ ምንባብ አንድ 35 (35%)ተማሪዎች ምንባብ ሁለት 34(34%) ተመማሪዎች ምንባብ ሦስት 48 (48%)ተማሪዎች ሆነው ተመዝግቧል፡፡

ከአጠቃላይ ተፈታዮች ከ60 በላይ ውጤት ያስመዘገቡ 15.66 ብቻ ናቸው፡፡የአንብቦ መረዳት ውጤታቸው ከ40-59 ያስመዘገቡ ምንባቡን በእገዛ መረዳት የቻሉት 45.3 ተማሪዎች ሲሆኑ በአንብቦ መረዳት ችሎታ ውጤታቸው ከ40% በታች የሆኑና እገዛ ቢደረግላቸው እንኳን ምንባቡን አንብበው መረዳት ያልቻሉ 39 ሆነው ተመዝግበዋል፡፡

በዝግ የፈተናው ዘዴ የተማሪዎችን ያአንብቦ መረዳት በተነባቢነት ደረጃ መወሰኛ ተሰልቷል፡፡የክብደት ደረጃው በሶስቱ ምንባብ የተገኘወ ውጤት በመወሰኛው ቀመር መሰረት ምንባቡ እንደሚያሳየው ምንባቦቹ ጠንከረ ያሉ ሲሆኑ የክብደት ደረጃቸው እርስ በእርስ ሲነጻጸር ከተፈታኞቹ ቁጥር አንጻር መገንዘብ ተችሎል፡፡ሰለዚህ ምንባቡ ለተዘጋጀለት የክፍል ደረጃ ለተማሪዎች ከባድ መሆናቸውና አንብቦ ለመረዳት አስቸጋሪ መሆናቸውን ያሳያል፡፡

4.12 የጽሁፍ መጠይቅ መረጃ ትንተና

ይህ የጽሁፍ መጠይቅ 10ኛክፍል በመማር ማስተማር ላይ ከሚገኙ መምህራን የተወሰደ የጽሁፍ መጠይቅ መረጃ ትንተና ነው፡፡የመጠይቁን ዓላማ በመግለጽ ለሚሰጡት ትክክለኛ መረጃ ለዚህ ጥናት የራሱ የሆነ አስተዋጽኦ እንደሚኖረው ተገልጾ፤ከሦስት መምህራን የተሰበሰቡ የጽሁፍ መጠይቆች እንደሚከተለው ነው፡፡

በ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች ተነባቢነታቸውምን ይመስላል?የቀረቡት ምንባቦች ከተወሰነው በቀር በአብዛኛውበምንባቡ ውስጥ የቀረቡ ይዘቶች ካለፈው የክፍል ደረጃ ጋር ተመሳሳይነት ያላቸው መሆናቸውና አሁን ሲማሩት አዲስነት ስለማይታይባቸው ምንባቦቹ ተነባቢነታቸው ከልማዳቸው ጋር የተቀራረቡ ይዘቶች በመሆናቸውና በምንባቡ ውስጥ የቀረቡ ቃላት የአገላለጽ ውበት የዐ.ነገሮች አደረጃጀት የሀሳብ ፍሰትና የይዘት ተገቢነት አግባብነት እንዳላቸው በመግለጽ ነገር ግን በአብዛኛው የይዘት ድግግሞሽ እንዳላቸው በመግለጽና የቀረቡት ምንባቦች ይበልጥ ተነባቢነት እንዲኖራቸው ከምንባቦች ውስጥ አዳዲስ ቃላት በማውጣት ተማሪዎች እንዲለማመዱ ቢደረግ፤ ውቅታዊነት ይዘት ያላቸውና የተማሪዎችን ስሜት ሊይዝ የሚችል ምንባቦች ቢቀርቡ የተነባቢነት ደረጃው የተሻለ የሆናል የሚል ምላሽ ሰጥተዋል፡፡

በ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች ከተማሪዎች የክፍል ደረጃ ጋር ተመጣጣኝነት አለው ይላሉ?ምንባቦቹ ከተማሪዎች ደረጃ አንጻር በአብዛኛው ተመጣጣኝ አለው፡፡ነገር ግን ከክፍል ደረጃው ጋር ያላቸው ተመጣጣኝነት

ቀደም ሲል ከተማሩት ይዘት ጋር አንድ ሆነው በቀጣዩ ክፍል ይዘታቸው ሰፋ ብለው ቢቀርቡ ይመረጣል፡፡በ9ኛ ክፍል የቀረቡ ይዘቶች በ10ኛ ክፍል ላይ ይዘቶች በሰፊው ቀርበው አይሰተዋልም፡፡የሚቀርቡት ምንባቦች አዝጊነት በስፋት አይታይባቸውም፣ የተማሪውን የእድሞ ደረጃ መሰረት አድርገው አለመቅረባቸውን ይገልጻሉ፡፡በ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የሚቀርቡ ምንባቦች አንብቦ መረዳት ችሎታ እንዲያጎለብቱ ምን መደረግ አለበት ይላሉ?በመማሪያ መጽሀፍ ውስጥ መቅረብ ያለባቸው ምንባቦች ከተማሪው የክፍል ደረጃ ጋርና እድሜያቸውን ያማከለ መሆን አለበት ከክፍል ደረጃው ከፍ ካለ አንብቦ ለመረዳት ይቸገራሉ፡፡ይህ ሲሆን ደግሞ ተማሪው የማንበብ ፍላጎቱን ያጣል፡፡የእድሜ ደረጃ ደግሞ የ10ኛ ክፍል ተማሪ በወጣትነት የእድሜ ደረጃ ክልል ላይ ያሉ በመሆናቸው ነገሮችን ለማበላሸትም ለማወቅም ያላቸው ተነሳሽነት በዚህ የእድሜ ደረጃ ክልል በመሆን መቅረብ ያለባቸው ይዘቶች አስተማሪ፣አመራማሪ፣እውቀት ነክ እና የተለያዩ የጥናት ዳሰሳ በማድረግ ምንባቦቹ ቢቀርቡ የተሻለ መሆኑንና አሁን እየተማሩ ያሉ የምንባብ ይዘቶችም ለማስተማር ጥሩ ሆነው ለወደፊት የተሻለ ሆነው ቢቀርቡ በማለት ምላሽ ሰጥቷል፡፡

በ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውሰጥ የምንባቦች አቀራረብና አደረጃጀት በቅድመ ንባብ፣በንባብ ጊዜናበድህረ ንባብ ወቅት የምንባቦች አቀራረብና አደረጃጀት ምን ይመስላል?ምን መሆን አለበት ተብለው ሲጠየቁበቅድመ ንባብ የተማሪዎችን የቀደመ ልምድና እውቀት የሚያመላክቱ ቀጥሎም ወደ ሚማሩት ትምህርት የሚያመራቸው በአብዛኛው በቃል የሚመለሱና አልፎ አልፎም በጽሁፍ የሚመልሱበት ጥያቄዎች ያቀፉ መሆናቸውን በመግለጽ የተማሪዎችን የመማር ሂደት የሚያመቹ የቅድመ ንባብ ጥያቄዎች የታቀደላቸውን ዓላማ በሚያሳካ ሁኔታ በአብዛኛው ለንባቡ መንደርደሪያ የሚሆኑ መሆናቸውን አስቀምጠዋል፡፡

ከንባብ ጊዜ ተገባራት አንጻር በመማሪያ መጽሀፍ የቀረቡት ምንባቦች በተወሰኑ ምንባቦች መካከል ቆም እያደረጉ በምንባቡ ዙሪያ ላይ የሚቀርቡጥያቄዎች ለንባብ ጊዜው ተግባራቱ ጥሩ ሆኖ እነዚህ ምንባቦች በአብዛኛው መመለስ ያለባቸው በቃል ንግግር ነው፡፡ለጽህፈት ክሂል በምንባብ ጊዜ ትኩረት አይሰጥም፡፡ በመምህሩም መምሪያ ላይ በንባብ ጊዜ ተግባራት ላይ መፈጸም ያለባቸውን መመሪያ በግልጽ አያስቀምጡም፡፡ምንባቦቹ ቀደም ሲል በቅደመ ንባብ የገመቱትን ሀሳቦች በምንባቡ ውስጥ ተካተው የቀረቡና ተከታታይነት ያላቸው ይዘቶች ናቸው፡፡በምንባቦቹ መካከል የሚቀረቡ ጥያቄዎች እየገመቱና እያረጋገጡ የሚሄዱባቸው ይዘቶች ጥሩ ናቸው፡፡

በድህረ ንባብ አንድ ንባብ ከተነበበ በኋላ የሚመጡ መልመጃዎች የሚካተቱበት የ10ኛ ክፍል መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረቡ ጥያቄዎች አብዛኛዎቹ የሚያተኩሩት አንብቦ መመለስና አዳምጦ መመለስ ላይ ነው፡፡ ድህረ ንባብ ጥያቄዎች ላይ በሁሉም የክሂል ዘርፎችና የእውቀት ዘርፎችን እኩል በሆነ መንገድ አካቶ ቢይዝ ይመረጣል፡፡በድህረ ንባብ ተግባራት ክንዋኔዎች ተከታታይነትን ባሟላ መልኩ ተሰድረው የቀረቡ ናቸ፡፡

4.2 የውጤት ማብራሪያ

ይህን ጥናት ከዳር ለማድረስ የሰነድ ፍተሻ ፣ዝግ ፈተና እና የጽሁፍ መጠይቅ ለመረጃ መሰብሰቢያነት ውሏል፡የተገኘው ውጤትም የሚከተለውን ይመስላል፡፡የመማሪያ መጽሀፍ ከምንባብ ክሂል ይዘቶች አንጻር ተነባቢነታቸውን በDale-chall የተነባቢነት ቀመር የምንባቦችን አደረጃጀት ደግሞ ከቅድመ ንባብ ፣ከንባብ ጊዜና ከድህረ ንባብ አንጻር ያላቸውን አደረጃጀት ፈትሿል፡፡ አጥኚዋ ይህንን ጥናት ዳር ለማድረስ የሚያስችሉ የመነሻ ሀሳቦች ከጥናቱ ዓላማ ጋር ተዛማጅነት ካላቸው መጻህፍትና የመረጃ ምንጮች በማሰባሰብ ክለሳ ድርሳናትን አጠናክራለች፡፡በክለሳ ድርሳናት ላይ ምሁራን ያቀረቧቸው ደጋፊ ሃሳቦች መሰረት በማድረግ ምንባቦች ተገምግመዋል፡፡ከሰነድ ፍተሻ፣ ከዝግ ፈተና እና ከጽሁፍ መጠይቅ ከተገኙ መረጃዎች ጋር ተደራጅተው ተተንትነው በተገኘው ውጤት መሰረት ከመማሪያ መጽሀፉ የተወሰዱ ሦስት ምንባቦች ምዕራፍ አንድ "የቋንቋ አጀማመር" ምዕራፍ ሦስት "ልቦለድ" ምዕራፍ አምስት "ቀና አመለካከት" እነዚህ ምንባቦች አቀራረብ አደረጃጀት ከተነባቢነት አንጻር ተፈትሸው፡፡ የሚከተለውን ውጤት አስገኝተዋል፡፡ጥናቱ ይዞት የተነሳው የመጀመሪያው ጥያቄ ተተኳሪ በሆነው መጸሃፍ ውስጥ የተካተቱ የምንባብ ክሂል አቀራረባቸውን ማየት

ከምንባቡ በፊት የቀረቡ መሪ ጥያቄዎች ለምንባቡ ፍንጭ ማነቃቂያ እንዲሆን ይበልጥ እንዲያነቡ እውቀት ይዘው ወደ ምንባቡ እንዲገቡ ሆኖ የቀረበ ነው፡፡ Beatiel etal.(1984) Aebersold እና Field (1997) ቅደመ ንባብ ጥያቄዎች የተማሪዎች እውቀት እንዲጎለብትና ለምንባቡ መንደርደሪያ የሚሆኑ ጥያቄዎች የሚስተዋልበት ነው፡፡በማለት ምሁራኖች የገለጹት ሀሳብ ከጥናቱ ውጤት ጋር ተደጋጋፊነት አለው፡፡

ከምንባቡ በፊት የቀረቡ መሪ ጥያቄዎች ለምንባቡ መነሻና ምንባቡን ለማንበብ ፍላጎት እንዲኖር ሆኖ የቀረበ ነው፡፡ Grellet (1981) Nattal (1982) Barr እና Jonson (1997) የቅደመ ንባብ ጥያቄዎች የሚቀርቡት ተማሪዎች ምንባቡን ከማንበባቸው በፊት ለምንባቡ ፍንጭና ጥቆማ ሊሰጥ የሚገባ ለምንባቡ መንደርደሪያ ሊሆን የሚችል

ይዘቶች የሚቀርቡበት ናቸው፡፡በማለት ያብራሩት ሀሳብ ከዚህ ጥናት ጋር ሲተያይ ተደጋጋፊነት ያሳያል፡፡

ተምረው ካለፉት የክፍል ደረጃ የምንባቦች ተለጣጣቂነት በ9ኛ ክፍል የተማሯቸውን ይዘቶች በ10ኛ ክፍል ይዘቱ የከብደት ደረጃውንና ምንባቡ ጥልቀት እንደሚጎድለው በጥናቱ ታይቷል፡፡ይህ ጥናት ማርት (2004) ካጠናቸው ጥናት ጋር ምንባቦቹ የ ጥልቀትና የክብደት ደረጃ እንደሚጎድላቸው በማሳየት ጥናቱ ከማርታ ጋር ተደጋጋፊነት አለው፡፡

የምንባቡ ዓላማና ይዘት አቀራረብ የምዕራፍ አንድ የቋንቋ አጀማመር በሚለው ርዕስ ውስጥ የምንባቡ ዓላማ ስለቋንቋ አጀማመር አመጣጥ በመላምት ደረጃ ያለ የምንባቡ ዓላማ ላይ ስለ ቋንቋ አጀማመር ከቀረቡት መላምቶች የተወሰነውን ብቻ ለመማሪያነት መቅረባቸው የምንባቡን ዓለማ የንብቡን ይዘት አሳይቷል፡፡በተጨማሪም ለመማሪያነት የቀረበው ምዕራፍ ሦስትና ምዕራፍ አምስት ምንባብ የምንባቦቹ ዓላማ ስለ ስነ-ጽሁፍንና ስነምግባር ለማስተማር የቀረበ መሆኑን ያሳያል፡፡ Dubin እና bycin (1991) Bezman (1995) የምንባብ ዋና ዓላማና ይዘት አንባቢያን በምንባቡ ላይ በማተኳር የምንባቡ መልዕክት በትክክል እነዲረዱና ጭብጥ እንዲይዙ መድረግ ነው፡፡የህ ጥናት ምሁራኖች ካነሱት ሀሳብ ጋር የሚደጋገፍ ነው፡፡

የቀረበው ምንባብ እንዲነበብ የቀረበበት የንባብ ስልት ተማሪዎች ድምጻቸውን ሳያሰሙ በዝምታ (በለሆሳስ) የንባብ ስልት ምንባቡ እንዲነቡ በመምህሩ መምሪያ መጽሀፍ ቀርቧል፡፡Nattal (1982) Grellet (1981) የተለያዩ ጽሁፎችን ለተለያየ ዓላማ ሲነበብ አንባቢዎች የተለያየ የንባብ ስልቶችን መጠቀም የግድ ነው፡፡አንደን ምንባብ ድምጻችን ሳናሰማ በዝምታ የምናነብ ከሆነ ከቀረበው ምንባብ መረጃዎችን መገንዘብ እንችላለን፡፡ በማለት ምሁራን ካቀረቡት ሃሰብ ጋር አቀራረቡ ተደጋጋፊነት አለው፡፡

የምንባቡን አጠቃላይ መልዕክት እንዲገልጹ ምንባቡን መረዳት አለመረዳታቸውን ለመገንዘብ ከምንባቡ በኋላ በሶስቱም ምንባብ የቀረቡት የክፍል አንድ ጥያቄዎች ሁሉም የሚመለሱት እውነት ወይም ሀሰት ተብለው እንዲመለሱ የቀረቡ መሆናቸውን ያሳያል፡፡Grellet (1981) Nattal (1982) William (1984) አነብቦ መረዳት ማለት ለንባብ የቀረበውን ጽሁፍ የአንባቢውን አእምሮአዊ እውቀት እንዲሁም ስነልሳናዊ ችሎታ በሂደት በማገናኘት ለተጻፊው ጽሁፍ ወይም ምንባብ ትርጉም መስጠት ነው፡፡ በማለት ይገልጻሉ፡፡ይህ ጥናት ምሁራኖች ከቀረቡት ሀሳብ ጋር ይቃረናል፡፡ምክንያቱም

የምንባቡን አጠቃላይ መልዕክት መረዳት አለመረዳታቸውን ለማወቅ ማብራሪያ እንዲሰጡ ባለመደረጉ የጥናቱ ግኝት ክፍተት ያሳያል፡፡

የመገምገሚያ ጥያቄዎች ምንባቡን መሰረት በማድረግ በሦስቱም ምንባብ ውስጥ የቀረቡ የድህረ ምንባብ ጥያቄዎች በአብዛኛው ከምንባቡ መነሻ ያደረጉ ናቸው፡፡ነገር ግን ምንባቡን መሰረት በማድረግ ሁሉም የክሂል ዘርፎች እና የእውቀት ዘርፎች ምንባቡን መሰረት አድርገው ጥያቄዎች አለመቅረባቸው በጥናቱ ተስተዎሎል፡፡Atkins (1995) Hedages (1989) Dubinእና Bycin (1991) ድህረ ምንባብ ጊዜ ከሚዘወተሩ እንቅስቃሴዎች አንዱና ዋነኛው በጽሁፍ ውስጥ ያለው መረጃ ወይም የጽሁፍ መልመጃዎች አጠቃቀም ነው፡፡ከምንባቡ የሚወጡ መልመጃዎች ማተኳር ያለበት ሰዋሰው፣ቃላት ፣ነግግር ወዘተ ናቸው፡፡በማለት ምሁራን ይገልጻሉ፡፡ይህ ጥናት ምሁራን ካስቀመጡት ጋር ተደጋጋፊነት የለውም፡፡ምክንያቱም ምንባቡን መሰረት በማድረግ አራቱም የቋንቋ ክሂልና የእውቀት ዘርፎች ከቀረቡት ምንባብ ውስጥ አለመቅረባቸው የጥናቱን ክፍተት ያሳያል፡፡

ሁለተኛው በመማሪያ መጽሃፍ ውስጥ ተመርጠው የቀረቡ ምንባቦች ከክፍል ደረጃው ጋር ያለው ግንኙነት ማየት በ Dalle-Chall የተነባቢነት ቀመር ስሌት የሶስት ናሙና ምንባቦች የንባብ ደረጃ ውጤት ምንባብ አንድ 10.0988 ምንባብ ሁለት 10.4630 ምንባብ ሦስት 10.4020 ሆኖ ተሰልቷል፡፡ይህ ውጤት በ Dalle-Chall ዝርዝር ሰንጠረዥ አተረጎገም መሰረት ከ10 እና በላይ ውጤት የሚመዘገብ ከሆነ ከ16ኛ ክፍል ደረጃ በላይ (ለድህረ ምረቃ) የሚመጥን መሆኑ ነው፡፡ይህም ውጤት የሚያሳየው የተነባቢነት የቁጥር ቀመሮች የተገኘው የንባብ ቅለት ነጥብ የምንባቦች የደረጃ ውጤት ከምንባብ አንድ በቀር ከሁለቱም ተመሳሳይ ውጤት መገኘቱ ያመለክታል፡፡ነገር ግን ሦስቱም ምንባብ ለኮሌጅ ደረጃ የሚመጥን ሆኖ ተገኝቷል፡፡በመማር ማስተማር ሂደት በመማሪያ መጽሃፍ የሚዘጋጁ ምንባቦች በክፍል ደረጃው ተመድበው የሚገኙ ተማሪዎች ብዙም ሳይቸገሩ ሃሳቡን በቀላሉ ሊረዱትና ሊያስደስት የሚችል ምንባብ ተነባቢነት እንዳለው ጌታቸው(1986) መጋቢው(2009) ማርታ (2004) ክንዴነህ (2003) ይገልጻሉ፡፡በDalle-Chall የተገኘው ውጤት የሚያሳየው ሶስቱም ምንባቦች ተነባቢነት እንደሌላቸው በ10ኛ ክፍል ደረጃ የሚገኙ ተማሪዎች ምንባቦቹን አንብበው ለመረዳት የማይቻሉና ከደረጃው በላይ ሆነው መገኘታቸው ነው፡፡

ሦስተኛው ምንባቡ ለደረጃው ተማሪዎች ያላቸው ተነባቢነት በዝግ የፈተና ዘዴ የተማሪዎችን የአንብቦ መረዳት ችሎታ ለመለካት የተማሪዎችን ውጤት መሰረት ያደረገ የተነባቢነት ደረጃ መወሰኛ መስፈርቶች (በደረጃው መለኪያ) ተሰልቷል፡፡ዝግ የፈተና ዘዴ በምንባቡ በአንባቢው መካከል ያለውን ግንኙነት መቃኘት ስለሚያስችል የተማሪዎች የአንብቦ መረዳት አቅም ለመለየት ውጤቱን አስተማማኝ እንዲያደርገው በምዕራፍ ሁለት እንደተገለጸው ምንባቦቹ ሲዘጋጁ የምንባቡን ተነባቢነት ወይም የክብደት ደረጃ ከብዙኃኑ ተማሪዎች ጋር የተመጣጠነ መሆን እንዳለበት Hedge(1987)እና Nuttall (1982) ቢያስመዘግቡም የተገኘው ውጤት የሚያሳየው አብዛኛው ተማሪ ምንባቡን እገዛ ተደርጎላቸው መረዳት የቻሉ መሆናቸው ነው፡፡ይህ ደግሞ Atkins (1995) በርካታ ተማሪዎች የአንብቦ መረት ችሎታ ስለሌላቸው በትምህርት ውጤታቸው አሉታዊ ተጽዕኖ ያሳድራል፡፡ከሚሉ ሃሳብ ጋር ተመሳስሎ እንደሚታየው ውጤቱ ያመላክታል፡፡

እነዚህ ከላይ የቀረቡትን መረጃ ለማጠናከር ለመምህራን የተሰጠው የጽሁፍ መጠይቅ ደግሞ በመማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች በተወሰነ ደረጃ ተነባቢነት እንዳላቸውና ይዘቶቹ ወቅታዊነትን መሰረት ያላደረጉ መሆናቸው የተማሪውን ስሜት ያዝ የማድረግ ፤ከምንባቦቹ አዳዲስ ቃላት በአዛምድ መልክ ከማቅረብ ተማሪውች በራሳቸው ከመዝገበ ቃላት እንዲፈትሹ ቢሰጣቸው የተሻለ እንደሚሆን፡፡ የመማሪያው መጽሀፍ ከክፍል ደረጃው ጋርተመጣጣኝነት እንዳለው ይዘቱ ከ9ኛ ክፍል ወደ 10ኛ ክፍል ሲሸጋገር የይዘቱ ትንታኔ ሰፋ ባለ መልኩ ቢቀርብ የተሻለ እንደሆነ፡፡

የምንባቦቹ አቀራረብና አደረጃጀት ላይ ምንባቦቹ በቅድመ ንባብ ተግባሩ ላይ ተማሪው ለሚያነበው ንባብ ፍንጭና መንደርደሪያ ነጥቦችን የሚጠቁሙ በመሆናቸው፡፡የንባብ ጊዜ ተግባራት ላይ በምንባቦቹ መካከል የሚደረጉ የአፍታ ጥያቄዎች የሚደገፉ ሆነው እነዚህ ጥያቄዎች ለንግግር እንጂ ለጽህፈት ክሂል ትኩረት የማይሰጡ መሆናቸውን፤ በድህረ ንባብ ተግባራቶች ላይ የመልመጃዎች አቀራረባቸው ምንባቡን መሰረት አድርገው የቀረቡ ቢሆንም ሁሉንም የክሂል ዘርፎችን ያማከሉ መልመጃዎች ቢቀርቡ፤ በተጨማሪም የእውቀት ዘርፎችን ያማከለ ሆኖ ቢቀርብ የተሻለ እንደሚሆን ተገልጿል፡፡

ምዕራፍ አምስት

5.1 ማጠቃለያ

የዚህ ጥናት አብይ ዓላማ በ2004 ዓ.ም የተዘጋጀው አሁን ድረስ አገልግሎት በመስጠት ላይ ያለው የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሃፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች ተነባቢነት የምንባቦቹ አቀራረብና አደረጃጀት መተንተን ነው፡፡ በዚህ መሰረት ጥናቱ ምለሽ ሊሰጥባቸው ያነሳቸው መሰረታዊ ጉዳዩች፡-

1-የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሃፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች አቀራረብና አደረጃጀት በመማሪያ መጽሃፍ ውስጥ ማየት፣

2-የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሃፍ ውስጥ ተመርጠው የቀረቡ ምንባቦች ከክፍል ደረጃው ጋር ያለው ግንኙነት መመርመር፣

3-በ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሃፍ ውስጥ የተካተቱ ምንባቦች ለደረጃው ተማሪዎች ያላቸው ተነባቢነት ምን ያህል እንደሆነ መለየት ለሚሉ ሀሳቦች በተገቢው ሁኔታ መልስ ለመስጠት አስፈላጊ ድርሳናትን በመከለስ የጥናቱ ተሳታፊዎች የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች መርጣ ለጥናቷ አውላለች በምዕራፍ ሦስት እንደተገለጸው በአጋሮ ከተማ በሚገኙ ሁለት ትምህርት ቤቶች አጋሮ ሁለተኛ ደረጃ ት/ቤት ጅዳ ሁለተኛ ደረጃ ት/ቤት በ2013 ዓ/ም በመማር ላይ የሚገኙ የ10ኛ ክፍል ተማሪዎች ለዝግ ፈተና በወሳኝ ንሞና ዘዴ በጠቅላላ 100 ተማሪዎች ሲመረጡ ከሁለቱም ት/ቤቶች 10ኛን ክፍል አማርኛን ቋንቋ በማስተማር ላይ የሚገኙ 3 መምህራን በእድል ሰጪ ንሞና ዘዴ ተመርጠዋል፡፡ በዚህም መሰረት ከላይ ከተዘረዘሩት የጥናቱ ተሳታፊዎች መረጃዎች በሰነድ ፍተሻ ዝግ ፈተና የጽሁፍ መጠይቅ የተሰበሰበ ሲሆን በሰነድ ዳሰሳ በተነባቢነት ቀመሮች እና ዝግ ፈተና የተገኙ መረጃዎች በመጠናዊ ዘዴ በጽሁፍ መጠይቅ በሰነድ ዳሰሳ የምንባቦች አቀራረብና አደረጃጀት በዓይነታዊ ዘዴ ተተንትነው በገለጻ ቀርበዋል፡፡

5.2 መደምደሚያ

ይህን ጥናት ከዳር ለማድረስ የሰነድ ፍተሻ፣ የጽሁፍ ፈተና እና የጽሁፍ መጠይቅ በመረጃ ማሰባሰቢያነት ውሏል፡፡የተገኘው የጥናቱ እንድምታ እንደሚከተለው ቀርቧል፡፡

-ከምንባቡ በፊት የቀረቡ ጥያቄዎች ለምንባቡ ፍንጭ የሚሰጡ በመሆናቸው ተማሪዎች በቀጣይ ምንባቡን ስለ ምን ሊናገር እንደሚችል ለማንበብ ፍላጎትና ስሜት እንዲኖራቸው በማደረግ የአንብቦ መረዳት ክህሎታቸውን እንደሚያዳብር በጥናቱ ውጤት ተረጋግጧል፡፡

-ለመማሪያነት የተመረጡ ምንባቦች በአብዛኛው ፍልጎትን መሰረት ያላደረጉ በመሆናቸው ተማሪዎች በምንባብ ክፍለ ጊዜ ትምህርት ላይ ትኩረት ሰጥተው ባለማንበባቸው የአንብቦ መረዳት ደረጃቸው ዝቅተኛ እደሆነ በጥናቱ ተመላክቷል፡፡ ይህ ደግሞ በትምህርቱ ዙሪያ ላይ ጥላቻ በማሳደር ለዝቅተኛ ውጤት ይዳረጋሉ፡፡

-ምንባቡ ከክፍል ደረጃው ጋር የይዘት ተለጣጣቂነት በማጣቱ በትምህርቱ ይዘት ዙሪያ ላይ የግንዛቤ እጥረት ይገጥማቸዋል፡፡ይህ መሆኑ ደግሞ የእውቀት አድማሳቸው ጥልቀት እንዳይኖረው ያደርጋል፡፡

-ተከታታይነቱ ሥነ-ምግባር ለማስተማር በተመረጡ ይዘቶች ላይ ብቻ ትኩረት በማድረግ ሌሎች ይዘቶችን አለመዳሰሱ የምንባቡ ይዘት ድግግሞሽ መኖር ተማሪዎች ምንባቡን ለማንበብ ስልቹ ይሆናሉ፡፡ይህ መሆን ደግሞ የንባብ ክሂላቸውን የማዳበር ደረጃ ዝቅተኛ ይሆናሉ፡፡

-ከምንባቦቹ በፊት ለተማሪዎች ሊከብዱ ይችላሉ የሚባሉት ቃላት ላይ ትኩረት አለመስጠቱ ተማሪዎች ምንባቡን ሲያነቡ የማያውቋቸው ቃላት ላይ ብቻ ትኩረት በማድረጋቸው ምንባቡን አንብበው ለመገንዘብ ይቸገራሉ፡፡

-በመምህሩ መምሪያ የቀረበላቸውን ንባብ እንዲከውኑ የተደረገበት የአንብቦ መረዳት ስልት የለሆሳስ ንባብ እንዲጠቀሙ ማድረግ ተማሪዎች ሳይረበሹ የንባብ ተግባርን እንዲፈጽሙ ያደርጋል፡፡

-በምንባቦቹ መካከል ጥያቄዎች ማቅረባቸው ተማሪዎች ምንባቡን አንብበው ያለፉት አንቀጽ ላይ ግንዛቤ እንዲኖራቸውና ቀጣይ በሚያነቡት አንቀጾች ላይ ትኩረት እየሰጡ እንዲያነቡ ያግዛል፡፡

-በድህረ ንባብ ተግባራቱ ላይ ምንባቡን መሰረት በማድረግ አራቱም የክሂል ዘርፎችና ሁለቱ የእወቀት ዘርፎች በጥያቄዎች አለመካተታቸው የተማሪውን የእውቀት አድማስ ይገደበዋል፡፡ይህ በመሆኑም ደግሞ አንባቢ፣ መርማሪ፣ጠያቂ እንዳይሆኑ ያደርጋቸዋል፡፡

-የቀረበው ምንባብ ተነባቢነቱ ደረጃው ከክፍል ደረጃው በላይ መሆኑ በጥናቱ ተፈትሿል፡፡በቀረበው ምንባብ ላይ ንቁ ተሳታፊ እንዳይሆኑ ያደርጋቸዋ፤ የቀረበውን ጽሁፍ የጸሃፊውን ሀሳብ ለመረዳትና ለመገንዘብ ይቸገራል፤ ካነበቡት ንባብ ፍሬ ነገር ማግኘት የማያስችልና የማንበብ ክህሎት እንዳይኖር ያደርጋል፡፡ የአንብቦ መረዳት ምዘና ላይ ዝቅተኛ ውጤት እንዲያመጡ ስለሚያደርግ ተማሪዎች ከክፍል ወደ ክፍል እንዳይዘዋወሩ ያደርጋል፡፡

5.3 የመፍትሂ ሀሳብ

ጥናቱ ያስገኛቸውን ውጤቶች መሰረት በማድረግ አጥኚዋ የሚከተሉትን የመፍትሂ ሃሳቦች አቅርባለች፡፡

-የንባብ ክሂል ይዘቶች በመማሪያ መጽሀፍ ውስጥ በክፍል ተከታታይነት ቢደራጅ በተጨማሪም የቅድመ ንባብ ፣የጊዜ ንባብና የድህረ ንባብ ተግባራት ላይ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በክፍል ውስጥ መማሪያ መጽሃፉን ላይ የቀረቡትን ምንባቦች ለማስተማር በዓመታዊ እቅድና በሳምንታዊ እቅዳቸው ውስጥ በማካተት ለተማሪዎች የትምህርቱን ይዘት ቅደም ተከተሉን ጠብቀው አዘጋጅተው ቢያስተምሩ፡፡

-ተማሪዎችን በአማርኛ ቋንቋ አንብቦ የመረዳት ችሎታ ለማዳበር የሚያስችሉ የማስተማሪያ ዘዴዎች በመጠቀም መምህሩ የተማሪውን ችግር በመለየት ትምህርቱን አመቻችቶ ቢሰጥ፡፡

-የተማሪዎችን የአንብቦ የመረዳት ችሎታ እንዲጎለበት ተነሳሽነት እንዲጨምር መምህራን መማሪያ መጽሀፉ ላይ ብቻ ጥገኛ ከመሆን ከተማሪዎች ፍላጎት ጋር የተገናዘበ ምንባቦችን በማሰባሰብ ክፍል ውስጥ ቢያቀርቡላቸው፡፡

-የሥርዓተ ትምህርትና የመረሃ ትምህርት አዘጋጆች በጥናት የተደገፈ ተአማኒነቱ ተረጋግጦ የተማሪዎች እድሜና አካባቢያዊ ሁኔታ የአፍ መፍቻቸው ቋንቋ ተረጋግጦ ለተማሪዎች የሚመጥኑና ከወቅታዊ ይዘቶች ጋር የተያያዘ ምንባብ ቢያዘጋጁ፡፡

-ከምንባቦች የሚወጡ መልመጃዎች ሲዘጋጁ ምንባቡን መሰረት ያደረጉ ቢሆኑና ሁሉንም የክሂል ዘርፍና የእወቀት ዘርፍን የመረሃ ትምህረት አዘጋጆችና በክፍል ውስጥ የሚስተምሩ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን መልመጃዎችን አመቻችተው ለተማሪዎች ቢያቀርቡላቸው፡፡

-ምንባቦቹ ተነባቢነት እንዲኖራቸው የስርዓተ ትምህርትና የመረሃ ትምህርት አዘጋጆች አንድ ምንባብ ለመማሪያነት መቅረብ ያለበት የተጠኑ ጥናታዊ ጽሁፎችን በመመልከት አስተመማኝነት እና ተገቢነት ያለውን የመመዘኛ ስልቶች በመምረጥ ለመማሪያነት የሚውሉ ተነባቢነት ያላቸው ምንባቦችን ቢያዘጋጁ፡፡

ዋቢዎች

መሪነሽ ፀጋዬ፡፡ (2004) ፡፡"የዘጠነኛ ክፍል የማንበብ ተነሳሽነትና የአንብቦ መረዳት ችሎታ ተዛምዶ፡፡" ባህር ዳር ዩኒቨርስቲ፣ ለሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ሰጥናታው ጽሁፍ (ያልታተመ) ፡፡

መጋቢው ኃይለ ማርያም፡፡ (2009) "በ2004 ዓ.ም በተዘጋጀው የ11ኛ ክፍል የአማርኛ መማሪያ መጽሃፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች ተነባቢነት ደረጃ መፈተሸ፡፡"አዲስ አበባ ዩኒቨርሰቲ፡፡ ለሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናታዊ ጽሁፍ (ያልታተመ)፡፡

ማስተዋል ውበቱ፡፡ (1989) ፡፡"የከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች የ10ኛ ክፍልመማሪያ መጽሀፍ ምንባብ አንብቦ መረዳት ችሎታ፡፡" አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ፣ለሁለተኛ ዲግሪ የቀረበ ጥናታዊ ጽሁፍ (ያልታተመ) ፡፡

ማርታ ሀይሉ፡፡ (2004) ፡፡ "የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ ያሉ ምንባባት ይዘትና አደረጃጀት ትንተና፡፡"ኮተቤ ዩኒቨርስቲ፣ለሁለተኛ ዲግሪ የቀረበ ጥናታዊ ጽሁፍ (ያልታተመ)፡፡

በድሉ ዋቅጅራ፡፡ (2007) ፡፡ የስነ-ጽሁፍ ቋንቋ ማስተማሪያ፡፡

ክንዴነህ አስማማው፡፡ (2003) ፡፡"የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያመጽሀፍ ተነባቢነት የተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ውጤት ተዛምዶ፡፡"ባህር ዳርዩኒቨርስቲ፣ ለሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናታዊ ጽሁፍ (ያልታተመ)፡፡የተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ውጤት ተዛምዶ፡፡"ባህር ዳር ዩኒቨርስቲ፣(ያልታተመ) ፡፡

ያለው እንዳወቅ (2009) ፡፡የምርምር መሰረታዊ መርሆች አተገባበር፡፡አዲስ አበባ፣ንግድ ማተሚያ ድርጅት፡፡

ጌታቸው አዱኛ፡፡ (1986) ፡፡ "ለ10ኛክፍል የተመረጡ የአማርኛ ቋንቋ የማስተማሪያ ምንባቦች የብቃት ደረጃ፡፡"አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ፣ለሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናታዊ ጽሁፍ (ያልታተመ)፡፡

Adams,M.J.(2009).the chalange of advanced texts:the interdependence of Reading and learning. ine.h.Hiebert (£d.)reading more,reading better, New yourk,Ny:guil ford press.

Aebersold,J.and Field,M.1997 From Reader to Reading Teacher :Issuesand Strategies for second Language Classrooms.

Alederson,Jc (2000) Assessing Reading. New yourk; Cambridge University Press.

Allans,s.Meghee,M and Krieken,R,v.(2005).using readability Formula for Communication questions.qualification and Curriculum authority united kingdom.

Atkins J. (1995) Skill Development methodology /Part 1\ Addis Abeba A.A University Press

Atkins J.(1995) Skill Development methodology /part 2/ Adis Abeba A.A University printing University Printing Press.

Barr, R. and Johnson,B.(1997)Teachingreading and Writing in Elamantary Classroom.New Yourk:Longman Beatie,B.,Martin,L.and Obrest,B.1984."ReadingtheFirstyear College Text book:A SyllabusforTextbook Authors,publisher ,Reviewers,and Instructures."The Modern Language Journals Vol68\3:203-211.

Bezerman (1995) Reading skill 7th ed.Bostn Houghten mifttin company press.

Blook,C.(1993). "History of Reading instruction ."In C. Collis Block (ed.)Teaching the language Arts:Anotated instructors edition.Boston:Allyn and Bacon.

Bormuth,J.R (1966) science text book and the Dale-Chall formula school Science and mathematics,65,164-167

Brown (1965) science text books and the Dalle-Chall formula school science And matimatics,s65,164-167

Chall.J.S (1958). Redability:An appraisal of Research and application.columbus OH:Ohio state University.

ChumWoratayee,T(2019) .Redability of reading passage in English text books And the Thai National Educaton English Teast :Acompartive study .Arab World English Journal,10(2) 257-269.

Dale,E and Chall j.(1948) ''A formula for Predicting Readability,'' E.ducational Research Bulleting.27,11-20,28 and 37-54

Day,R.R and Bamford,J.(2004).extensive Reading Activitties for Teaching Language.Cambridge:Cambrige Univeresity Press.

Dubay,Wiliam.(2004) the principle of redability, Journal of educational research Vol-2.no-7,pp.1-70 from http,WWW nald calf full text /redab/ redab (accessed on October 17,2015)

Dubin ,F. and Bycina,D.1991." Acadamic Reading and ESL\EFL Teacher in Celce Maurcia (ed.) Teaching English as Foreign and Second Language.

Ferdila R,(2014) .The use of extensive Reading in Teaching Reading English
And Education Journal 2 (2),68-80.

Flesch,K.F.(1949).“Anew redability yardstick” Journal of applied Psychology.
32:221-33

Foulger, available(2009) Htt//foulger.info /Davis/papers/simplified/fletch Reading
Ease.Formula .htm

Grellet,F.1981. Developing Reading skill:A Practical guide of reading compreh
Ension exercises.Cambridge University press.

Grellet,’f; (1981).Developing reading skill: A practical euide,pp- 8o1-110

Gunning, R. (1952).”Learnability versus redability of text.“The Journal of educationalresarch
65/6,273-28

Harrison (1980).Radability in the class room,Cambridge;Cambridge University
Press.

Harrison ,jB (1977).Investigation the readability of texts.Educational Research
Journal.

Harmer.j,(1991).the practical of English Language Teaching-NewYourk;Long
Man.

Harmer.j, (1983). The practical of English Language Teaching –New
Your; Long man.

Heaton, j.B (1975) Writing English Tests.2nd Ed.New yourk;Longman

Heaton, j.B (1988) ,Writing English test 2nd Ed .Newyork:Longman.

Hedage, T. (1989),using Reders in language Teaching ,London;Mc millan
Publisher LTD.

Hedge, T. (1987).using Readers in language teaching London;Mc millan
Publisher ltd.

Hodages, D. (1985).Testing for languages teachers (2nd ed) Cambridges:Cam
Cambrides University Press.

Josef ,L..Vaughan sr,(1976).interprating Redability, http,/www.time table.com

Klare, G.R (1963). The Measurement of Redability: Ames lowa state University press.

Larson L.M. (1984). Aguide to cross language equivalence.London:America Univeresity.
press.Inc.

Lorge,I (1944) “predicting redability ; Teachers collage Record ;vo1.45,4o4-419.

Mc Andrew S,L.(2008).Diagnostics literacy assessment and instructional

Stratagies aliterancy specialist resources Chicago;International reading Association Inc.
Mc laughin ,G.H(1969) –new red ability Formula Jornal of reading 22:639-646.SMOG grading.
Mesner, H.A.(2005) Text accessibility and the struglin reader.Reading and Writng Quarterly.
Millar, W.R.Mary, k.(1976) ''Redability formula Journal of Rading .Vol 20.
Moje, E.B. (2006).Motivating Texts, motivating Contexts,Motivating Adolescents Literancy practices and development.
Nattal, c, (2005).Teaching Reading skill forien language.oxford;Macmillan Education.
Nattal, c. (1987). Teaching reading skill in forien language oxford: heinemann
Nasttal c. (1982).Teaching reading skill in forien language oxford: heinemann.
Nunan, D. (1988).Second Language teaching and learning.Boston:Heinle Heinle & Heinle.
pikulski Jhon (2002) redability definition.Houghton Mifflin University of Delware.
Rohamtillah (2021).Redability Level of reading Texts in English Text book: Entitled English Alive for senior High School .
Sweet, A.p(2000).(Eds.)Tenproven principlesfor Teaching Reading.U.S,Americ: National Education Association.

Smith, F. 1978. Reading Cambridge: University press.
Srisunakrua,T&Chumworatayee,T.(2019) Readability of Reading passage In English Text books and the Thai National Education English Test: Acomparative study.Arab words English Journal,10(2) 257-269
Taylor, R. (1949) Basic principles of curriculum and Instruction. The university of Chicago press:Chicago.
Taylor,W.l(1953)''cloze procedures;journalism quarterly.30;415-433.
Vacca, T.R. and Vacca, L.J (1998).contente Area Reading Literancy and Learning Across the Curriculum 6th ed. New York:longman,Inc
-Williams ,E(1994)-reading inlanguage classroom London:memillian Publisher .

አባሪዎች

አባሪ ሀ

የሦስቱ ናሙና ምንባቦች የቀለም ቆጠራ ውጤት

ናሙና ምንባብ አንድ

ተ.ቁ	ቃል	የቀለም ብዛት	ተ.ቁ	ቃል	የቀለም ብዛት	ተ.ቁ	ቃል	የቀለም ብዛት
1	ቋንቋ	2	35	በድንጋይና	3	69	ይቻላል	3
2	አንደበታዊ	4	36	በሸክላ	4	70	የመጀመሪያው	6
3	ስርዓታዊ	4	37	ላይ	1	71	የሀሳባውያን	5
4	የሆነ	2	38	የሰፈሩ	4	72	የቋንቋ	3
5	የሰው	2	39	ጽሁፎችን	2	73	የት	1
6	ልጅ	2	40	ቢያጠኑም	3	74	መጣነት	3
7	መግባቢያ	4	41	ከቋንቋ	3	75	መላምት	3
8	መሳሪያ	4	42	ጥንታዊነት	4	76	ሲሆን	2
9	ነው	1	43	አንጻር	2	77	ሁለተኛው	3
10	የሰው	2	44	ሲታይ	3	78	የቁስአካላውያን	6
11	ልጅ	2	45	የቅርብ	3	79	የቋንቋ	3
12	ይህን	1	46	ጊዜ	2	80	የት	1
13	መሳሪያ	4	47	በመሆናቸው	4	81	መጣነት	3
14	መቼና	3	48	ስለቋንቋ	3	82	መላምት	3
15	እንዴት	1	49	አመጣጥ	3	83	ነው	1
16	እንደጀመረወ	4	50	በቂ	2	84	ሀሳባውያን	5
17	ለማወቅ	3	51	ምላሽ	3	85	ቋንቋ	2
18	በየዘመናቱ	5	52	አላስገኙም	4	86	ከየት	2
19	ብዙ	1	53	በመሆኑም	3	87	መጣ	2

20	ጥናቶች	2	54	በየዘመኑ	4	88	ተብለው	3
21	ተካሂደዋል	2	55	የተነሱ	4	89	ሲጠየቁ	4
22	የስነስብ	3	56	ሊቃውንት	4	90	የሚሰጡት	4
23	ተመራማሪዎች	5	57	የተለያዩ	4	91	መልስ	4
24	የቋንቋ	3	58	መላምቶችን	5	92	ቋንቋ	2
25	ጥንት	2	59	ሲሰነዝሩ	5	93	ከመለኮት	2
26	አመጣጥ	4	60	ኖረዋል	2	94	ለሰው	5
27	ሊያስረዱ	4	61	መላምቶቹ	4	95	ልጅ	1
28	ይችላሉ	4	62	በርካታ	3	96	የተሰጠ	2
29	ያሏቸው	3	63	ቢሆኑም	2	97	ፀጋ	2
30	ቅሪቶች	3	64	ጠቅለል	3	98	ነው	1
31	ማለትም	3	65	አድርጎ	3	99	የሚል	2
32	የዋሻ	3	66	በሁለት	2	100	ነው	2
33	ውስጥ	2	67	በመክፍል	4		ድምር	294
34	ስዕሎች	2	68	መመልከት	4			

ናሙና ምንባብ አንድ

ተ.ቁ	ቃል	የቀለም ብዛት	ተ.ቁ	ቃል	የቀለም ብዛት	ተ.ቀ	ቃል	የቀለም ብዛት
1	ቋንቋ	2	35	በድንጋይ	6	69	ይቻላል	4
2	አንደባታዊ	6	36	በሸክላ	4	70	የመጀመሪያው	6
3	ስርዓታዊ	4	37	ላይ	1	71	የሀሳባውያን	5
4	የሆነ	2	38	የሰፈሩ	4	72	የቋንቋ	3
5	የሰው	2	39	ጽሁፎችን	3	73	የት	1
6	ልጅ	2	40	ቢያጠኑም	4	74	መጣነት	2
7	መግባቢያ	3	41	ከቋንቋ	3	75	መላምት	3
8	መሳሪያ	3	42	ጥንታዊነት	5	76	ሲሆን	2
9	ነው	1	43	አንጻር	2	77	ሁለተኛው	4
10	ሰው	2	44	ሲታይ	3	78	የቁስአካላውያን	7
11	ልጅ	2	45	የቅርብ	3	79	የቋንቋ	3
12	ይህን	2	46	ጊዜ	2	80	የት	1
13	መሳሪያ	3	47	በመሆናቸው	4	81	መጣነት	2
14	መቼና	3	48	ስለቋንቋ	3	82	መላምት	3
15	እንዴት	4	49	አመጣጥ	3	83	ነው	1
16	እንደጀመረው	5	50	በቂ	2	84	ሀሳባውያን	5
17	ለማወቅ	3	51	ምላሽ	2	85	ቋንቋ	2
18	በየዘመናቱ	6	52	አላስገኙም	4	86	ከየት	2
19	ብዙ	2	53	በመሆኑም	3	87	መጣ	2
20	ጥናቶች	3	54	በየዘመኑም	5	88	ተብለው	3
21	ተካሂደዋል	4	55	የተነሱ	4	89	ሲጠየቁ	3
22	የስነሰብ	4	56	ሊቃውንት	3	90	የሚሰጡት	4
23	ተመራማሪዎ	4	57	የተለያዩ	4	91	መልስ	2

	ች							
24	የቋንቋ	6	58	መላምቶች ን	5	92	ቋንቋ	2
25	ጥንት	2	59	ሲሰነዝሩ	4	93	ከመለኮት	4
26	አመታጥ	4	60	ኖረዋል	3	94	ለሰው	2
27	ሊያስረዱ	4	61	መላምቶቹ	5	95	ልጅ	2
28	ይችላሉ	4	62	በርካታ	3	96	የተሰጠ	3
29	ያሏቸው	4	63	ቢሆኑም	3	97	ፀጋ	2
30	ቅሪቶች	3	64	ጠቅለል	3	98	ነው	2
31	መላምት	3	65	አድርጎ	3	99	የሚል	2
32	የዋሻ	3	66	በሁለት	3	100	ነው	1
33	ውስጥ	2	67	በመከፈል	4		ድምር	313
34	ሰእሎች	2	68	መመልከት	3			

ናሙና ምንባብ አንድ

ተ.ቁ	ቃል	የቀለም ብዛት	ተ.ቁ	ቃል	የቀለም ብዛት	ተ.ቁ	ቃል	የቀልብዛት
1	ቋንቋ	2	35	በድንጋይና	6	69	ይቻላል	4
2	አንደበታዊ	4	36	በሸክላ	4	70	የመጀመሪያው	6
3	ስርዓታዊ	4	37	ላይ	1	71	የሀሳባውያን	5
4	የሆነ	2	38	የሰፈሩ	4	72	የቋንቋ	3
5	የሰው	2	39	ጽሁፎችን	3	73	የት	1
6	ልጅ	2	40	ቢያጠኑም	4	74	መጣነት	2
7	መግባቢያ	3	41	ከቋንቋ	3	75	መላምት	3
8	መሳሪያ	3	42	ጥንታዊነት	5	76	ሲሆን	2
9	ነው	1	43	አንጻር	2	77	ሁለተኛው	4
10	የሰው	2	44	ሲታይ	3	78	የቁስአካላውያን	7
11	ልጅ	2	45	የቅርብ	3	79	የቋንቋ	3

12	ይህን	2	46	ጊዜ	2	80	የት	1
13	መሳሪያ	3	47	በመሆናቸ ው	4	81	መጣነት	2
14	መቼና	3	48	ስለቋንቋ	3	82	መላምት	3
15	እንዴት	4	49	አመጣጥ	3	83	ነው	2
16	እንደጀመረው	5	50	በቂ	2	84	ሐሳባውያን	4
17	ለማወቅ	3	51	ምላሽ	2	85	ቋንቋ	2
18	በየዘመናቱ	6	52	አላስገኙም	4	86	ከየት	2
19	ብዙ	2	53	በመሆኑም	3	87	መጣ	2
20	ጥናቶች	3	54	በየዘመኑ	5	88	ተብለው	3
21	ተካሂደዋል	4	55	የተነሱ	4	89	ሲጠየቁ	3
22	የስነሰብ	4	56	ሊቃውንት	3	90	የሚሰጡት	4
23	ተመራማሪዎ ች	6	57	የተለያዩ	4	91	መልስ	2
24	የቋንቋ	3	58	መላምቶች ን	5	92	ቋንቋ	2
25	ጥንት	2	59	ሲሰነዝሩ	4	93	ከመለኮት	4
26	አመጣጥ	4	60	ኖረዋል	3	94	ለሰው	2
27	ሊያስረዱ	4	61	መላምቶቹ	5	95	ልጅ	2
28	ይችላሉ	4	62	በርካታ	3	96	የተሰጠ	3
29	ያሏቸውን	4	63	ቢሆኑም	3	97	ፀጋ	2
30	ቅሪቶች	3	64	ጠቅለል	3	98	ነው	2
31	ማለትም	3	65	አድርጎ	3	99	የሚል	2
32	የዋሻ	3	66	በሁለት	3	100	ነው	1
33	ውስጥ	2	67	በመክፈል	4		ድምር	315
34	ስዕሎች	2	68	መመልከት	3			

ናሙና ምንባብ ሁለት

ተ.ቁ	ቃል	የቀለም ብዛት	ተ.ቁ	ቃል	የቀለም ብዛት	ተ.ቁ	ቃል	የቀለም ብዛት
1	ልቦለድ	3	35	ነው	2	69	ቅርጽ	3
2	ከደራሲው	4	36	ልቦለድ	3	70	ነው	2
3	ምናባዊ	3	37	ረጅም	2	71	ረጅም	2
4	ፈጠራ	3	38	ልቦለድና	5	72	በመሆኑ	3
5	የሚመነጭ	4	39	አጭር	2	73	በሚቀርበው	5
6	የሰውን	3	40	ልቦለድ	3	74	ታሪክ	2
7	ህይወት	3	41	ተብሎ	2	75	ውስጥ	2
8	ልዩ	2	42	በሁለት	3	76	በርካታ	3
9	ልዩ	2	43	ዓባይት	3	77	ገጸባህሪያት	5
10	መልኮች	3	44	ክፍሎች	3	78	ማሳተፍ	3
11	በተመሳስሎ	6	45	ሊከፈል	3	79	ከመቻሉም	4
12	ለመቅረጽ	4	46	ይችላል	3	80	በላይ	3
13	የሚችል	3	47	አጭር	2	81	የእነዚህን	4
14	በቁሙ	3	48	ልቦለድና	5	82	ገፀባህሪያት	5
15	ግን	1	49	ረጅም	2	83	ህይወት	3
16	እውነት	3	50	ልቦለድ	3	84	ከልደት	3
17	ያልሆነ	3	51	በፈጠራ	4	85	እስከ	2
18	የኪነጥበብ	5	52	ጽሁፍነታቸው	5	86	ሞት	1
19	ሥራ	2	53	ተመሳሳይነት	6	87	በስፋትና	5
20	ነው	2	54	ሲኖራቸው	4	88	በጥልቀት	4
21	ልቦለድ	3	55	በመጠን	3	89	ለማሳየት	4
22	በቁሙ	3	56	ግን	1	90	በቂ	2

23	እውነት	3	57	ልዩነት	3	91	ቦታና	3
24	አይደለም	3	58	ይታይባቸዋል	6	92	ጊዜ	2
25	ሲባል	2	59	ረጅም	2	93	አለው	2
26	የተተረከው	5	60	ልቦለድ	3	94	በዚህ	2
27	የገፀባህሪያት	5	61	ስሙ	2	95	ዓይነቱ	3
28	ህይወት	3	62	እንደሚያመለክተው	8	96	የፈጠራ	4
29	በእውኑ	3	63	ረዘም	2	97	ድርሰት	3
30	ዓለም	2	64	ያለና	3	98	ውስጥ	2
31	በእርግጥ	3	65	በስድ ጽሁፍ	5	99	በእውናዊው	4
32	የተፈፀመ	5	66	የሚቀርብ	5	100	ዓለም	2
33	አይደለም	3	67	የፈጠራ	4		ድምር	304
34	ማለት	2	68	ድርሰት	3			

ናሙና ምንባብ ሁለት

ተ.ቁ	ቃል	የቀለም ብዛት	ተ.ቁ	ቃል	የቀለም ብዛት	ተ.ቁ	ቃል	
1	ልቦለድ	3	35	ነው	1	69	ቅርጽ	3
2	ከደራሲው	4	36	ልቦለድ	4	70	ነው	1
3	ምናባዊ	3	37	ረጅም	2	71	ረጅም	2
4	ፈጠራ	3	38	ልቦለድ	5	72	በመሆኑ	3
5	የሚመነጭ	4	39	አጭር	2	73	በሚቀርበው	5
6	የሰውን	3	40	ልቦለድ	4	74	ታሪክ	2
7	ህይወት	3	41	ተብሎ	3	75	ውስጥ	2
8	ልዩ	2	42	በሁለት	3	76	በርካታ	3
9	ልዩ	2	43	ዓባይት	3	77	ገፀ-ባህሪያትን	5

10	መልኮች	2	44	ክፍሎች	3	78	ማሳተፍ	3
11	በተመሳሰሎ	4	45	ሊከፈል	3	79	ከመቻሉም	4
12	ለመቅረጽ	4	46	ይችላል	4	80	በላይ	2
13	የሚችል	2	47	አጭር	2	81	የእነዚህን	4
14	በቁሙ	2	48	ልቦለድና	4	82	ገፀ-ባህሪያት	5
15	ግን	1	49	ረጅም	2	83	ህይወት	3
16	እውነት	2	50	ልቦለድ	4	84	ከልደት	3
17	ያልሆነ	3	51	በፈጠራ	4	85	እስከ	2
18	የኪነጥበብ	5	52	ጽሁፍነታቸው	6	86	ሞት	1
19	ሥራ	2	53	ተመሳሳይነት	6	87	በስፋትና	3
20	ነው	1	54	ሲኖራቸው	4	88	በጥልቀት	4
21	ልቦለድ	3	55	በመጠን	3	89	ለማሳየት	4
22	በቁሙ	3	56	ግን	1	90	በቂ	2
23	እውነት	2	57	ልዩነት	3	91	ቦታና	2
24	አይደለም	3	58	ይታይባቸዋል	5	92	ጊዜ	2
25	ሲባል	2	59	ረጅም	2	93	አለው	2
26	የተተረከው	4	60	ልቦለድ	4	94	በዚህ	2
27	የገፀ-ባህሪያት	6	61	ስሙ	2	95	ዓይነቱ	3
28	ህይወት	3	62	እንደሚያመለክተው	8	96	የፈጠራ	4
29	በእውኑ	3	63	ረዘም	2	97	ድርሰት	3
30	ዓለም	2	64	ያለና	3	98	ውስጥ	2
31	በእርግጥ	3	65	በስድ ጽሁፍ	4	99	በእውናዊው	5
32	የተፈፀመ	5	66	የሚቀርብ	3	100	ዓለም	2
33	አይደለም	3	67	የፈጠራ	4		ድምር	308
34	ማለት	2	68	ድርሰት	3			

ናሙና ምንባብ ሁለት

ተ.ቁ	ቃል	የቀለም ብዛት	ተ.ቁ	ቃል	የቀለም ብዛት	ተ.ቁ	ቃል	የቀለም ብዛት
1	ልቦለድ	3	35	ነው	1	69	ቅርጽ	3
2	ከደራሲው	4	36	ልቦለድ	4	70	ነው	1
3	ምናባዊ	3	37	ረጅም	2	71	ረጅም	2
4	ፈጠራ	3	38	ልቦለድና	5	72	በመሆኑ	3
5	የሚመነጭ	4	39	አጭር	2	73	በሚቀርበው	5
6	የሰውን	3	40	ልቦለድ	4	74	ታሪክ	2
7	ህይወት	3	41	ተብሎ	3	75	ውስጥ	2
8	ልዩ	2	42	በሁለት	3	76	በርካታ	3
9	ልዩ	2	43	ዓባይት	3	77	ገጸ-ባህሪያትን	5
10	መልኮች	2	44	ክፍሎች	3	78	ማሳተፍ	3
11	በተመሳስሎ	4	45	ሊከፈል	3	79	ከመቻሉም	4
12	ለመቅረጽ	4	46	ይችላል	4	80	በላይ	2
13	የሚችል	2	47	አጭር	2	81	የእነዚህን	4
14	በቁሙ	2	48	ልቦለድና	4	82	ገፀባህሪያት	5
15	ግን	1	49	ረጅም	2	83	ህይወት	3
16	እውነተ	2	50	ልቦለድ	4	84	ከልደት	3
17	ያልሆነ	3	51	በፈጠራ	4	85	እስከ	2
18	የኪነጥበብ	5	52	ጽሁፍነታቸው	6	86	ሞት	1
19	ሥራ	2	53	ተመሳሳይነት	6	87	በስፋትና	3
20	ነው	1	54	ሲኖራቸው	4	88	በጥልቀት	4
21	ልቦለድ	3	55	በመጠን	3	89	ለማሳየት	4
22	በቁሙ	3	56	ግን	1	90	በቂ	2

23	እውነት	2	57	ልዩነት	3	91	ቦታና	2
24	አይደለም	3	58	ይታይባቸዋል	5	92	ጊዜ	2
25	ሲባል	2	59	ረጅም	2	93	አለው	2
26	የተተረከው	4	60	ልቦለድ	4	94	በዚህ	2
27	የገፀ-ባህሪያት	6	61	ስሙ	2	95	ዓይነቱ	3
28	ህይወት	3	62	እንደሚያመለክተው	8	96	የፈጠራ	4
29	በእውኑ	3	63	ረዘም	2	97	ድርሰት	3
30	ዓለም	2	64	ያለና	3	98	ውስጥ	2
31	በእርግጥ	3	65	በስድጽሁፍ	4	99	በእውናዊው	5
32	የተፈፀመ	5	66	የሚቀርብ	3	100	ዓለም	2
33	አይደለም	3	67	የፈጠራ	4		ድምር	319
34	ማለት	2	68	ድርሰት	3			

ናሙና ምንባብ ሦስት

ተ.ቁ	ቃል	የቀለም ብዛት	ተ.ቁ	ቃል	የቀለም ብዛት	ተ.ቁ	ቃል	የቀለም ብዛት
1	ምንም	2	35	በብዙ	2	69	የሚለውን	3
2	የማይቻል	3	36	ምክንያቶች	4	70	ቃል	1
3	ነገር	2	37	ከቃሉ	2	71	ከእስር	2
4	የለም	2	38	ጋር	1	72	አውጥቼ	3
5	ይተው	3	39	የነበረኝን	5	73	ፈታሁት	3
6	እንጂ	2	40	ቁርኝት	3	74	በምድር	2
7	ዶክተር	2	41	አቋርጫለው	4	75	ላይ	1
8	ትሉ	2	42	አይቻልም	3	76	እጅግ	2
9	ይሆናል	2	43	የሚለው	3	77	አደገኛ	3
10	እርሶዎ	3	44	ቃል	1	78	አስትሰብ	4
11	የተማሩ	4	45	ብዙውን	2	79	የጨለምተኛነት	5
12	ሰው	1	46	ጊዜ	2	80	አስተሳሰብ	4
13	ነዎት	2	47	በጥቅም	3	81	ነው	1
14	እንዴት	2	48	ላይ	1	82	ጨለምተኛ	4
15	ምንም	2	49	የሚውለው	4	83	አስተሳሰብ	4
16	የማይቻል	3	50	ደንታቢስ	3	84	ያለው	2
17	ነገር	2	51	በሆኑ	2	85	ሰው	1
18	የለም	2	52	በተስፋ	3	86	ከዚህ	2
19	ይላሉ	2	53	መቁረጥና	4	87	ቀደም	2
20	አእምሮዎን	3	54	ፍሬ	2	88	ተሞክሮ	2
21	ስተዋል	3	55	በሌለው	3	89	ያልተሳካ	4
22	እንዴ	1	56	ሁኔታ	2	90	አንድ	1
23	ልትሉም	3	57	ነው	1	91	ተግባር	3

24	ትችላላችሁ	4	58	እና	1	92	የሚያውቅ	3
25	አይቻልም	3	59	በፍጹም	3	93	ከሆነ	2
26	የሚለው	3	60	አእምሮዮን	3	94	ያ	1
27	ቃል	1	61	አልሳትኩም	4	95	ተግባር	3
28	ከአእምሮዮ	4	62	እጄን	2	96	ያልተሳካው	4
29	ውስጥ	2	63	ለእነዚህ	2	97	መጀመሪያውኑ	5
30	ካስወጣሁት	4	64	ከንቱ	2	98	የማይቻል	4
31	ከረምኩ	3	65	ስሜቶች	2	99	ስለሆነ	3
32	ይህ	1	66	አልሰጥም	3	100	ነው	1
33	እውነት	2	67	ስለዚህም	3		ድምር	256
34	ነው	1	68	አይቻልም	3			

ናሙና ምንባብ ሶስት

ተ.ቁ	ቃል	የቀለም ብዛት	ተ.ቁ	ቃል	የቀለም ብዛት	ተ.ቁ	ቃል	የቀለም ብዛት
1	ምንም	1	35	በብዙ	2	69	የሚለው	4
2	የማይቻል	3	36	ምክንያቶች	4	70	ቃል	1
3	ነገር	2	37	ከቃሉ	3	71	ከእስር	2
4	የለም	2	38	ጋር	1	72	አውጥቼ	3
5	ይተው	2	39	የነበረኝን	4	73	ፈታሁት	3
6	እንጂ	2	40	ቁርኝነት	3	74	በምድር	2
7	ዶክተር	2	41	አቋርጫለሁ	4	75	ላይ	1
8	ትሉ	2	42	አይቻልም	3	76	እጅግ	2
9	ይሆናል	3	43	የሚለው	3	77	አደገኛው	3
10	እርስዎ	2	44	ቃል	1	78	አስተሳሰብ	4
11	የተማሩ	3	45	ብዙውን	3	79	የጨለምተኛነት	6
12	ሰው	1	46	ጊዜ	2	80	አስተሳሰብ	4
13	ነዎት	2	47	በጥቅም	3	81	ነው	1
14	እንዴት	2	48	ላይ	1	82	ጨለምተኛ	4
15	ምንም	2	49	የሚውለው	3	83	አስተሳሰብ	4
16	የማይቻል	3	50	ደንታቢስ	3	84	ያለው	2
17	ነገር	2	51	በሆኑ	2	85	ሰው	1
18	የለም	2	52	በተስፋ	3	86	ከዚህ	2
19	ይላሉ	3	53	መቁረጥና	4	87	ቀደም	2
20	አእምሮዎን	4	54	ፍሬ	2	88	ተሞክሮ	3
21	ስተዋል	3	55	በሌለው	3	89	ያልተሳካ	3
22	እንዴ	2	56	ሁኔታ	2	90	አንድ	1
23	ልትሉም	3	57	ነው	1	91	ተግባር	2

24	ትችላላችሁ	5	58	እና	2	92	የሚያውቅ	3
25	አይቻልም	3	59	በፍጹም	3	93	ከሆነ	2
26	የሚለው	4	60	አእምሮዬን	4	94	ያ	1
27	ቃል	1	61	አልሳትኩም	3	95	ተግባር	2
28	ከአእምሮዬ	4	62	እጄን	2	96	ያልተሳካው	3
29	ውስጥ	2	63	ለእነዚህ	3	97	መጀመሪያውኑ	6
30	ካስወጣሁት	4	64	ከንቱ	2	98	የማይቻል	3
31	ከረምኩ	3	65	ስሜቶች	3	99	ስለሆነ	2
32	ይህ	1	66	አልሰጥም	3	100	ነው	1
33	እውነት	3	67	ስለዚህም	2		ድምር	254
34	ነው	1	68	አይቻልም	3			

ናሙና ምንባብ ሶስት

ተ.ቁ	ቃል	የቀለም ብዛት	ተ.ቁ	ቃል	የቀለም	ተ.ቁ	ቃል	የቀለም ብዛት
1	ምንም	2	35	በብዙ	3	69	የሚለውን	3
2	የማይቻል	5	36	ምክንያቶች	5	70	ቃል	1
3	ነገር	2	37	ከቃሉ	3	71	ከእስር	3
4	የለም	2	38	ጋር	2	72	አውጥቼ	3
5	ይተው	2	39	የነበረኝ	5	73	ፈታሁት	3
6	እንጂ	2	40	ቁርኝነት	4	74	በምድር	3
7	ዶክተር	3	41	አቋርጫለሁ	5	75	ላይ	1
8	ትሉ	1	42	አይደለም	3	76	እጅግ	2
9	ይሆናል	3	43	የሚለው	3	77	አደገኛ	3
10	እርስዎ	2	44	ቃል	1	78	አስተሳሰብ	4
11	የተማሩ	4	45	ብዙውን	3	79	የጨለምተ ኛነት	6
12	ሰው	1	46	ጊዜ	2	80	አስተሳሰብ	4
13	ነዎት	2	47	በጥቅም	3	81	ነው	2
14	እንዴት	3	48	ላይ	1	82	ጨለምተኛ	6
15	ምንም	2	49	የሚውለው	3	83	አስተሳሰብ	4
16	የማይቻል	5	50	ደንታቢስ	3	84	ያለው	2
17	ነገር	3	51	በሆነ	3	85	ሰው	1
18	የለም	2	52	በተስፋ	3	86	ከዚህ	2
19	ይላሉ	3	53	መቁረጥና	5	87	ቀደም	2
20	አእምሮዎን	4	54	ፍሬ	2	88	ተሞክሮ	4
21	ስተዋል	3	55	በሌለው	3	89	ያልተሳካ	3
22	እንዴ	2	56	ሁኔታ	3	90	አንድ	2
23	ልትሉም	2	57	ነው	2	91	ተግባር	4
24	ትችላላችሁ	4	58	እና	1	92	የሚያውቅ	3
25	አይቻልም	3	59	በፍጹም	3	93	ከሆነ	2
26	የሚለውን	3	60	አእምሮዬን	4	94	ያ	1
27	ቃል	1	61	አልሳትኩም	4	95	ተግባር	4
28	ከአእምሮዬ	3	62	እጄን	2	96	ያልተሳካው	6
29	ውስጥ	2	63	ለእነዚህ	3	97	መጀመሪያ ው·	7
30	ካስወጣሁት	4	64	ከንቱ	3	98	የማይቻል	5
31	ከረምኩ	3	65	ስሜቶች	3	99	ስለሆነ	3
32	ይህ	1	66	አልሰጥም	3	100	ነው	2
33	እውነት	3	67	ስለዚህም	3		ድምር	290
34	ነው	2	68	አይቻልመ	3			

አባሪ ለ

Dalle-chall redability Index Computation Sheet

Refer to dale&chall (1948)for more detailed account of these redability procuders

Direction:Select a text sample of 100-150 words from an intimidate or advanced level text (grades 5-colleges).Complete the steps below to compute a redability index.

1-Count the total number of word in the reading sample.

Total number of word=______________

2-count the number of sentence the reading sample.

Total number of sentence=----------------

3-compute the average sentence length dividing the number of words (item1)

[ ] / [ ] = [ ]

Number of word / number of sentence = Av.sentence length

4-*count up the number of words in the sample that are not found on the dale Word list('difficult words').count each difficult word each time that it appears:

Number of difficult word=____________

5-compute percentage of difficult words by dividing the number of difficult words (item4) by the total number of words ln the sample (item1)and the multiplying by 100:

([ ] / [ ])*100= [ ]

(Number of Difficult word/ Total Number of word)*100=percentage ofdifficult word

6-plugvalues item3&5 in to this formula to compute dale-chall redability index:

Dalle-chall Readability Index:(0.0496*____AVg.sentences Length)+(0.1579*_ Percent Difficult Words)+3.6365=___Raw score

---

Dale-chall raw score to grade

Conversation table:

Formula Raw score	corrected grade level	Formula raw score	
4.9 and below------	4^{th}grade and below	8.0 to 8.9---------------	11-12th grade
5.0 to 5.9----------	5-6th grade	9.0 to 9.9-----	13-15^{th}grade(collage)
6.0 to 6.9--------	7-8th grade	10.0 and above----	16-(collage draduate
7.0 to 7.9---------	9-10th grade		

Dalle&chall(1984).A formula for predicting redability. Education Resarch Bulletin,27,37-53.

አባሪ ሐ

ለተማሪዎች የቀረቡ ዝግ ፈተናዎች

ናሙና ምንባብ አንድ

ከዚህ በታች በቀረበው ምንባብ ክፍት ለተተወ ሃምሳ ቦታዎች ከቀረቡት ሃምሳ ቃላት መካከል መልስ ይሆናል የምትሉትን አንድ ቃል ብቻ በመምረጥ በምልስ መስጫ ወረቀታችሁ ላይ ቃሉን በመፃፍ መልሱ፡፡

ማሳሰቢያ፡-ስም መጻፍ አያስፈልግም፡፡

1-መሳሪያ 11-በመሆኑም 21-ከመለኮት 31-አንድ 41-የቋንቋ

2-ለማወቅ 12-የተለያዩ 22-ፀጋ 32-ከሆነ 42-መሆኑን

3-ተካሂደዋል 13-መላምቶች 23-ይሁን እንጂ33-ከ፯ሺ43-ይታይባቸዋል

4-ጥንት 14-አድርጎ 24-ለሰው34-ሊኖሩ 44-አመጣጥ

5-ያሏቸውን 15-ይቻላል 25-በሚገልጹበት 35-የአዳም 45-ቋንቋ

6-ውስጥ 16-የት 26-አዳም 36- ቋንቋ 46-ነው

7-ላይ 17-ሁለተኛው 27-እውቀት 37-ወደ 47-መሰረት

8-ከቋንቋ 18-መጣነት 28-ያወጣውም 38-ሲገነቡ 48-ያሳኘው

9-የቅርብ 19-ቋንቋ 29-ጊዜ 39-እንደለያየባቸውና 49-የሳኘው

10-አመጣጥ 20-ሲጠየቁ 30-ያስረዳሉ 40-ይገልጻሉ 50-ማንነቱ

ቋንቋ አንደበታዊና ስርአታዊ የሆነ የሰው ልጅ መግባቢያ መሳሪያ ነው፡፡የሰው ልጅ ይህን ---------መቼና እንዴት እንደጀመረው --------- በየዘመናቱ ብዙ ጥናቶች ---------- ፡፡ የስነሰብ ተመራማሪዎች የቋንቋ ------- አመጣጥ ሊያስረዱ ይችላሉ --------- ቅሪቶች ማለትም የዋሻ ---------- ስዕሎች በድንጋይና በሸክላ ------ የሰፈሩ ጽሁፎች ቢያጠኑም ---------- ጥንታዊነት አንጻርሲታይ -------- ጊዜ በመሆናቸውስለቋንቋ -------- በቂ ምላሽ አላስገኙም --------በየዘመኑ የተነሱ ሊቃውንት --------መላምተችን ሲሰነዝሩ ኖረዋል፡፡------- በርካታ ቢሆኑም፣ ጠቅለል ------ በሁለት በመክፈል መመልከት ----፡፡የመጀመሪያው

የሀሳባውያን የቋንቋ ---- መጣነት መላምት ሲሆን፣ ------- የቁስ አካላውያን የቋንቋ የት------- መላምት ነው፡፡

የሐሳባውያን ------- ከየት መጣ? ተብለው ------ የሚሰጡት መልስ "ቋንቋ ----- ለሰው ልጅ የተሰጠ --- ነው" የሚልነው፡፡---------መለኮታዊው ኃይል ቋንቋን --------ልጅ ሰጠ ብለው ----------- መንገድ ልዩነት አላቸው፡፡

---- ከእግዚሐብሔር በተሰጠው ስልጣን -------- መሰረት ስም ማውጣቱን----------- ስም መጽናቱን ከዚያ ----------አንስቶ ቋንቋ መፈጠሩን ---------፡፡"በእርግጥ ይህ ከሆነና ---- ቋንቋ ብቻ የነበረ ------ በአሁኑ ጊዜ በዓለማችን ---------- በላይ ቋንቋዎች እንዴት -----

ቻሉ?"ተብለው ሲጠየቁ "--------ልጆች በነበራቸወ አንድ ------ እየተግባቡ ለስማቸው ማስጠሪያ ----- ሰማይ የሚደርስ ግንብ-------እግዚአብሔር ወርዶ ቋንቋቸውን ----------- በምድር ላይ እንደበተናቸው " ---------፡፡በአጠቃላይሁሉም ሐሳባውያን ------ ምንጭ መለኮታዊ ኃይል ------ በመቀበል በኩል ተመሳሳይነት--------------፡፡

ተማሪዎች እስካሁን ካነበባችኋቸው አንቀጾች ምን ተረዳችሁ?የቁስ አካላውያን መላምት ምን ይሆናል ብላችሁ ትገምታላችሁ?

ሁለተኛው የቋንቋ ጥንጥ -------- መላምት ቁስአካላውያን የሰጡት " -----------የአዝጋሚ ለውጥ ውጤት ----"የሚል ሲሆን ለሐሳባቸው ------- የሚያደርጉትም "ሰውን ሰው------ ዕደጥበብ (ሥራ) ነው" የሚለውን -------- ነው፡፡"ሰው ለአሁኑ-----------ያበቃው ተፈጥሮ ያቀረበችለትን በቀጥታ ከመጠቀም አልፎ ይሁነኝ ብሎ የሥራ መሳሪያ መስራቱና ማምረት መጀመሩ ነው፡፡ በዚህም አዝጋሚ የለውጥ ሂደት የሰው ዘር በአራት እግሩ መሄዱን አቁሞ ሁለት እጆቹን ለሥራ ነፃ ከማድረግ ደረጃ ላይ ሊደርስ ችሏል፡፡ተግባር እጅን ፣እጅ ደግሞ ተግባርን እያሻሻለ ሲሄድ ተግባር (ሥራ) የሰው ልጅ ማህበራዊነትን እየጠየቀ መጣ፡፡ ማህበራዊነት በተራው ደግሞ እርስ በእርስ የመግባባት ፍላጎትን ፈጠረ፤ይህ የመግባባት ፍላጎትም በአንደበት ክፍሎች ላይ ለውጥ አስከተለ ፤ቀስ በቀስም ቋንቋ እውን ሆነ ፡፡" በማለት የሰው ልጅ ባላወቀና ባልተገነዘበው መንገድ ቋንቋን እንዳገኘ ያስረዳሉ፡፡

በርካታ የስነሰብ ባለሙያዎችም ይህን መላምት ይጋራሉ፡፡ሳይንሳዊው ትንታኔ ሲሰጡም፤የመጀመሪያው የሰው ልጅ መግባቢያ ዝግ(ድምጽ) አልባ አካላዊ እንቅስቃሴና ምልክት እንደነበረ፤የሰው ልጅ ባህል (ስራ) እየተወሳሰበ በመሄድ በነበረው ዝግ

መግባቢያ ሀሳብ ለመግለጽ እንደተሳነው፣ ስለዚህም በዝግመተ ለውጥ አእምሮን የንግግር ቋንቋን እንደለመደ ያስረዳሉ፡፡

በአጠቃላይ ቱስአካላዊያንና የስነሰብ ተመራማሪዎች የሰጡት የቋንቋ ጥንት አመጣጥ መላምት ፣ በዚህ ዘመን ባሉ አብዛዮቹ የስነልሳን ባለሙያዎች ዘንድ ከሌሎች መላምቶች በተሻለ ተቀባይነት አግኝቷል፡፡ተቀባይነት ለማግኘቱም ሦስት ምክንያቶች ይጠቅሳሉ፡፡የመጀመሪያው መላምቱ በሳይንሳዊ ግኝቶችና አመለካከቶች ላይ መሰረት አድርጎ መሰንዘሩ ሲሆን ፤ሁለተኛው የቋንቋ አመጣጥ ከተግባርና ከማህበራዊ መግባባት ፍላጎት ጋር ማያያዙ ነው፡፡ሰለ ቋንቋ አፈጣጠር ውስጣዊና ውጫዊ ግፊት ማሳየቱም ሌላው ተጠቃሽ ምክንያት ነው፡፡ነገር ግን ይህ መላምት የመጀመሪያው የሰው ልጅ ቋንቋ የቱ እንደሆነ አለማመልከቱና የቋንቋ አፈጣጠርን በጊዜና በቦታ ወስኖ ማሳየት አለመቻሉ የተዋጣለት እንዳይሆን አድርጎታል፡፡

ናሙና ምንባብ ሁለት

ከዚህ በታች በቀረበው ምንባብ ክፍት ለተተወ ሃምሳ ቦታዎች ከቀረቡት ሃምሳ ቃላት መካከል መልስ ይሆናል የምትሉትን አንድ ቃል ብቻ በመምረጥ በመልስ መስጫ ወረቀታችሁ ላይ ቃሉን በመጻፍ መለሱ፡፡

ማሳሰቢያ ፡-ስም መጻፍ አያስፈልግም፡፡

1-ፈጠራ 11-ክፍሎች21-ከልደት 31-ሁኔታ 41-ብዙ

2-ልዩ 12-ልቦለድና 22-በጥልቀት 32-አንባቢም 42-ወደ

3-ለመቅረጽ 13-ጽሁፍነታቸው 23-ጊዜ33-ህይወተወ43-ልቦለድ

4-እውነት 14-ግን 24-የፈጠራ 34-እንዲያጤኑ 44-አጭር

5-ነው 15-ልቦለድ 25-ዓለም 35-አጭር 45-ብቻ

6-አይደለም 16-ያለና 26-ደስታና 36-ይዘት 46-ረጅም

7-ህይወት 17-ድርሰት 27-ማግኘትና 37-ነው47-ጉዳዮች

8-የተፈጸመ 18-በመሆኑ 28-ባጠቃላይ 38-ሶስት48-ዝርዝር

9-ልቦለድ 19-በርካታ 29-ልዩ39-እነሱም 49-በአጭሩ

10-ልቦለድ 20-በላይ30-በለው40-ቁጥብነት 50- ግን

ልቦለድ ከደራሲወ ምናባዊ ------- የሚመነጭ የሰውን ህይወተወ ---ልዩ መልኮች በተመሳስሎ ---------- የሚችል በቁሙ ግን------- ያልሆነ የኪነጥበብ ሥራ -----ልቦለድ በቁሙ እውነት ----ሲባል የተተረከው የገፀ-ባህሪያት ------- በእውኑ ዓለም በእርግጥ --------- አይደለም ማለት ነው፡፡

------- ረጅም ልቦለድና አጭር ------ ተብሎ በሁለት ዓባይት ------- ሊከፈል ይችላል፡፡ አጭር --- ረጅም ልቦለድ በፈጠራ -----------ተመሳሳይነት ሲኖራቸው በመጠን ----- ልዩነት

ይታይባቸዋል፡፡ ረጅም --------ስሙ እንደሚያመለክተው ረዘም ------በስድ-ጽሁፍ የሚቀርብ የፈጠራ ---------ቅርጽ ነው፡፡ረጅም -----------በሚቀርበው ታሪክ ውስጥ ----------- ገጸባህሪያትን ማሳተፍ ከመቻሉም---------የእነዚህን ገጸ-ባህሪያት ህይወት ------እስከ ሞት በስፋትና -----------ከማሳየት በቂ ቦታና ------አለው፡፡በዚህ ዓይነቱ ------- ድርሰት ውስጥ በእውናዊው ------ያሉ ሰዎች የሚገጥሞቸው -------ሃዘን፤ፍቅርና ጥላቻ፤ ------- ማጣት፤ ምኞት ተስፋ፤ ----- የሰው ልጅ እንቅስቃሴዎችና ----ልዩ አመለካከቶች ለዛ -------መንገድ ሰፋ ባለ ------- እውን መስለው ይቀርባሉ፡፡ --------በታሪኩ የተሳተፉ እየመሰለው ------ እንዲታዘብ የራሱንም ማንነት --------- እንዲመራመሩ እድል ይሰጣል፡፡ ------ ልቦለድ የራሱ ቅርጽና ------ያለው የፈጠራ ድርሰት ---------- ከረጅም ልቦለድ የሚለይባቸው ------- መሰረታዊ ባህሪያት አሉ፡፡ ---------ጥድፊያ ነጠላ ውጤትና -------- ናቸው፡፡አጭር ልቦለድ -----ሳይጠማዘዝ ቶሎ ቶሎ --- ፊት ሲገሠግስ ረጅም ----- ጊዜ ስላለው አይጣደፍም፡፡ ----- ልቦለድ አንድን ጉዳይ ---- መርጦ በትኩረት ሲያይ ---- ልቦለድ ግን ብዙ ------ ይዳስሳል፡፡አጭር ልቦለድ ------- ነገሮችን ከማንሳት ተቆጥቦ ----- ሲያቀርብ ረጅም ልቦለድ ---- ዘርዘር ባለ ሁኔታ ነገሮችን ለማብራራት ሰለሚጎዝ ቁጥብነት አይታይበትም፡፡

ናሙና ምንባብ ሦስት

ከዚህ በታች በቀረበው ምንባብ ክፍት ለተተወ ሃምሳ ቦታዎች ከቀረቡት ሃምሳ ቃላት መካከል መልስ የሆናል የምትሉትን አንድ ቃል ብቻ በመምረጥ በመልስ መስጫ ወረቀታቹ ላይ ቃሉን በመጻፍ መልሱ፡፡

ማሳሰቢያ:- ስም መጻፍ አያስፈልግም፡፡

1-ትሉ11-ላይ 21-ቀድሞ 31-ማሰብ 41-የሚፈቱበት

2ሰው 12-በሆነ 22-ተግባር 32-ቀናወ 42-ብሎ

3-የማይቻል 13-በሌላው 23-ተግባር 33-ነው 43-ወደ

4-አእምሮዎን 14-በፍጹም 24-ስለሆነ 34-ያለው 44-ለስኬታማ

5-ትችላላችሁ 15-ለእነዚህ 25-እናንተንም35-ሲያጋጥመው 45-ይቻላል

6-ከአእምሮ 16-ስለዚህም 26-እውነተኛ 36-ስለሚሰማው 46-የልብ

7-ይህ 17-ከእስር 27-የማትታሰብ 37-ነው 47-አይቻልም

8-ምክንያቶች 18- ላይ28-ይሰብካቸዋል 38-ትውልድ 48-ማስቀመጥ

9-ቁርኝት 19-የጨለምተኛነት 29-ሰው 39-ታሪክ 49-አይቻልም

10-ቃል 20-አስተሳሰብ 30-ያጨናግፋል 40-ይንቃቃል 50-ሜዳ

"ምንም የማይቻል ነገር የለም!"

"የተው እንጂ፣ዶክተር!"-------- ይሆናል፡፡"እርሰዎ የተማሩ ------- ነዎት፡፡እንዴት'ምንም ----- ነገር የለም!'ይላሉ?------------- ስተዋል እንዴ?!"ልትሉም ----------፡፡

"አይቻልም!"የሚለውን ቃል --------ውስጥ ካስወጣሁት ከረምኩ፡፡------ እውነት ነው፡፡ በብዙ ------------- ከቃሉ ጋር የነበረኝ -----------አቋርጫለሁ፡፡

አይቻልም የሚለው---------ብዙውን ጊዜ በጥቅም ------- የሚውለው ደንታ ቢስ------ በተስፋ መቁረጥ ፍሬ -------- ሁኔታ ነው፡፡እና---------- አእምሮዩን አልሳትኩም፡፡እጀን ---------ከንቱ ስሜቶች አልሰጥም፡፡----------አይቻልም የሚለውን ቃል------ አውጥቼ ፈታሁት በምድር

----------- እጅግ አደገኛው አስተሳሰብ ----------- አስተሳሰብ ነው፡፡ጨለምተኛ -------- ያለው ሰው ከዚህ -------ተሞክሮ ያልተሳካ አንድ ----------- የሚያውቅ ከሆነ ያ -------- ያልተሳካው መጀመሪያውኑ የማይቻል--------- ነው"ብሎ አምኖ --------- ያሳምናችኋል፡፡ ዓለም በሙሉ -----------ያልሆነች፣ያልተጨበጠች፣አስቸጋሪ፣------------እና የማትቻል እንደሆነች ---------፡፡እናም ይህ ዓይነቱ ------ እድገትን ይገድባል፤ልማትን---------፣ ፈጠራን ያቀጭጫል፤ ጠልቆ---------ይገታል፡፡ከዚህ በተቃራኒ ------- አስተሳሰብ

የ“ይቻላል”አስተሳሰብ ------፡፡የዚህ ዓይነት አስተሳሰብ --------- ሰው አዲስ ሀሳብ ---------- የአሸናፊነት ስሜት በውስጡ -------- በገጠመው እድል የሚደሰት --------፡፡ለአሮጌ ችግሮች የአዲሱን -------- መፍትሔዎች በመጠቀም አዲስ -------- ለመሥራት በገኘው አጋጣሚ --------፡፡የማይታለፍ የሚመስሉ እንቅፋቶች ------------ አንድ መንገድ አለ -------- ስለሚያምንም በልበ ሙሉነት ----- ተግባር ይገባል፡፡ሁሌም --------- ጉዞው ስንቅ የሚያደርገው “--------! ”የሚለውን ቃል ነው፡፡

- “------ ቀዶ ህክምና?!በፍጹም --------- !”
- “ሰውን ጨረቃ ላይ -----------?!ተው እንጂ! በፍጹም -----------!”
- “ከአንድ የእግር ኳስ -------በላይ ቁመት ያለው ህንጻ መገንባትና የመሬት መንቀጥቀጥን እንዲቋቋም ማድረግ?!በፍጹም አይቻልም!”

አስተውሉ!እነዚህ ሁሉ ተችለዋል፡፡“አይቻልም”ሲሉ የነበሩትም በሀፍረት አንገታቸውን ደፍተዋል፡፡

እናንተ የዚህ ዘመን ባለአደራዎች፤ራሳችሁን ከክፉ አስተሳሰበ አርቁ! በቀና አስተሳሰብ አንጹ!ስኬታማ ለመሆን ስንቃችሁ “ይቻላል”የሚለው ቃል ይሁን፡፡

አባሪ መ

የግንዛቤ ሙከራ ናሙና መልሶች

የናሙና ምንባብ አንድ እና ሁለት መልስ

	ምንባብ አንድ				ምንባብ ሁለት		
1	መሳሪያ	26	አዳም	1	ፈጠራ	26	ደስታና
2	ለማወቅ	27	እውቀት	2	ልዩ	27	ማግኘትና
3	ተካሂዷል	28	ያወጣውና	3	ለመቅረጽ	28	ባጠቃላይ
4	ጥንት	29	ጊዜ	4	እውነት	29	ልዩ
5	ያሏቸው	30	ያስረዳሉ	5	ነው	30	ብለው
6	ውስጥ	31	አንድ	6	አይደለም	31	ሁኔታ
7	ላይ	32	ከሆነ	7	ህይወት	32	አንባቢም
8	ከቋንቋ	33	ከ፯ሺ	8	የተፈፀመ	33	በህይወቱ
9	የቅርብ	34	ሊኖሩ	9	ልቦለድ	34	እንዲያጤኑ
10	አመጣጥ	35	የአዳም	10	ልቦለድ	35	አጭር
11	በመሆኑም	36	ቋንቋ	11	ክፍሎች	36	ይዘት
12	የተለያዩ	37	ወደ	12	ልቦለድና	37	ነው
13	መላምቶቹ	38	ሲገነቡ	13	ጽሁፍነታቸው	38	ሶስት
14	አድርጎ	39	እንደለያዩባቸውና	14	ግን	39	እነሱም
15	ይቻላል	40	ይገልጻሉ	15	ልቦለድ	40	ቁጥብነት
16	የት	41	የቋንቋ	16	ያለና	41	ብዙ
17	ሁለተኛው	42	መሆኑን	17	ድርሰት	42	ወደ
18	መጣነት	43	ይታይባቸዋል	18	በመሆኑ	43	ልቦለድ
19	የቋንቋ	44	አመጣጥ	19	በርካታ	44	አጭር
20	ሲጠየቁ	45	ቋንቋ	20	በላይ	45	ብቻ
21	ከመለኮት	46	ነው	21	ከልደት	46	ረጅም
22	ፀጋ	47	መሠረት	22	በጥልቀት	47	ጉዳዮች
23	ይሁን እንጂ	48	ያስገኘው	23	ጊዜ	48	ዝርዝር
24	ለሰው	49	እውነት	24	የፈጠራ	49	በአጭሩ
25	በሚገልጹበት	50	ማንነቱ	25	ዓለም	50	ግን

ናሙና መንባብ ሦስት

1	ትሉ	26	እውነተኛ
2	ሰው	27	የማትታሰብ
3	የማይቻል	28	ይሰብካቸዋል
4	አእምሮዎን	29	ሰው
5	ትችላላችሁ	30	ያጨናግፋል
6	ከአእምሮ	31	ማሰብ
7	ይህ	32	ቀናው
8	ምክንያቶች	33	ነው
9	ቂርኝነት	34	ያለው
10	ቃል	35	ሲያጋጥሙ
11	ላይ	36	ስለሚስማው
12	በሆነ	37	ነው
13	በሌላው	38	ትውልድ
14	በፍጹም	39	ታሪክ
15	ለእነዚህ	40	ይነቃቃል
16	ስለዚህም	41	የሚፈቱበት
17	ከእስር	42	ብሎ
18	ላይ	43	ወደ
19	የጨለምተኛነት	44	ለስኬታማ
20	አስተሳሰብ	45	ይቻላል
21	ቀድሞ	46	የልብ
22	ተግባር	47	አይቻልም
23	ተግባር	48	ማስቀመጥ
24	ስለሆነ	49	አይቻልም
25	እናንተንም	50	ሜዳ

አባሪ ሠ

ለተማሪዎች የቀረቡ ዝግ የፈተና ዘዴዎች የተገኘው ውጤት መግለጫ

የ ተሚ ዎች ተ.ቁ	ምን ባ ብአ ን ድ ከ100%	ምን ባ ብ ሁለ ት ከ100%	ምን ባ ብ ሦስ ት ከ100%
01	68	62	60
02	54	32	42
03	24	42	28
04	46	32	58
05	14	50	30
06	24	34	42
07	62	68	34
08	46	40	42
09	28	50	28
10	62	68	60
11	42	58	44
12	40	40	30
13	42	38	58
14	60	64	32
15	34	48	56
16	48	38	30
17	66	68	30
18	34	42	48
19	50	38	32
20	48	46	42
21	54	26	38
22	38	28	56
23	40	56	38
24	64	60	50
25	56	28	40
26	42	30	48
27	38	50	40
28	58	40	48
29	68	70	60
30	56	36	42
31	32	48	30
32	58	38	42
33	30	58	54
34	42	54	32
35	40	58	46
36	62	74	28
37	28	52	42
38	44	56	30
39	30	52	46
40	40	46	28
41	42	40	48
42	58	50	28
43	48	36	30
44	34	42	42
45	50	32	24
46	46	56	50
47	64	72	62
48	58	30	24

49	46	48	28
50	50	56	54
51	40	54	32
52	58	48	56
53	48	46	32
54	40	46	34
55	28	48	50
56	22	54	48
57	60	62	68
58	24	48	28
59	58	56	44
60	58	40	28
61	28	58	30
62	32	30	42
63	64	68	30
64	58	50	24
65	56	34	44
66	36	56	22
67	51	34	50
68	66	62	60
69	42	38	20
70	40	48	48
71	48	48	52
72	70	62	48
73	38	52	48
74	54	42	30
75	32	58	24
76	42	36	42
77	68	60	28
78	50	32	26
79	48	36	42
80	62	68	60
81	40	40	20
82	52	30	24
83	32	42	32
84	68	40	60
85	58	38	42
86	46	30	28
87	36	48	52
88	48	28	30
89	68	40	64
90	32	44	58
91	54	52	28
92	60	32	68
93	30	54	32
94	68	38	61
95	40	52	54
96	50	48	34
97	64	50	66
98	28	48	56
99	34	58	36
100	40	46	40

አባሪ - ረ

ለመምህራን የተዘጋጀ የጽሁፍ መጠይቅ

አስቀድሜ ለጽሁፍ መጠይቁ ምላሹን ለመስጠት ስለተባበሩኝ አመሰግናለሁ፡፡የጽሁፍ መጠይቁ ዓብይ ዓላማውም በ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች የተነባቢነት ደረጃና የምንባቡ አቀራረብና አደረጃጀት አስመልክቶ መፈተሽ ሲሆን እርሶ ለዚህ የጽፍ መጠይቅ ምላሽ የሚሰጡት ለጥናቱ አስፈላጊና ወሳኝ በመሆን የጽሁፍ መጠይቁን ምላሽ እንዲሰጡኝ በትህትና እጠይቃለሁ፡፡

1-የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች ተነባቢነታቸው

ምን ይመስላል?

2-በ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች ከተማሪው የክፍል ደረጃ ጋር ተመጣጣኝነት አለው ይላሉ?

3-በ10ኛክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረቡምንባቦች ለማስተማሪያነት

ተገቢነት አለው ይላሉ፡፡

4-በ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረቡ ምንባቦች አንብቦመረዳት

ችሎታ እንዲያጎለብቱ ምን መደረግ አለበት ይላሉ?

5-በ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የምንባቦች አቀራረብና አደረጃጀት

በቅድመ ንባብ፣በንባብ ጊዜና በድህረ ንባብ ጊዜ የምንባቦቹ አቀራረብና አደረጃጀት ምን ይመስላል?ምን መሆን አለበት ይላሉ?

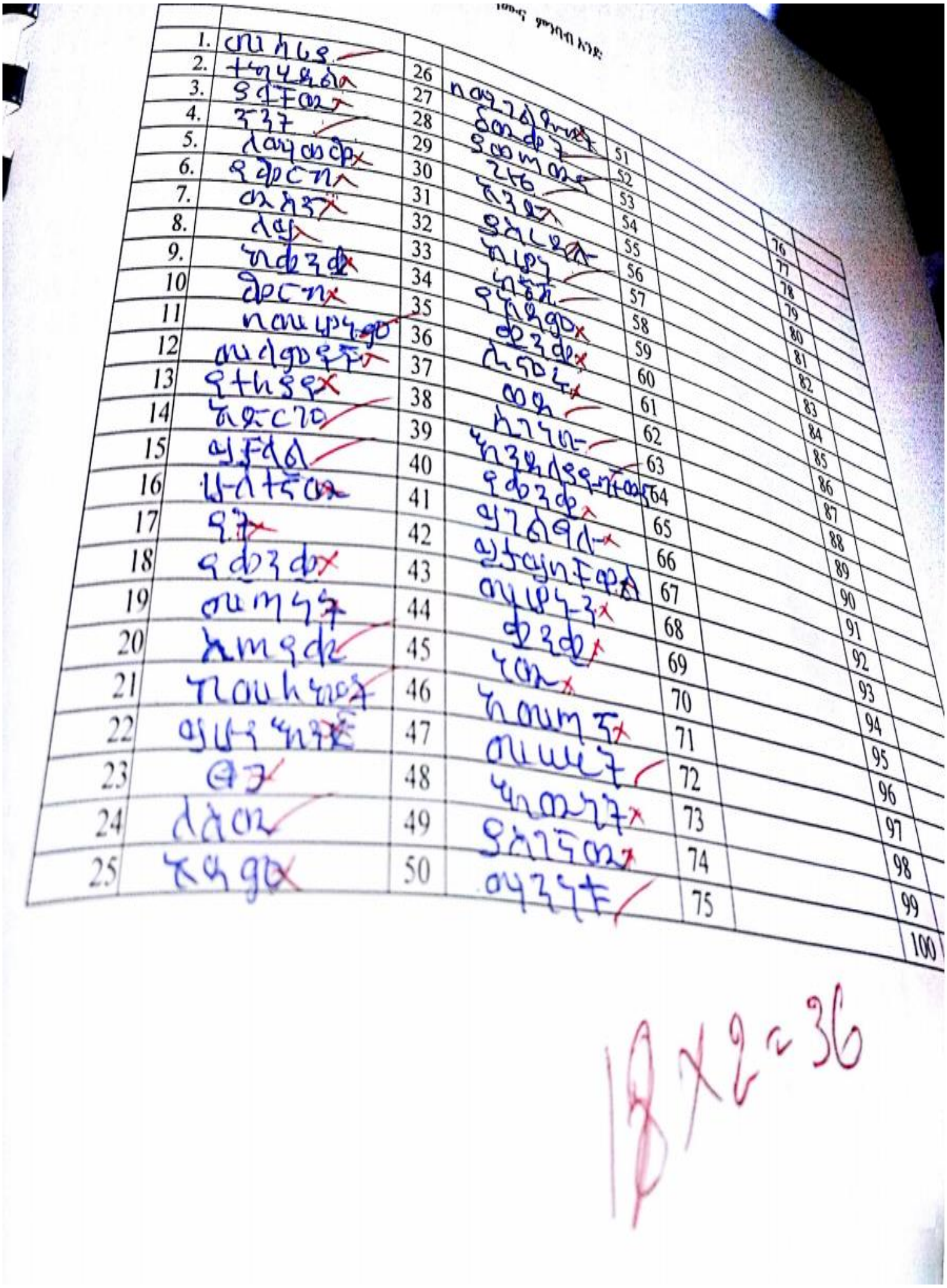
18x2=36

1.	[illegible] ✓	26		51
2.	[illegible] ✓	27	[illegible] ✗	52
3.	[illegible] ✓	28	[illegible] ✗	53
4.	[illegible] ✓	29	[illegible] ✓	54
5.	[illegible] ✓	30	[illegible]	55
6.	[illegible] ✓	31	[illegible] ✗	56
7.	[illegible] ✓	32	[illegible] ✓	57
8.	[illegible] ✓	33	[illegible]	58
9.	[illegible] ✓	34	[illegible] ✓	59
10	[illegible] ✓	35	[illegible] ✗	60
11	[illegible] ✓	36	[illegible] ✗	61
12	[illegible] ✗	37	[illegible] ✓	62
13	[illegible] ✓	38	[illegible] ✓	63
14	ወገን ✗	39	[illegible] ✓	64
15	[illegible] ✓	40	[illegible] ✓	65
16	[illegible] ✓	41	[illegible] ✗	66
17	[illegible] ✗	42	[illegible] ✗	67
18	[illegible] ✗	43	[illegible] ✓	68
19	[illegible] ✓	44	[illegible] ✓	69
20	[illegible] ✗	45	[illegible] ✗	70
21	[illegible] ✓	46	ረጅም ✓	71
22	[illegible] ✗	47	ብቻ ✗	72
23	[illegible] ✗	48	[illegible] ✗	73
24	[illegible] ✗	49	[illegible] ✗	74
25	[illegible] ✓	50	ወገን ✓	75

27×2 = 54

የመፃፍ ምዘና ሰነድ

1.	[illegible]	26		51	
2.	ላም	27	[illegible]	52	
3.	[illegible]	28	[illegible]	53	
4.	[illegible]	29	[illegible]	54	
5.	[illegible]	30	ሰው	55	
6.	[illegible]	31	ቀናት	56	
7.	[illegible]	32	[illegible]	57	
8.	[illegible]	33	ያለው	58	
9.	[illegible]	34	[illegible]	59	
10	[illegible]	35	[illegible]	60	
11	[illegible]	36	[illegible]	61	
12	[illegible]	37	[illegible]	62	
13	[illegible]	38	[illegible]	63	
14	[illegible]	39	[illegible]	64	
15	[illegible]	40	[illegible]	65	
16	[illegible]	41	[illegible]	66	
17	[illegible]	42	[illegible]	67	
18	[illegible]	43	ወደ	68	
19	[illegible]	44	[illegible]	69	
20	[illegible]	45	[illegible]	70	
21	ተማሪ				
22	[illegible]	46	[illegible]	71	
23	[illegible]	47	[illegible]	72	
24	ተማሪ	48	[illegible]	73	
25	[illegible]	49	[illegible]	74	
26	[illegible]	50	[illegible]	75	

14X2=28